

ISSN 1905-7679 (Print)
ISSN 2651-2386 (Online)

Graduate School Journal

Chiang Rai Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - เมษายน 2564
Volume 14 Number 1 January - April 2021

Graduate School Journal

Chiang Rai Rajabhat University

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เจ้าของ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย		
	โทรศัพท์ 0-5377-6000 ต่อ 1632-1633, 0-5377-6026		
วัตถุประสงค์และขอบเขต	1. เพื่อให้ผลงานวิชาการในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชน 2. เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง		
กำหนด	ปีละ 3 เล่ม (มกราคม - เมษายน พฤษภาคม - สิงหาคม และกันยายน - ธันวาคม)		
การเผยแพร่	จัดส่งให้แก่สถาบันศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน		
ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.จินดา ศิริตา		
บรรณาธิการ	ผศ.ดร.ประภาพรพรณ ไชยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.ศศิวิมล ภูพวง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
กองบรรณาธิการ	ผศ.ดร.ศรชัย มุ่งไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
	รศ.ดร.ชูชีพ พุทธประเสริฐ	ข้าราชการเกษียณจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	
	รศ.ดร.นิลอบล นิยมกัณฑ์	ข้าราชการเกษียณจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	
	รศ.ดร.จกมลดินทร์ แสงอาสภวิริยะ	ข้าราชการเกษียณจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้	
	รศ.ดร.ศิริพร กิตติการกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้	
	ผศ.ดร.ชวิต จิตรวิจารณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	
	ผศ.ดร.วิรุณสิริ ใจมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
	อ.ดร.บัณฑิตา อินสมบัติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	
	ดร.ดร.สุตาพร ปัญญาพฤกษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย	
กองประสานงานและดูแลระบบ	ผศ.ดร.วินารัตน์ แสงกิจ		
	นายรัชชานนท์ แยมศรี		
กองจัดการ	ผศ.ดร.วลีพรรณ รกิตกุล		
	นางสาวพิมพ์ย์ คำมาต		
กองจัดพิสูจน์อักษร	นายณัฐพล ป่าไร่		
	นางศรีสุตา ไชยศรี		
	นางสาวประภัสสร พรหมเมือง		
ติดต่อส่งบทความ	กองบรรณาธิการ “วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0-5377-6026 Website: www.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal		
สถานที่พิมพ์	โมโนคอม 132/5 หมู่ 4 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0-5377-6246		
“วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ “บทความวิชาการ” และ “บทความวิจัย” ทางด้านสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 2 ท่านแล้ว โดยผู้เขียนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่ถูกเปิดเผย (Double-blind Peer review) ทศนะ และข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ			

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ฉบับนี้เป็นวารสารวิชาการ ตีพิมพ์เป็นปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน พ.ศ. 2564) เนื้อหาภายในประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 7 บทความครอบคลุมเนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ หรือสาขาอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง ประกอบด้วยบทความชื่อเรื่อง

- 1 8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0
- 2 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน
สำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
- 3 การวิเคราะห์การใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน (邓丽君)
- 4 ผลการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์
เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม
- 5 การสร้างแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน
ที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ
- 6 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการเรื่อง ปริมาตรและความจุ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา จังหวัดนครสวรรค์
- 7 ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของความอ่อนล้าทางอารมณ์
ของเภสัชกรโรงพยาบาลเขตภาคกลาง

ในนามกองบรรณาธิการหวังว่าเนื้อหาบทความในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการนำองค์ความรู้ไปพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่ไม่สนใจไม่มากนักน้อย และในโอกาสนี้ทางกองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวารสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าของบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาบทความ และคณะทำงานทุกฝ่าย ในทำนองนี้หากท่านต้องการส่งบทความเข้ามาร่วมตีพิมพ์ หรือต้องการบอกรับเป็นสมาชิก รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ สามารถติดต่อสอบถามได้ที่กองบรรณาธิการ “วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย” บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย 80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100 โทรศัพท์ 0-5377-6026 และพบกันใหม่ฉบับหน้า

ผศ.ดร.ประภาพรธรรม ไชยานนท์
บรรณาธิการ

สารบัญ

- 1 8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0
8 Skills “Digital Intelligence Quotient” of Students in the Teaching
Profession to Citizenship 4.0
นิตยา นาคอินทร์
- 13 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน
สำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
The Roles of Local Government Organization and Local Community in
Promoting Tourism Management for Elderly Tourists : A Case Study of Sridonchai
Community, Chiang Khong District, Chiang Rai Province
อรุณี อินเทพ
- 31 การวิเคราะห์การใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน (邓丽君)
The Analysis of the Song Titles of Teresa Teng
ศุภกร ทาพิมพ์
- 43 ผลการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์
เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม
The 5-Step Learning Process for the Phayaphiphak Forest Park History Subject
Empowering Critical Thinking Skills and Learning Outcome of Matthayomsuksa 1
Students at Khuntan Wittayakom School
สุรเชษฐ์ ศรีวิชัย
- 59 การสร้างแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน
ที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ
The Construction of Listening Comprehension Exercise Package for
Chinese Students Learning Thai as a Foreign Language
LING TIANJIAN

- 73 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการเรื่อง ปริมาตรและความจุ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา จังหวัดนครสวรรค์
The Effects of Hands-on Learning Activities in the Topic of Volume and Capacity on Mathematics Learning Achievement and Mathematical Connection Ability of Grade 3 Students at Banphot Burapha School Network, Nakhon Sawan Province

สุริจันทร์ ม่วงขวัญ

- 85 ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาลเขตภาคกลาง
The Antecedents and Consequence of Emotional Exhaustion of Hospital Pharmacists in Central Region

ปพิชญา สนธิชัย

- 101 แบบเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์วารสารบัณฑิตศึกษา

- 111 ใบแจ้งความจำนงตอบรับวารสาร

8 ทักษะ “ความฉลาดทางดิจิทัล” ของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นพลเมือง 4.0 8 Skills “Digital Intelligence Quotient” of Students in the Teaching Profession to Citizenship 4.0

(Received: May 19, 2020; Revised: October 14, 2020; Accepted: December 3, 2020)

นิตยา นาคอินทร์¹ สุภาณี เส็งศรี² รุจโรจน์ แก้วอุไร² กิตติพงษ์ พุ่มพวง²

Nittaya Nak-in^{1*} Supanee Sengsi² Rujroad Kaewurai² Kittipong Phumpuang²

บทคัดย่อ

ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ : Digital Intelligence Quotient) หรือ ความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ ที่จะทำให้แต่ละคนสามารถเผชิญกับความท้าทายหรือบททดสอบของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัล เป็นทักษะที่พลเมืองในยุค 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลนี้ โดยเฉพาะนักศึกษาวิชาชีพครูที่จะต้องมีความรู้ทักษะนี้ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเอาตัวรอด ทักษะชีวิต เนื่องจากเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาททั้งในด้านการดำรงชีวิต รวมถึงด้านสังคมการเรียนรู้ของทั้งครู และนักเรียนมากขึ้น รูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปทำให้นักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องรู้จักวิธีการรับมือกับ เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ รอบตัว รวมไปถึงต้องรู้วิธีการที่จะดำรงชีวิตอยู่ในยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความสุขโดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อน ซึ่งทักษะความฉลาดทางดิจิทัล มีอยู่ 8 ทักษะ คือ อัตลักษณ์ทางดิจิทัล (Digital Identity) การใช้ประโยชน์จากดิจิทัล (Digital Use) ความปลอดภัยในโลกดิจิทัล (Digital Safety) ความมั่นคงทางดิจิทัล (Digital Security) ความฉลาดทางอารมณ์ในโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence) การสื่อสารทางดิจิทัล (Digital Communication) ความรู้เรื่องดิจิทัล (Digital Literacy) สิทธิทางดิจิทัล (Digital Rights) ทักษะดังกล่าวจะเป็นทักษะที่เชื่อมโยงไปสู่การเป็นพลเมือง 4.0 หรือพลเมืองดิจิทัลนั่นเอง

คำสำคัญ: ความฉลาดทางดิจิทัล นักศึกษาวิชาชีพครู พลเมือง 4.0

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University

* e-mail: nittaya.nak@pcru.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University

Abstract

Digital Intelligence (DQ : Digital Intelligence Quotient) or social, emotional, and learning abilities that will help the student gain social knowledge in the 4.0 era. This is important in the digital age, especially in the teaching profession that must have this skill such as communication skills, survival skills, life skills since digital technology has played a role in both living Including the learning society of both teachers and students. The ever-changing learning style allows students to teach students how to cope with various digital technologies around them, including how to live safely in the digital age and to be a secure digital citizen. Happy with technology-driven there are 8 digital intelligence skills which are digital identity, digital use, digital safety, digital security, digital emotional intelligence, digital communication, digital literacy and digital rights. Such skills will be linked to becoming a 4.0 citizen or digital citizen.

Keywords: Digital intelligence quotient, Students in the teaching profession, Citizenship 4.0

บทนำ

จากยุทธศาสตร์พัฒนาชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศและพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของประชากรในปัจจุบันมากขึ้น และด้วยการติดต่อสื่อสารที่มีความสะดวก รวดเร็วมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ความบันเทิง การทำธุรกรรมทางการเงิน การซื้อขายสินค้าและบริการออนไลน์สะดวกสบาย ทำให้ปัจจุบันกลายเป็นสังคมดิจิทัล ซึ่งการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ง่ายและสะดวกกลายเป็นเรื่องที่ทำให้คนในยุคนี้มีชีวิตติดอยู่กับสังคมออนไลน์ สังคมดิจิทัล ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนยุคใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับอุปกรณ์ไอทีต่าง ๆ ที่ทันสมัย มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และรับข่าวสารได้อย่างง่ายดาย (สำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2562 : 37) การที่มีเทคโนโลยีที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายจึงทำให้มีทั้งผลดีและผลเสียตามมา จึงทำให้เกิดทักษะชีวิตใหม่ ๆ ที่ทำให้ผู้สอนต้องส่งเสริมและพัฒนาทักษะเหล่านี้ติดตัวให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันตนเองในยุคดิจิทัล (Park, <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/8-digital-skills-we-must-teach-our-children>, 2019)

ทักษะดังกล่าวนี้ คือ ทักษะความฉลาดทางดิจิทัล หรือที่ได้ยินกันบ่อย ๆ คือ DQ เป็นทักษะที่ถูกพูดถึงในยุคดิจิทัลเป็นอย่างมาก เนื่องจากว่าเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน คือ เรื่องของความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ ที่จะทำให้แต่ละคนสามารถเผชิญกับความท้าทายหรือ

บททดสอบของชีวิตดิจิทัล และสามารถปรับตัวให้เข้ากับชีวิตดิจิทัล ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลจะเป็นสิ่งที่เด็กและเยาวชนจะกลายเป็นพลเมือง 4.0 หรือพลเมืองดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์ (Park, <https://www.weforum.org/agenda/2016/06/8-digital-skills-we-must-teach-our-children>, 2019)

นอกจากรูปแบบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ง่ายต่อการเข้าถึงแล้ว รูปแบบในการเรียนรู้ของเด็กรุ่นใหม่ ก็เปลี่ยนตามไปด้วย ซึ่งวิธีการเรียนรู้ของเด็กรุ่นใหม่ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้เพียงแต่ในห้องเรียนอย่างเดียว สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ผู้สอนก็ไม่จำเป็นต้องสอนความรู้แค่ในห้องเรียนอย่างเดียว และความรู้ก็ไม่ได้อยู่ที่ผู้สอนเพียงคนเดียว ผู้เรียนสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเอง (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), http://www.thai-explore.net/search_detail/result/7072, 2563)

ดังนั้นคนที่จะเป็นครูในอนาคตหรือที่เรียกว่า นักศึกษาวิชาชีพครู จะต้องเตรียมพร้อมรับมือกับผู้เรียนยุคดิจิทัลให้ทัน นักศึกษาวิชาชีพครูก็ต้องมีทักษะความฉลาดทางดิจิทัลด้วยเช่นกัน ต้องส่งเสริมและพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลของตนเองให้ทันเท่ากับผู้เรียน เพื่อที่จะเป็นพลเมืองดิจิทัลในการพัฒนาประเทศต่อไป (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), http://www.thai-explore.net/search_detail/result/7072, 2563)

อะไรคือ ความฉลาดทางดิจิทัล (What is Digital Intelligence Quotient ?)

DQ ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ : Digital Intelligence Quotient) หรือ ความสามารถทางสังคม อารมณ์ และการรับรู้ ที่จะทำให้แต่ละคนสามารถเผชิญกับความท้าทายของชีวิตดิจิทัล สามารถปรับอารมณ์ ปรับตัว และปรับพฤติกรรมให้เข้ากับชีวิตดิจิทัล ซึ่งจะครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยม ที่จำเป็นหรือที่เรียกว่า ทักษะการใช้สื่อและการเข้าถึงสังคมในโลกออนไลน์ นั่นเอง

8 ทักษะความฉลาดทางดิจิทัล (8 Skills of Digital Intelligence Quotient)

ความฉลาดทางดิจิทัลประกอบด้วยทักษะ 8 ด้าน

1. การแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล (Digital Identity) คือ ความสามารถในการสร้างและจัดการลักษณะเฉพาะของตนเองบนโลกออนไลน์ สร้างความตระหนักในเรื่องของภาพลักษณ์ การแสดงออกทางความคิดและสามารถจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ซึ่งการแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัลจะประกอบด้วยความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizen) ความเป็นผู้สร้างสรรค์ดิจิทัล (Digital Co-creator) ความเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล (Digital Entrepreneur)

2. การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล (Digital Use) คือ ความสามารถในการใช้งาน การควบคุม และการจัดการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัลเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับการใช้งาน การใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัลประกอบด้วยการบริหารจัดการเวลาบนโลกดิจิทัล (Screen Time) สุขภาพบนโลกดิจิทัล (Digital Health) การมีส่วนร่วมในชุมชนดิจิทัล (Community Participation)

3. ความปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Safety) คือ ความสามารถในการจัดการความเสี่ยงในโลกออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต (Cyberbullying) ล่อลวง คุกคาม การเข้าถึงเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย เช่น เนื้อหาที่มีความรุนแรงและความหยาบคาย สื่อลามกอนาจาร และรวมถึงการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงบนโลกออนไลน์ ประกอบด้วยความเสี่ยงจากพฤติกรรมการใช้งาน (Behavioral Risks) ความเสี่ยงจากเนื้อหา (Content Risks) ความเสี่ยงจากการติดต่อกับคน (Contact Risks)

4. ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล (Digital Security) คือ ความสามารถในการตรวจจับภัยคุกคามในโลกไซเบอร์ เช่น การแฮก (Hacking) และมัลแวร์ (Malware) เพื่อทำความเข้าใจ และสามารถเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด เลือกใช้เครื่องมือในการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันข้อมูลครอบคลุมถึงความมั่นคงปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น การทำธุรกรรมต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ การป้องกันภัยและควบคุมการทำรายการผ่านระบบออนไลน์ การป้องกันการละเมิดข้อมูล มาตรฐานที่เกี่ยวข้องและวิธีการจัดการความปลอดภัยและความเชื่อมั่นของผู้ใช้ ความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัลจะประกอบด้วย การป้องกันรหัสผ่าน (Password Protection) ความมั่นคงปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ต (internet Security) ความมั่นคงปลอดภัยทางโทรศัพท์มือถือ (Mobile Security)

5. ความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล (Digital Emotional Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าถึงสังคมโลกออนไลน์ ได้แก่ การเอาใจใส่ การเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น การเห็นใจ การแสดงน้ำใจ การช่วยเหลือ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ในโลกออนไลน์ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ความเข้าใจ เห็นใจ มีน้ำใจต่อผู้อื่นบนโลกดิจิทัล (Empathy) ความตระหนักและการควบคุมอารมณ์ (Emotional Awareness and Regulation) ความตระหนักด้านอารมณ์และสังคม (Social and Emotional Awareness)

6. การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication) คือ ความสามารถในการสื่อสาร การปฏิสัมพันธ์ และทำงานร่วมกันกับผู้อื่นโดยใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ รอยเท้าหรือร่องรอยดิจิทัล (Digital Footprint) การติดต่อสื่อสารออนไลน์ (Online Communication) ความร่วมมือออนไลน์ (Online Collaboration)

7. การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) คือ ความสามารถในการค้นหา การประเมินผล การใช้ประโยชน์ การแบ่งปัน และสร้างสรรค์เนื้อหา รวมถึงความสามารถในการประมวลผล การคิดคำนวณอย่างเป็นระบบ แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การคิดสร้างสรรค์เนื้อหา (Content Creation) การคิดเชิงประมวลผล (Computational Thinking)

8. สิทธิทางดิจิทัล (Digital Rights) คือ ความสามารถในการเข้าใจและรักษาสิทธิส่วนบุคคลของตนเอง สิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย รวมถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น และการป้องกันตนเอง จากคำพูดที่แสดงถึงความเกลียดชัง แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ เสรีภาพในการพูด (Freedom of Speech) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual

Property Rights) ความเป็นส่วนตัว (Privacy) (วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ, <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/642553>, 2561)

พลเมืองดิจิทัลคืออะไร (What is Digital Citizen?)

จอห์น แบร์โลว์ ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ไว้คือ แนวคิดและแนวปฏิบัติที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้พลเมืองเรียนรู้ว่าจะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลและปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่าง ๆ อย่างไร รวมทั้งรู้จักเคารพสิทธิของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อสังคมในโลกสมัยใหม่ ไปจนถึงเข้าใจผลกระทบของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีต่อสังคม และใช้เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก

ความเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ ผู้ใช้งานสื่อดิจิทัลและสื่อสังคมออนไลน์ที่รู้จักการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและมีความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน (พิจิตรา เพชรพาวรี, <https://bit.ly/2MgdOqH>, 2562)

8 ทักษะในการเป็นพลเมืองดิจิทัล (8 Skills of Digital Intelligence Quotient for Digital Citizen)

1. **ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง (Digital Citizen Identity)** สามารถสร้างและบริหารจัดการอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองไว้ได้อย่างดีทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริง ผู้ใช้สื่อดิจิทัลสร้างภาพลักษณ์ในโลกออนไลน์ของตนเองในแง่บวก ทั้งความคิด ความรู้สึก และการกระทำ โดยมีวิจารณญาณในการรับส่งข่าวสารและแสดงความคิดเห็น มีความเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมใช้งานในสังคมออนไลน์ และรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำไม่กระทำการที่ผิดกฎหมายและจริยธรรมในโลกออนไลน์ เช่น การละเมิดลิขสิทธิ์ การกลั่นแกล้งหรือการไต่ถามหาที่สร้างความเกลียดชังผู้อื่นทางสื่อออนไลน์

2. **ทักษะการคิดวิเคราะห์ที่มีวิจารณญาณที่ดี (Critical Thinking)** สามารถวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่มีเนื้อหาเป็นประโยชน์และข้อมูลที่เข้าข่ายอันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่น่าตั้งข้อสงสัยและน่าเชื่อถือได้ เมื่อใช้อินเทอร์เน็ตจะรู้ว่าเนื้อหาอะไรเป็นสาระ มีประโยชน์ หากคำตอบให้ชัดเจนก่อนเชื่อและนำไปแชร์ รู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ สามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ เข้าใจรูปแบบการหลอกลวงต่าง ๆ ในโลกไซเบอร์ เช่น ข่าวปลอม เว็บปลอม ภาพตัดต่อ เป็นต้น

3. **ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ (Cybersecurity Management)** สามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยและป้องกันการโจรกรรมข้อมูล มีทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ คือ การปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัลข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลส่วนตัวไม่ให้เสียหาย สูญหาย หรือถูกโจรกรรมจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์

4. ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) มีความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว รู้จักปกป้องข้อมูลความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์ เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่น รู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต เช่น มัลแวร์ ไวรัส คอมพิวเตอร์ และกลลวงทางโซเชียล มีความสามารถในการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องประกอบอยู่ในพลเมืองดิจิทัลทุกคน และจะต้องมีความตระหนักในความเท่าเทียมกันทางดิจิทัล เคารพในสิทธิของทุกคน รวมถึงต้องมีวิจารณญาณในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลตนเองในสังคมดิจิทัล รู้ว่าข้อมูลใดควรเผยแพร่ ข้อมูลใดไม่ควรเผยแพร่ และต้องจัดการความเสี่ยงของข้อมูลของตนในสื่อสังคมดิจิทัลได้ด้วย

5. ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ (Screen Time Management) สามารถบริหารเวลาที่ใช้อุปกรณ์ยุคดิจิทัล รวมไปถึงการควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป และผลเสียของการเสพติดสื่อดิจิทัล นับเป็นอีกหนึ่งความสามารถที่บ่งบอกถึงความเป็นพลเมืองดิจิทัลได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ขาดความเหมาะสมย่อมส่งผลเสียต่อสุขภาพโดยรวม ทั้งความเครียดต่อสุขภาพจิต และเป็นสาเหตุก่อให้เกิดความเจ็บป่วยทางกาย ซึ่งนำไปสู่การสูญเสียทรัพยากรสิ้นเพื่อใช้รักษา และเสียสุขภาพในระยะยาวโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

6. ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานที่มีการทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ (Digital Footprints) สามารถเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมไปถึงเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้อย่างมีความรับผิดชอบ รอยเท้าดิจิทัล คือ คำที่ใช้เรียกร่องรอยการกระทำต่าง ๆ ที่ผู้ใช้งานทิ้งรอยเอาไว้ในโลกออนไลน์ โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือโปรแกรมสนทนา เช่นเดียวกับรอยเท้าของคนเดินทาง ข้อมูลดิจิทัล เช่น การลงทะเบียน อีเมล การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพ เมื่อถูกส่งเข้าโลกโซเชียลแล้วจะทิ้งร่องรอยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งานไว้ให้ผู้อื่นติดตามได้เสมอ แม้ผู้ใช้งานจะลบไปแล้ว ดังนั้น หากเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรมก็อาจมีผลกระทบ ต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของผู้กระทำ กล่าวง่าย ๆ รอยเท้าดิจิทัล คือ ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกอินเทอร์เน็ตที่บอกเรื่องราวของเรา ความเป็นพลเมืองดิจิทัลจึงต้องมีทักษะความสามารถที่จะเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล ว่าจะหลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมไปถึงต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อการดูแลสิ่งเหล่านี้อย่างมีความรับผิดชอบ

7. ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล (Cyberbullying Management) การกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล คือ การกลั่นแกล้ง รังแก หรือคุกคามโดยเจตนาผ่านสื่อดิจิทัลหรือสื่อออนไลน์ เช่น ผู้ที่กลั่นแกล้งจะส่งข้อความหรือรูปภาพผ่าน SMS กล่องข้อความ และแอปพลิเคชัน หรือส่งผ่านออนไลน์ในโซเชียลมีเดีย กระดานสนทนา หรือเกมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเปิดดู มีส่วนร่วมหรือแบ่งปันเนื้อหาได้ การกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลคล้ายกับการกลั่นแกล้งในรูปแบบอื่น แต่การกลั่นแกล้งประเภทนี้ทำผ่านสื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัล เช่น การส่งข้อความทางโทรศัพท์ ผู้กลั่นแกล้งอาจจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นคนรู้จักในสื่อสังคมออนไลน์ หรืออาจจะเป็นคนแปลกหน้า แต่ส่วนใหญ่ผู้ที่กระทำจะรู้จักผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง

โดยมีเจตนาเผยให้ตอบโต้กลับมามีด้วยคำรุนแรง การใส่ความ ผู้กลั่นแกล้งจะเผยแพร่ข้อมูลเท็จ ทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย แล้วนำข้อมูลส่วนตัวหรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ในโลกออนไลน์ โดยมีเจตนาเพื่อให้อับอาย การล้อลง การใช้อุบายให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวหรือความลับที่อายแล้วนำไปเผยแพร่ต่อในสังคมออนไลน์ การขโมยอัตลักษณ์ดิจิทัล ผู้กลั่นแกล้งจะขโมยรูปภาพของผู้อื่น แล้วนำไปสร้างตัวตนใหม่ เพื่อหวังผลในการหลอกลวง การก่อกวน คุกคาม ผู้กลั่นแกล้งจะคุกคามก่อกวนผู้อื่นซ้ำ ๆ หลายครั้ง โดยส่งข้อความก่อกวน คุกคาม หรือข่มขู่ให้หวาดกลัว การคุกคามข่มขู่อย่างจริงจังและรุนแรงผ่านสื่อดิจิทัล ผู้กลั่นแกล้งจะข่มขู่จะทำให้เหยื่อเสียชื่อเสียง หรือจะทำร้ายร่างกาย

8. ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม (Digital Empathy) มีความเห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ แม้จะเป็นการสื่อสารที่ไม่ได้เห็นหน้ากัน มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้าง ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครู เพื่อน ทั้งในโลกออนไลน์และในชีวิตจริง ไม่ด่วนตัดสินผู้อื่นจากข้อมูลออนไลน์แต่เพียงอย่างเดียว และช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ คิดก่อนจะโพสต์ลงสังคมออนไลน์ (Think Before You Post) ก่อนที่จะโพสต์รูปหรือข้อความลงในสื่อออนไลน์ ไม่โพสต์ขณะกำลังอยู่ในอารมณ์โกรธ สื่อสารกับผู้อื่นด้วยเจตนาดี ไม่ใช้วาจาที่สร้างความเกลียดชังทางออนไลน์ ไม่นำล้วงข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่น ไม่กลั่นแกล้งผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล

ความสามารถในการเห็นอกเห็นใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ พลเมืองดิจิทัลที่ดีจะต้องรู้ถึงคุณค่าและจริยธรรมจากการใช้เทคโนโลยี ต้องตระหนักถึงผลพวงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เกิดจากการใช้อินเทอร์เน็ต การกดโลก์ กดแชร์ ข้อมูล ข่าวสาร ออนไลน์ รวมถึงรู้จักสิทธิและความรับผิดชอบออนไลน์ อาทิ เสรีภาพในการพูด การเคารพทรัพย์สินทางปัญญาของผู้อื่น และการปกป้องตนเองและชุมชนจากความเสี่ยงออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งออนไลน์ ภาพลามก อนาจารเด็ก สแปม เป็นต้น

ทำไมนักศึกษาวิชาชีพครูต้องมีความฉลาดทางดิจิทัล

เหตุผลที่นักศึกษาครูต้องมีความฉลาดทางดิจิทัล เพราะวิถีชีวิตของเด็กรุ่นใหม่เติบโตมาพร้อมอุปกรณ์ไอทีต่าง ๆ สื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้น ทั้งการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การติดต่อสื่อสารอย่างอิสระ อยู่กับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ตลอดเวลา ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และที่สำคัญ คือ รูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป มีช่องทางการเรียนรู้จากสื่อออนไลน์หลากหลายทางมากขึ้น การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเรียนรู้อีกในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว แต่สามารถเรียนรู้ได้จากสิ่งรอบ ๆ ตัว สืบค้นข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา จึงทำให้เกิดทักษะชีวิตใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลที่ประกอบด้วยทักษะการแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล ทักษะการใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล ทักษะความปลอดภัยทางดิจิทัล ทักษะความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล ทักษะความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล ทักษะการสื่อสารดิจิทัล ทักษะการรู้ดิจิทัล ทักษะสิทธิทางดิจิทัล เป็นต้น ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการเรียนรู้ พัฒนา และฝึกฝนให้มีความพร้อมกับการรับมือในการที่จะใช้ชีวิต

สังคมดิจิทัล (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), http://www.thai-explore.net/search_detail/result/7072,2563)

ดังนั้น เมื่อวิถีการใช้ชีวิตของเด็กรุ่นใหม่เปลี่ยนไป วิถีการใช้ชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพครูก็เปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมดิจิทัลที่เปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน ทั้งการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ในรูปแบบที่เปลี่ยน เมื่อวิถีการเรียนรู้ของเด็กเปลี่ยนไปเป็นแบบดิจิทัลและสื่อออนไลน์เข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น นักศึกษาวิชาชีพครูที่จะต้องออกไปเป็นครูก็ต้องมีรูปแบบการเรียนการสอนที่เท่าทันและเหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัลด้วย เพื่อที่จะสอนเด็กรุ่นใหม่ที่กำลังโตขึ้นมาเป็นเยาวชน เป็นกำลังสำคัญของชาติให้มีความรู้ ทักษะชีวิตดังกล่าว นักศึกษาวิชาชีพครูจึงจำเป็นต้องพัฒนานตนเองตลอดเวลา เพราะจะต้องเป็นต้นแบบให้นักเรียน ต้องปรับตัวเรียนรู้ทักษะชีวิตใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นได้เสมอ ต้องสร้างความตระหนักในเรื่องของภาพลักษณ์

การแสดงออกทางความคิดและสามารถจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว รู้จักการใช้งาน ควบคุม และการจัดการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลและสื่อดิจิทัลให้เกิดความพอดีในชีวิตออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์และเหมาะสมกับการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ จัดการความเสี่ยงในโลกออนไลน์ เช่น การกลั่นแกล้งบนอินเทอร์เน็ต ล่อลวง คุกคาม การเข้าถึงเนื้อหาที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอันตราย สามารถตรวจจบบัญชีคุกคามในโลกโซเชียล เช่น การแฉกและมัลแวร์ เพื่อทำความเข้าใจ สามารถเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดและเลือกใช้เครื่องมือในการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมสำหรับการป้องกันข้อมูลได้ เข้าใจความรู้สึกของคนอื่นและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ในโลกออนไลน์ เข้าใจและรักษาสีทิวทัศน์ส่วนบุคคลของตนเอง สิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย รวมถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัว ทรัพย์สินทางปัญญา เสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็นและการป้องกันตนเองจากคำพูดที่แสดงถึงความเกลียดชัง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้นักศึกษาวิชาชีพครูต้องรู้และเข้าใจก่อนถึงจะสามารถสอนให้เด็กปฏิบัติตามได้ สามารถปรับตัวและป้องกันตนเอง ดำรงชีวิตยุคดิจิทัลให้ปลอดภัย ไม่เกิดอันตรายต่อตนเองและบุคคลอื่นที่อยู่ในสังคมออนไลน์ด้วยเช่นกัน และเป็นพลเมืองยุค 4.0 หรือพลเมืองดิจิทัลได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้บทบาทและหน้าที่ของครูในยุคดิจิทัลตามสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือสำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยข้าราชการและบุคลากรภาครัฐจะต้องมีความสามารถด้านความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) มีความสามารถด้านการควบคุมกำกับ และการปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบายและมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล (Digital Governance, Standard, and Compliance) ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับศักยภาพองค์กร (Digital Technology) ความสามารถด้านการออกแบบกระบวนการและการให้บริการด้วยระบบดิจิทัลเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานภาครัฐ (Digital Process and Service Design) ความสามารถด้านการบริหารกลยุทธ์และการจัดการโครงการ (Strategic and Project Management) ความสามารถด้านผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ความสามารถด้านการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล (Digital Transformation) ดังนั้นครูในยุคดิจิทัลก็ต้องมีทักษะเหล่านี้เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือสำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดนั่นเอง

นักศึกษาวิชาชีพครูต้องปรับตัวอย่างไรเพื่อให้เป็นพลเมืองยุค 4.0 หรือพลเมืองดิจิทัล

เมื่อบริบทของสังคมเปลี่ยนไปเป็นสังคมดิจิทัล สังคมออนไลน์ นักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องปรับตัวเพื่อให้เป็นพลเมืองยุค 4.0 หรือพลเมืองดิจิทัล โดยจะต้องมีทักษะเหล่านี้ในการที่จะเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง นักศึกษาวิชาชีพครูต้องสามารถสร้างอัตลักษณ์ที่ดีของตนเองทั้งในโลกออนไลน์และโลกความจริงในแง่บวก ทั้งความคิด ความรู้สึก และการกระทำโดยมีวิจารณญาณในการรับส่งข่าวสารและแสดงความคิดเห็น เข้าใจและเห็นใจผู้ร่วมใช้งานในสังคมออนไลน์ และรู้จักรับผิดชอบต่อการกระทำไม่ทำผิดกฎหมายและจริยธรรมในโลกออนไลน์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ มีวิจารณญาณที่ดี นักศึกษาวิชาชีพครูต้องสามารถวิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและข้อมูลที่ผิด ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และข้อมูลที่อันตราย ข้อมูลติดต่อทางออนไลน์ที่เชื่อถือได้ สามารถวิเคราะห์และประเมินข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ เข้าใจรูปแบบการหลอกลวงต่าง ๆ ในโลกไซเบอร์ได้

ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องสามารถป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยและป้องกันการโจรกรรมข้อมูล ในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ การรักษาและปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัล ข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลส่วนตัว ไม่ให้เสียหายหรือถูกโจรกรรมจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์ ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว (Privacy Management) นักศึกษาวิชาชีพครูต้องมีดุลพินิจในการจัดการข้อมูลส่วนตัว โดยเฉพาะการแชร์ข้อมูลออนไลน์ เพื่อป้องกันความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องประกอบอยู่ในพลเมืองดิจิทัลทุกคน และจะต้องมีความเท่าเทียมกันทางดิจิทัล เคารพในสิทธิของทุกคน รวมถึงต้องมีการพิจารณาในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลตนเองในสังคมดิจิทัล ต้องรู้ว่าข้อมูลใดควรเผยแพร่ ข้อมูลใดไม่ควรเผยแพร่ และต้องจัดการความเสี่ยงของข้อมูลของตนในสื่อสังคมดิจิทัลได้ด้วย

ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องบริหารเวลาที่ใช้อุปกรณ์ดิจิทัล รวมถึงควบคุมเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกภายนอก ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้เวลาหน้าจอจนเกินไป การทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และผลเสียของการเสพติดสื่อดิจิทัล

ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลของผู้ใช้งานที่มีการทั้งวันในโลกออนไลน์ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะทิ้งร่องรอยของข้อมูลทิ้งไว้เสมอ รวมถึงต้องเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อการรักษาข้อมูลอย่างมีความรับผิดชอบ

ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ นักศึกษาวิชาชีพครูต้องรู้จักเรื่องของการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ว่าคืออะไร ทำไมต้องให้ความสำคัญกับสิ่งเหล่านี้ เพราะการกลั่นแกล้งกันบนโลกไซเบอร์จะส่งผลกระทบตามมา ดังนั้น ควรป้องกันโดยมีมารยาทในการสื่อสารกับคนอื่น คิดก่อนโพสต์ คิดถึงผลเสียที่จะตามมา ภาษาที่ใช้ต้องไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด ไม่ควรโพสต์ข้อมูลส่วนตัวที่ควรเป็นเรื่องส่วนตัวและลดเวลาในการใช้โซเชียลเพื่อเพิ่มการสื่อสารในชีวิตจริง

ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม นักศึกษาวิชาชีพครูต้องรู้จักเห็นอกเห็นใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ แม้จะเป็นการสื่อสารที่ไม่ได้เห็นหน้ากัน ต้องมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อคนรอบข้างทั้งในโลกออนไลน์และในชีวิตจริง คิดก่อนจะโพสต์ลงสังคมออนไลน์ ก่อนที่จะโพสต์รูปหรือข้อความลงในสื่อออนไลน์ไม่ควรโพสต์ขณะกำลังอยู่ในอารมณ์โกรธ สื่อสารกับผู้อื่นด้วยเจตนาดี ไม่ใช้วาจาที่สร้างความเกลียดชังทางออนไลน์ ไม่นำลวงข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่น ไม่กลั่นแกล้งผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล

ทักษะเหล่านี้ นักศึกษาวิชาชีพครูจำเป็นต้องอย่างมากที่จะต้องควรมิเพราะจะช่วยให้ตนเองเป็นพลเมืองยุค 4.0 หรือพลเมืองดิจิทัลที่ดีและใช้ชีวิตบนโลกดิจิทัลได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ในฐานะที่นักศึกษาวิชาชีพครูที่จะต้องไปเป็นครูในอนาคตก็จะต้องนำความรู้ไปใช้กับเด็กในโรงเรียน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหากับผู้เรียน ถึงแม้ว่าการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์จะไม่ได้เกิดขึ้นในโรงเรียนโดยตรง แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กที่ถูกกลั่นแกล้งอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมในโรงเรียนได้

บทสรุป

เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นทำให้ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้คนในยุคดิจิทัลสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารมากขึ้น จึงทำให้เกิดทักษะชีวิตใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมายดังที่กล่าวมาข้างต้น เช่น ทักษะความฉลาดทางดิจิทัลที่ประกอบด้วยทักษะการแสดงตัวตนบนโลกดิจิทัล ทักษะการใช้เครื่องมือและสื่อดิจิทัล ทักษะความปลอดภัยทางดิจิทัล ทักษะความมั่นคงปลอดภัยทางดิจิทัล ทักษะความฉลาดทางอารมณ์บนโลกดิจิทัล ทักษะการสื่อสารดิจิทัล ทักษะการรู้ดิจิทัล ทักษะสิทธิทางดิจิทัล เป็นต้น ซึ่งเป็นทักษะ

ที่นักศึกษาครูในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องมี นอกจากนี้ทักษะดังกล่าวจะเป็นทักษะที่เชื่อมโยงไปสู่การเป็นพลเมือง 4.0 หรือพลเมืองดิจิทัล ซึ่งการเป็นพลเมืองดิจิทัล คือ ทักษะในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง ทักษะการคิดวิเคราะห์มีวิจารณญาณที่ดี ทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์ ทักษะในการรักษาข้อมูลส่วนตัว ทักษะในการจัดสรรเวลาหน้าจอ ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูลที่ใช้งานมีการทั้งไบนโลกออนไลน์ ทักษะในการรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ซึ่งนักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องเรียนรู้ พัฒนา และฝึกฝนให้มีความพร้อมกับการรับมือในการที่จะเป็นพลเมือง 4.0 และใช้ชีวิตสังคมดิจิทัลและนำไปใช้ทำงานในการเป็นครูผู้สอนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

รายการอ้างอิง

- พิจิตรา เพชรเพรี. (2562). *พลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship)*. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2562, จาก <https://bit.ly/2MgdOqH>
- วิวรรณ ธาราหิรัญโชติ. (2560). *ทักษะทางดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับเด็กในอนาคต*. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2561, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/642553>
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ digital intelligence)*. สืบค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2562, จาก <https://bit.ly/2EHbuns>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2561). *เทรนด์การเรียนรู้ของคนรุ่นใหม่ในยุคดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2563, จาก http://www.thai-explore.net/search_detail/result/7072
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2562). *รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561*. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2562, จาก <https://www.etda.or.th/content/thailand-internet-user-profile-2017.html>
- Park, Yuhyun. (2019). *DQ global standards report 2019 common framework for digital literacy, skills and readiness*. Retrieved September 11, 2019, from https://www.dqinstitute.org/dqframework/#digital_intelligence

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน
สำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
The Roles of Local Government Organization and Local Community in
Promoting Tourism Management for Elderly Tourists : A Case Study of
Sridonchai Community, Chiang Khong District, Chiang Rai Province

(Received: December 7, 2020; Revised: January 5, 2021; Accepted: January 15, 2021)

อรุณี อินเทพ^{1*} ศุภชัย ยาวะประภาส²
Aruneeth Inthep^{1*} Supachai Yavaprabhas²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางยกระดับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในชุมชนศรีดอนชัยไปสู่การจัดการท่องเที่ยวที่รองรับผู้สูงอายุ และ 3) เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

แนวคิดหลักที่ใช้เป็นฐานในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมคือ แนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) และใช้วิธีดำเนินการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามจากประชาชนชุมชนศรีดอนชัย จำนวน 4 หมู่บ้าน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้าจำนวน 260 ครัวเรือน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลหลายรูปแบบ ทั้งจากเอกสารทางราชการต่าง ๆ การลงพื้นที่สำรวจ และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในชุมชนที่มีบทบาทโดยตรงในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน และเจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่ของเอกชนในพื้นที่ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก รวมทั้งได้ดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานดูแลนักท่องเที่ยว สังเกตวิธีปฏิบัติงานของผู้เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์และตีความแบบนิรนัย

ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนศรีดอนชัยมีศักยภาพและมีความโดดเด่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนทั้งด้านสถานที่ท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณี รูปแบบการใช้ชีวิตของคนในชุมชน วัฒนธรรมการกิน และการแต่งกาย มีระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ชัดเจน ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร

¹ สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

Institute of Public Administration and Public Policy, Rungsit University

* e-mail: joy_aruneeth@hotmail.com

² สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยรังสิต

Institute of Public Administration and Public Policy, Rungsit University

ปกครองส่วนท้องถิ่น วัด และภาคเอกชน อย่างต่อเนื่องแม้จะยังไม่เข้มแข็งนัก ขณะเดียวกันการอยู่
ห่างไกลตัวจังหวัดเป็นจุดด้อยที่ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการไม่มาก เมื่อพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของ
การศึกษา

ข้อค้นพบสำคัญมีดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของคนในชุมชน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.86) ทั้งในขั้นตอนการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.87) การดำเนินงาน ($\bar{X} =$
2.91, S.D. = 0.85) และการร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.81) แต่มีส่วนร่วมน้อยมาก
ในขั้นตอนการประเมินผล ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.93) เนื่องจากชุมชนไม่ได้มีการดำเนินการในขั้นตอนนี้
อย่างเป็นรูปธรรม และด้านเทศบาลตำบลศรีดอนชัยมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวในฐานะผู้สนับสนุน
การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและของชุมชนเป็นหลัก ส่วนกิจกรรมด้านอื่น ๆ จะเป็น
เพียงผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ รวมทั้งประสานงานเครือข่ายชุมชนและภาคีภาครัฐเป็นหลัก

2. แนวทางยกระดับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนศรีดอนชัยไปสู่การจัดการท่องเที่ยว
เชิงสุขภาพผู้สูงอายุ ชุมชนจำเป็นต้องเพิ่มรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ โดย
พัฒนาบุคลากร พัฒนาเครือข่ายรัฐราษฎร์ด้านสุขภาพ ตลอดจนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับผู้สูง
อายุและนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาใช้บริการทั้งในชุมชน ในที่พัก และในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งเหล่านี
ล้วนต้องการความร่วมมือและกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งภายในชุมชนเอง และการสนับสนุนจากภาครัฐ
สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนทั้งที่เป็นสถานประกอบการในชุมชนและจากภายนอกชุมชน

3. แนวทางการจัดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นที่หนุนเสริมบทบาทขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นในการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรองรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เทศบาล
ตำบลศรีดอนชัยอาจจัดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นบนพื้นฐานกระบวนการมีส่วนร่วมและปรับวิธีการ
ดำเนินงานใน 2 ประเด็น คือ 1) เปลี่ยนจากการจัดนโยบายสาธารณะเพื่อส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวระดับ
“ชุมชน” ไปสู่การส่งเสริมระดับ “เครือข่ายชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” โดยต่อยอดความสำเร็จ
ของชุมชนศรีดอนชัยในฐานะเป็นศูนย์เรียนรู้ และขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียง 2) จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา
“เครือข่ายชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลศรีดอนชัย” ที่มุ่งประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
และสัมฤทธิ์ผลของยุทธศาสตร์ที่พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในบริบทสังคมผู้สูงอายุควบคู่ไปกับการพัฒนา
สุขภาวะของคนในชุมชน การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุพึ่งพาตนเองและมีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนได้เป็นสำคัญ
คำสำคัญ: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วม ผู้สูงอายุ การจัดการท่องเที่ยวเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

Abstract

The objectives of this study were 1) to examine the participation of community
and the role of local government organization in tourism management of Sridonchai
Community; 2) to analyse and recommend ways for upgrading community tourism

management of Sridonchai community aiming at elderly tourists; 3) to analyse and recommend ways for of local government organization in promoting community tourism management for elderly tourists.

Based on Cohen and Uphoff (1980)'s participation theory, this research employed both quantitative and qualitative methods. The quantitative aspect deployed questionnaire with 260 households from 4 villages of Sridonchai community selected by using quota sampling. The data was calculated by percentage, mean and standard deviation. The qualitative data collection deployed various means including government document analysis, field survey, in-depth interview with key informants in the community who held direct roles in community tourism management, government officials, and staff from private organizations. Interview and participatory observation were also employed to obtain not only opinions but also community practices in providing services for the tourists. The data was analyzed and deductively interpreted.

The results showed that Sridonchai community showed outstanding potential in community tourism management in regard to tourism sports, culture and tradition, people's ways of life, food and dress culture. The community tourism management system was clearly defined and received support from local government organization, temple, and private sectors consistently even though still not sufficiently strong. The community location which is faraway from Chiang Rai becomes major disadvantage which in effect causes low number of tourists. The key findings according to the research objectives were as follows.

1. The community showed moderate participation in tourism management ($\bar{X} = 2.7$, S.D. = 0.86) including participation in decision-making process ($\bar{X} = 2.9$, S.D. = 0.87), operation process ($\bar{X} = 2.9$, S.D. = 0.85), and earning shared benefits process ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.81), but showed low participation in evaluation process ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.93). This is due to the fact that community did not implement this process concretely. As of Sridonchai Sub-district Municipality, its main roles in tourism management are first a supporter for the development of basic infrastructure of tourism sites and community, and second it acted as an advisor and coordinator of community and government network.

2. Ways for upgrading tourism management of Sridonchai community to health tourism management for the elderly tourists are that the community needs to add more services for elderly tourists by means of staff development, state-people health network development, basic infrastructure development for elderly tourists who will come to use

services, accommodation and tourism spots in the community. Supports from government, education sector and public sectors from within and outside the community are also needed.

3. In order to support tourism management for elderly tourists, this research recommends that Sridonchai Sub-district Municipality should prepare local public policies by soliciting more community participation and should adjusting its operating procedures at least on 2 issues which are 1) modify local public policy on promoting tourism activity at “Community Level” to “Community Network for Health Tourism Management” by extending the successful practices of Sridonchai community to nearby communities. 2) Prepare community development strategy entitled “Sridonchai Community Network for Health Tourism Management” which aiming for efficiency and effectiveness of community economy in aging society context together with developing wellness of people in the community which shall that inevitably promote self-reliance of the elderly.

Keywords: Local government organization, Community participation, elderly, Tourism management for elderly tourists

บทนำ

คณะกรรมการปฏิรูประบบรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย (2559 : 8) รายงานว่า ประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ (Aged Society) มาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 แล้ว และกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ (Complete Aged Society) ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งทั้งประเทศจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปสูงถึงร้อยละ 20 ในขณะที่มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล (2561 : 48) ประมาณการว่าในอีก 20 ปีต่อจากนี้ (พ.ศ. 2584) ประเทศไทยจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอีกถึงระดับร้อยละ 30 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ในขณะที่สัดส่วนของผู้สูงอายุต่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นตามลำดับ (มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2562 : 10) สภาวะดังกล่าวส่งผลถึงภาระงบประมาณของประเทศด้านการรักษาพยาบาลและด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมทั้งในระยะยาวยังจะทำให้ศักยภาพการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศลดลงอีกด้วย (เอื้อมพร พิชัยสนธิ, <http://www.setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/26/>, 2563) เรื่องนี้รัฐจะต้องเตรียมการเพื่อรองรับสถานการณ์อย่างเหมาะสม เนื่องจากการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุเป็นเงื่อนไขตามรัฐธรรมนูญ และตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งจากการศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุที่รัฐจะต้องจัดเตรียมสามารถจำแนกได้เป็น 4 ด้านหลัก คือ 1) ด้านสังคม ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว เครือญาติ เพื่อน 2) ด้านสุขภาพ

3) ด้านเงินและรายได้ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ที่อยู่อาศัย สิ่งอำนวยความสะดวกให้พึ่งพาตนเองได้ (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2552 : 1-28)

การเพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านรายได้ของผู้สูงอายุด้วยการสนับสนุนการออม และการส่งเสริมการสร้างรายได้จากกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงอายุและความสามารถที่จะทำได้ รวมทั้งเป็น กิจกรรมที่ไม่ต้องเดินทางไกลจากที่พักอาศัย จึงน่าจะเป็นแนวทางที่รัฐควรให้ความสำคัญในการขับเคลื่อน เพื่อลดการพึ่งพิงเงินรายได้จากรัฐและบุตรหลาน ทั้งนี้รัฐอาจต้องเน้นให้หน่วยงานรัฐในระดับพื้นที่ที่ดูแล ผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิดอยู่แล้วเป็นหน่วยปฏิบัติการขับเคลื่อนทั้งด้านการลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และการดูแลสุขภาพ สุขอนามัย รวมถึงการสร้างรายได้แก่ผู้สูงวัยจากกิจกรรมในชุมชน

ปัจจุบันหลายประเทศที่เข้าสู่ภาวะสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ เป็นต้น ก็ได้นำแนวคิดนี้ไปใช้เป็นกรอบการกำหนดนโยบายเพื่อปรับตัวรองรับภาวะสังคมผู้สูงอายุของประเทศเช่นกัน เกิดเป็นนโยบาย “เศรษฐกิจผู้สูงวัย” ที่แพร่ขยายไปทั่วโลก โดยกำหนดนิยามว่าเป็นเศรษฐกิจใหม่ที่เกิดจากการเติบโตของการใช้จ่ายของภาครัฐและผู้บริโภคในสังคมสูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีภาวะสุขภาพที่ดี มีบริการและสินค้าอุปโภคบริโภคที่ปรับตามสภาพ ความต้องการและตอบสนองต่อการใช้งานของผู้สูงอายุ รัฐบาลไทยก็พยายามนำแนวคิดนี้มาใช้เช่นกัน โดยมุ่งให้ประเทศก้าวพ้นกับดักของมิติแห่งวัยพึ่งพิงไปสู่มิติของการพัฒนาในลักษณะ “สังคมเพื่อคนทุกวัย” และการสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผู้สูงอายุ ตามแนวคิด “เศรษฐกิจอายุวัฒน์” (Longevity Economy) ที่มุ่งพัฒนาผู้สูงอายุให้มีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติแม้ในวัยอายุเกิน 60 ปี ทั้งในฐานะ การเป็นผู้ผลิตและเป็นผู้บริโภค รวมทั้งพัฒนาให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและใจที่ดีพร้อม สามารถช่วยพัฒนา สังคม การศึกษา และสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน สามารถจะ เปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน (เกื้อ วงศ์บุญสิน, 2559 : 24-26) ประเทศไทย พยายามปรับตัวเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ โดยปรับระบบเศรษฐกิจชาติมุ่งผลิตสินค้าและบริการที่ตอบสนอง ความต้องการของผู้สูงอายุ ในขณะที่พยายามลดสถานะการเป็น “วัยพึ่งพิง” ของผู้สูงอายุด้วยการ สร้างโอกาสหารายได้ให้ผู้สูงอายุ ควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนให้ยังคงทำงานหา เลี้ยงชีพได้แม้ในวัยหลังเกษียณอายุ ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนระดับชุมชนรัฐได้มีการกำหนดให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการในฐานะหน่วยงานรัฐที่รับผิดชอบดูแลเศรษฐกิจชุมชน และคุณภาพชีวิตของ คนในระดับชุมชน

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางดำเนินงานสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อจัดการท่องเที่ยว ชุมชนเป็นประเด็นที่ควรเร่งดำเนินการ เพื่อนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ต่อไป โดยได้ เลือกพื้นที่ศึกษาเป็นชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมที่โดดเด่น และประกอบกับชุมชนศรีดอนชัยประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ระดับหนึ่ง จนได้รับการยอมรับว่าเป็นชุมชนที่เป็นผู้นำด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชนของจังหวัดเชียงราย เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัดที่มุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจฐานการท่องเที่ยวชุมชนจากจุดแข็ง

ที่มีอยู่ คือ ด้านภูมิประเทศ อากาศ สถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งความมีจิตใจเอื้ออารีของผู้คน ตามวิสัยทัศน์ในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดว่า “เมืองแห่งการค้า การลงทุน การเกษตร และการท่องเที่ยว รุ่งเรืองด้วยวัฒนธรรมล้านนา ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข” โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่ว่าด้วยการดำรงวัฒนธรรมล้านนา เพื่อเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชิงนิเวศ และเชิงสุขภาพ (แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย 2561-2564, 2561 : 32)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางยกระดับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในชุมชนศรีดอนชัยไปสู่การจัดการท่องเที่ยวที่รองรับผู้สูงอายุ
3. เพื่อเสนอแนะบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. มีข้อเสนอแนะเรื่องบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดเชียงรายด้วยการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่สามารถนำไปขยายผลในชุมชนอื่น ๆ
3. มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำนโยบายและกำหนดวิธีดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกับชุมชนในการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ไว้ที่หมู่บ้านซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จำนวน 4 หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยมุ่งศึกษาเฉพาะบทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อรองรับผู้สูงอายุ โดยใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) เป็นแนวคิดหลักในการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณประกอบกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้าจากประชาชนในชุมชนศรีดอนชัย จำนวน 4 หมู่บ้าน จำนวน 260 ครั้วเรือน

ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามลักษณะของการเก็บข้อมูล ดังนี้

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลแยกเป็นกลุ่มตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้มีบทบาทโดยตรงในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (คณะกรรมการบริหารการท่องเที่ยวชุมชนศรีดอนชัย) จำนวน 12 ราย 2) เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการที่รับผิดชอบงานโดยตรงจากเทศบาลตำบลศรีดอนชัย จำนวน 2 ราย ส่วนราชการเครือข่าย จำนวน 3 ราย และเอกชนที่เข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 5 ราย (เอกชน ผู้ประกอบการในชุมชน เช่น ร้านอาหาร ร้านกาแฟ) รวม จำนวน 10 ราย

การสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานดูแลนักท่องเที่ยว ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน พร้อมกับการสังเกตวิธีปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนตามบทบาทและกิจกรรมในชุมชน จึงแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการและประสานงานนักท่องเที่ยว จำนวน 1 ราย 2) กลุ่มรับผิดชอบโฮมสเตย์ จำนวน 1 ราย 3) กลุ่มรับผิดชอบกิจกรรมท่องเที่ยวและวัฒนธรรม จำนวน 1 ราย และ 4) กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มอาชีพในชุมชน จำนวน 4 ราย รวมจำนวน 7 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

จากการศึกษาเอกสารและการลงพื้นที่ในภาคสนามผู้วิจัยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ตามแนวคิดการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980 : 222) ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ผู้วิจัยกำหนดส่วนประกอบของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้สูงอายุในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือของชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน

รัฐ และเอกชนในการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชน

งานวิจัยครั้งนี้ได้ออกแบบแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ฉบับ โดยแบ่งตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประกอบกับแนวคิด การมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980 : 222) มาพิจารณาเป็นข้อคำถามสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด กำหนดส่วนประกอบของแบบสัมภาษณ์ได้ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสมาชิกและโครงสร้างการบริหารองค์กร

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ในขั้นตอนการเริ่มต้นเตรียมการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ขั้นตอนการดำเนินการ และขั้นตอนการเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัวในอนาคต

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการยกระดับความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาครัฐ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็น การช่วยสร้างรายได้แก่ผู้สูงอายุและการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยชุมชน ในจังหวัด เชียงราย ที่ส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญหาด้านสมุนไพรของชุมชน การสร้างเครือข่ายชุมชนกับ หน่วยงานรัฐด้านสุขภาพ การเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัด ที่นำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ

แบบสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติงานสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชน

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจอายุวัฒน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง เมื่อพบผู้ให้ข้อมูลก็จะอธิบาย และสอบถามจากแบบสอบถามตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยเลือกลงพื้นที่ในช่วงเย็นถึงค่ำซึ่งเป็น เวลาที่คนในชุมชนเลิกจากการทำงานแล้ว โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบโควต้า จำนวน 260 ชุด จาก 4 หมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้านละ 65 ชุด ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบ ตามจำนวนทั้งหมด 260 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผู้วิจัยดำเนินการลงพื้นที่ด้วยตนเอง โดยดำเนินการนัดหมายและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยจำแนกผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการบริหารการท่องเที่ยวชุมชนตามผังโครงสร้างองค์กร ผู้นำชุมชน ปราชญ์ ในชุมชน พระ (ผู้นำทางความคิด) จำนวน 12 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์มา

พร้อมกัน และดำเนินการสัมภาษณ์ตามหัวข้อคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างอิสระเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างแท้จริง

กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการที่รับผิดชอบงานโดยตรงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลศรีดอนชัย) ส่วนราชการเครือข่าย (พัฒนาชุมชนอำเภอเชียงของ สาธารณสุขอำเภอเชียงของ) สถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย) และเอกชน (ผู้ประกอบการภายในชุมชน) รวมจำนวน 10 คน ดำเนินการสัมภาษณ์ตามหัวข้อคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยการแยกสัมภาษณ์ที่ละหน่วยงานเพื่อเพิ่มโอกาสการได้รับข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานของผู้ให้ข้อมูลเอง และที่เกี่ยวข้องกับชุมชนหรือหน่วยงานในภาคีเครือข่าย

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม

ดำเนินการนัดหมายและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกผู้ให้ข้อมูลได้แก่ กลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการและประสานงานนักท่องเที่ยว 2) กลุ่มรับผิดชอบโฮมสเตย์ 3) กลุ่มรับผิดชอบกิจกรรมท่องเที่ยวและวัฒนธรรม 4) กลุ่มผู้สูงอายุและกลุ่มอาชีพในชุมชน โดยเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Interview) อ้างอิงผู้ให้ข้อมูลตามผังการบริหารองค์กรของกลุ่ม และแยกดำเนินการสัมภาษณ์ที่ละกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตในพื้นที่จริง และดำเนินการสัมภาษณ์ตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถถ่ายทอดประสบการณ์และกล่าวถึงการทำงานของกลุ่ม รวมถึงกับหน่วยงานอื่น ๆ และการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยนำมาจัดหมวดหมู่ให้เป็นระเบียบตามเค้าโครงเรื่องแล้วสรุปออกมาเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ หลังจากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการศึกษาเอกสารเพิ่มเติม การสัมภาษณ์ซ้ำในบางประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้น พร้อมทั้งดำเนินการตรวจสอบข้อมูลในขั้นตอนนี้โดยการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ดำเนินการโดยผู้วิจัยพิจารณาตรวจสอบจากแหล่งของข้อมูลด้านเวลา สถานที่ และบุคคล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบนิรนัย ซึ่งให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากวิธีการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะนำเสนอการสรุปและอภิปรายผล เป็นแต่ละ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัย 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาเชิงปริมาณและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามคนในชุมชนศรีดอนชัย จำนวน 4 หมู่บ้าน จำนวน 260 ครั้วเรือน พบว่า ในภาพรวมมีผลการวิเคราะห์สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) พร้อมทั้งค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้สูงอายุในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.86) ซึ่งเมื่อศึกษาเชิงลึกในแต่ละประเด็น พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 3 ด้าน (ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.87) ด้านการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.85) และด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.96$, S.D. = 0.81) แต่ด้านการประเมินผลมีค่าระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.93)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วมเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งที่เป็นคนในชุมชนและกลุ่มผู้ปฏิบัติงานสนับสนุนการท่องเที่ยวชุมชนทั้ง 4 กลุ่ม ให้ข้อมูลสอดคล้องกันในประเด็นการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวโดยมีระดับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการดำเนินงาน และในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ซึ่งตามแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980 : 222) โดยทั่วไปการมีส่วนร่วมจะมีเรื่องของผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ทั้งประโยชน์ทางตรงและประโยชน์ทางอ้อม ดังนั้น ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมต้องครอบคลุมการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย โดยมีแนวความคิดว่าการมีส่วนร่วมต้องมี 4 ขั้นตอนเสมอ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และส่งผลย้อนกลับถึงกัน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญที่สุด และการมีส่วนร่วมนั้นมุ่งให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีบทบาทในทุก ๆ เรื่อง และเป็นผู้คิดค้นหาแนวทางร่วมกัน ไม่ใช่กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติตามในสิ่งใดเรื่องหนึ่งทุกอย่างต้องเป็นสิ่งที่ประชาชนคิดและตัดสินใจร่วมกันเป็นเบื้องต้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่มีผลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน และช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรในแต่ละชุมชนตามแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (วิระพล ทองมา และ ประเจต อำนาจ, 2547 : 17) นั้น ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ชุมชนศรีดอนชัยประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนระดับหนึ่ง และจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาชุมชนน่าจะสามารถพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบในการปรับตัวเพื่อรองรับ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ” ได้ แม้จะยังมีความต้องการการพัฒนาต่อเนื่องในอีกหลายประเด็น ในเบื้องต้นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นแรกที่ต้องปรับปรุงเป็นพื้นฐาน คือ ชุมชนจำเป็นต้องยกระดับกระบวนการมีส่วนร่วมให้มีความเข้มข้นและครบถ้วนทั้ง 4 ขั้นตอน ตามแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980 : 222) โดยมีเทศบาลตำบลศรีดอนชัยเป็นหน่วยงานที่จะสามารถส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมโดยการสร้างความรู้ความเข้าใจรวมถึงการส่งเสริมตามบทบาทหน้าที่ของเทศบาลที่จะต้องดำเนินการกับชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของชุมชนศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. คนในชุมชนที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ตอบแบบสอบถามว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยเหลือให้ชุมชนสามารถวิเคราะห์จุดเด่น และเตรียมความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้มาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 1.15) ในขณะที่การมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในอีก 4 ประเด็น ซึ่งเป็นการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐอื่น ๆ อยู่เพียงระดับปานกลาง ได้แก่ 1) การสนับสนุนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การตลาด และฝึกอบรมพัฒนาสมาชิกของชุมชน ($\bar{X} = 3.26$, S.D. = 1.61) 2) ความช่วยเหลือสร้างการเรียนรู้ให้คำแนะนำ และมีการดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานการให้บริการนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.46) 3) ความช่วยเหลือจัดทำข้อมูล และเอกสารเพื่อสื่อสารการตลาดกับลูกค้า และเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = 1.74) และ 4) การเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำชุมชนและคณะกรรมการบริหารในการปรับตัวเข้ากับธุรกิจท่องเที่ยวยุคใหม่ ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 1.75) โดยในปัจจุบันการสนับสนุนจากภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากสถิติพบว่า ถึงแม้บทบาทของเทศบาลตำบลศรีดอนชัยในการพัฒนาบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนร่วมกับชุมชนอยู่ในระดับมากถึงระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาถึงสถิติค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามคือคนในชุมชนยังคงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอยู่ในประเด็นของเทศบาลตำบลศรีดอนชัยในเรื่องของการพัฒนาการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชนในชุมชนศรีดอนชัย

2. ผลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกการมีส่วนร่วมสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ และภาคเอกชน เพื่อวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อมูลที่ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ใน 3 ขั้นตอน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ขั้นตอนการเริ่มต้นเตรียมการจัดการท่องเที่ยว พบว่า คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนที่มาจากคนในชุมชนที่ร่วมกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเลือกขึ้นมาเพื่อเป็นคณะกรรมการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้มีบทบาทสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และกระตุ้นการมีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจผ่านสื่อในชุมชน ผ่านพระสงฆ์ และปราชญ์ในชุมชน ในขณะที่ผู้นำชุมชนพยายามเรียนรู้ประสบการณ์และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากชุมชนอื่น รวมทั้งกำหนดแนวทางสร้างความร่วมมือหรือขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลศรีดอนชัย) มีลักษณะการดำเนินงานตามพันธกิจหลักของหน่วยงาน ด้วยการนำเสนอกิจกรรมที่สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และแนะนำแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่เป็นเครือข่ายของเทศบาลตำบล ผู้นำชุมชน รวมถึงแนะนำหน่วยงานที่จะขอรับการสนับสนุนแก่ผู้นำชุมชน รวมทั้งช่วยเหลือเชื่อมโยงเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในระดับพื้นที่ ในขั้นตอนการเริ่มต้นเตรียมการนี้ยังมีกิจกรรมความร่วมมือจากส่วนราชการอื่น ๆ น้อยมาก

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน พบว่า ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินงานโดยชุมชนเอง ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนจะสนับสนุนด้านการตลาดด้วยการประชาสัมพันธ์ไปในเครือข่ายภาครัฐ หรือภาคธุรกิจตามแต่กรณี ด้านชุมชนเองในช่วงก่อนเทศกาลท่องเที่ยวผู้นำชุมชนจะนำสมาชิกทำความสะอาดบริเวณที่พักอาศัย พื้นที่สาธารณะ ลานกิจกรรม สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน รวมทั้งซ่อมบำรุงป้ายจราจร เขตโรงเรียน วัด และในส่วนของกลุ่มที่พักโฮมสเตย์ จัดการเตรียมความพร้อมอาหารรองรับนักท่องเที่ยว และกำหนดรายละเอียดกิจกรรมพร้อมค่าใช้จ่าย เพื่อดำเนินการสื่อสารการตลาดแบบออนไลน์ นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนยังดำเนินการประสานเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัด เช่น ผ่าน OTOP Village ผ่านเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) เพื่อเชื่อมโยงชุมชนเข้ากับระบบเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน

2.3 การเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัวในอนาคต ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนอาศัยการเรียนรู้สถานการณ์ใหม่ ๆ จากการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่จัดโดยหน่วยงานรัฐในระดับจังหวัดและระดับประเทศอย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนโดยการแนะนำแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ และช่วยประสานหน่วยงานของทางราชการด้านการจัดการท่องเที่ยวแก่ผู้นำชุมชน

ดังนั้น จากผลการวิเคราะห์บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาลตำบลศรีดอนชัย) ในการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของชุมชนศรีดอนชัย จึงเป็นเพียงผู้สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวและของชุมชนเป็นหลัก ส่วนกิจกรรมด้านอื่น ๆ จะเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ประสานงานเครือข่ายชุมชน และส่วนราชการอื่น ๆ เข้าร่วมสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนในบางกิจกรรมเท่านั้น เช่น การส่งเสริมกลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นส่วนประกอบในภาพรวมของการจัดการท่องเที่ยวชุมชน

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางยกระดับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนศรีดอนชัยไปสู่การจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่รองรับผู้สูงอายุ

การยกระดับกระบวนการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนศรีดอนชัยไปสู่การจัดการท่องเที่ยวชุมชนที่รองรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องเพิ่มรูปแบบการให้บริการที่สอดคล้องกับนักท่องเที่ยวสูงอายุ และต้องมีการวางแผนดำเนินการต่อเนื่องในหลายประเด็นซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสังเกตในประเด็นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในชุมชนขณะลงพื้นที่จริง ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ประเด็นการพัฒนาต่อยอดการท่องเที่ยวชุมชนในปัจจุบันไปสู่การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องใหม่ที่จะสามารถทำได้ และจะเป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพ และสุขภาพของสมาชิกในชุมชนโดยเฉพาะผู้สูงอายุไปพร้อมกัน โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรพัฒนาต่อยอดด้านสถานที่และบุคลากรที่ให้บริการด้านสุขภาพแก่นักท่องเที่ยว

2. ประเด็นการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาด้านสมุนไพรของชุมชน และการสร้างเครือข่ายชุมชนกับหน่วยงานรัฐด้านสุขภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เสนอแนะให้มีการพัฒนาศักยภาพหมอเมือง

สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและอาหารการกินของผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อนำมาพัฒนาเป็นเมนู และกิจกรรมสำหรับฟื้นฟูสุขภาพของนักท่องเที่ยว การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านสุขภาพ

3. ประเด็นการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายชุมชนท่องเที่ยวและการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันคือ ร่วมจัดเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับอำเภอและระดับจังหวัด และการเชื่อมโยงระบบการตลาดการส่งต่อนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

4. ประเด็นแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากชุมชนเสนอให้รวบรวมองค์ความรู้จากผู้สูงอายุ จัดการรวมกลุ่มสร้างอาชีพจาก องค์ความรู้ที่มีและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย พัฒนาลานกิจกรรมเพื่อสุขภาพ และกิจกรรมเพื่อ สุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวได้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและภาครัฐมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การประสานงานเครือข่าย บูรณาการ ทำงานร่วมกัน ส่วนภาคเอกชนมีความคิดเห็นในเรื่องของการต่อยอดผลิตภัณฑ์สินค้าที่ผู้สูงอายุผลิตออกมาเพื่อจำหน่าย และจะสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับผู้สูงอายุ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนไปในตัว เมื่อผนวกกับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนที่ชุมชนศรีดอนชัยดำเนินการอยู่แล้ว

โดยสรุปรวมผลการวิเคราะห์ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนศรีดอนชัย ในทุกระดับ ทั้งคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐอื่น ๆ ในพื้นที่ และภาคเอกชน ล้วนมีความเห็นตรงกันว่า แม้จะเป็นการจัดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ต้องการการพัฒนาต่อยอดจากกิจกรรมเดิม แต่ชุมชนก็มีศักยภาพในการดำเนินการต่อยอดได้ และชุมชนก็มีความสนใจและเห็นประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรม ด้านสุขอนามัย การเพิ่มโอกาสสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุในชุมชน และการเปิดโอกาสทางสังคมให้กับผู้ สูงอายุในการพบปะ ทำกิจกรรม และร่วมพัฒนาชุมชน สำหรับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวของ ชุมชนศรีดอนชัยไปสู่ การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุที่รองรับผู้สูงอายุนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอแนะในเรื่อง การพัฒนาบุคลากร พัฒนาเครือข่ายรัฐราษฎร์ด้านสุขภาพชุมชน ตลอดจนการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับผู้สูงวัยในชุมชน ในที่พัก และในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งเหล่านี้ต้องการ ความร่วมมือและกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งภายในชุมชนเองและการสนับสนุนจากภาครัฐ สถาบันการ ศึกษา และภาคเอกชนทั้งที่เป็นสถานประกอบการในชุมชนและจากภายนอกชุมชน

ผู้วิจัยเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเทศบาลตำบลศรีดอนชัยควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน มาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนความร่วมมือในชุมชน และรวมถึงหน่วยงานรัฐ สถาบัน การศึกษา และเอกชน โดยมีกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นการต่อยอดศักยภาพเดิมของชุมชนศรีดอนชัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์ประกอบ 7 ประการ (พจนานวน สอนศรี, 2546 : 189-190) ได้แก่

1. การเสริมทักษะผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชน
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับความสามารถและศักยภาพ ของผู้สูงอายุ การรวมกลุ่มอาชีพ เพื่อมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

3. การจัดตั้งองค์กรภายในชุมชนเพื่อรับผิดชอบกิจกรรม การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และกิจกรรมในชุมชน เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุและนักท่องเที่ยวสูงอายุ และจัดระบบบริการสุขภาพด้วยเครือข่ายรัฐและชุมชน

4. การปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย การบูรณาการประสบการณ์ทักษะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องสร้างสมดุลระหว่างความต้องการเรียนรู้ ความเพลิดเพลิน ความตื่นตัว และความปลอดภัย ให้เป็นโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม จัดระบบการท่องเที่ยวแบบ Slow Tourism รวมทั้งจัดให้มีการเรียนรู้อาหารสุขภาพ การฟื้นฟูสุขภาพ ภาย-จิต

5. การสื่อสารการตลาด และการเตรียมความพร้อมบุคลากร และการพัฒนาเครือข่ายการตลาด เพื่อการท่องเที่ยวผู้สูงอายุระหว่างชุมชนกับชุมชนท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัด และระดับประเทศ

6. พัฒนามาตรฐานกระบวนการดูแลนักท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้เข้ามาเยี่ยมชม

7. กระบวนการประเมินผลและประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพื่อปรับปรุงกิจการ

วัตถุประสงค์การวิจัย 3 เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของชุมชนศรีดอนชัยในการยกระดับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในปัจจุบันไปสู่การจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจของชุมชนควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพของคนในชุมชนและผู้สูงอายุไปพร้อมกัน โดยมีเงื่อนไขการพัฒนาต่อยอดของเดิมที่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลตำบลศรีดอนชัย และหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในพื้นที่ ด้วยการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุตามที่ชุมชนต้องการได้ และการท่องเที่ยวสุขภาพทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมถึงการปรับสมดุลของอาหาร เพื่อเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจให้ผ่อนคลาย ผู้ประกอบการธุรกิจไม่ว่าจะอยู่ในชุมชนหรือกลุ่มชุมชนเองจำเป็นต้องได้รับการเข้าไปในทางที่ถูกต้อง (ภุริ ชูณหะวัณ, 2563 : 31-44) ในที่นี้ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางการปรับตัวของเทศบาลตำบลศรีดอนชัยร่วมกับชุมชนบนพื้นฐานข้อจำกัดและเงื่อนไขข้างต้น และบนกรอบแนวคิดการจัดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นและแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. เปลี่ยนมุมมองจาก “ชุมชนจัดการท่องเที่ยวชุมชน” ไปสู่ “เครือข่ายชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ” โดยต่อยอดความสำเร็จของชุมชนศรีดอนชัยในฐานะเป็นศูนย์เรียนรู้ และขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียง เพื่อเป็นการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะเครือข่ายชุมชนที่ใช้จุดแข็งด้านทรัพยากร องค์ความรู้ และภูมิปัญญาที่มีอยู่ในแต่ละชุมชนมาร้อยเรียงสร้างเป็นอัตลักษณ์จากความหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งบทบาทสำคัญของเทศบาลตำบลศรีดอนชัยคือผู้ประสานงานจัดตั้งเครือข่าย และเป็นพี่เลี้ยงจัดระบบการดำเนินงานด้านบริหารจัดการให้มีความโปร่งใส และเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ขั้นตอน ตามแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมของ Cohen

and Uphoff (1980 : 222) การพัฒนาเชิงเครือข่ายชุมชนจะครอบคลุมพื้นที่และประชาชนที่ได้รับประโยชน์มากขึ้น ความสำคัญต่อความช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐจะเพิ่มขึ้น และพลังชี้แจงในสภาท้องถิ่นน่าจะเพิ่มขึ้นด้วย

2. จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา “เครือข่ายชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลศรีดอนชัย” ที่มุ่งประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และสัมฤทธิ์ผลของยุทธศาสตร์ที่การพัฒนาคนในชุมชน และผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยมุ่งในการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และการเป็นชุมชนพึ่งพาตนเองด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีรายได้ และใช้ประสบการณ์ผู้สูงอายุช่วยพัฒนาชุมชน รวมทั้งมุ่งการจัดสวัสดิการท้องถิ่นเพื่อคนทุกวัยในชุมชนทั้งด้านรายได้ สุขภาวะ สิ่งแวดล้อม และความสงบเรียบร้อยในชุมชน ซึ่งการจัดทำยุทธศาสตร์ดังกล่าวต้องบรรจุแผนงานโครงการที่อยู่บนพื้นฐานกระบวนการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ขั้นตอนของ Cohen and Uphoff (1980 : 222) และมีองค์ประกอบของผู้ร่วมดำเนินงานจากทั้งภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ/จังหวัด สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน ทั้งนี้ โดยเทศบาลตำบลศรีดอนชัยอาจร่วมกับชุมชนในเครือข่ายเป็นผู้ประสานดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ และกำหนดกิจกรรมแผนงานที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจอายุวัฒน์ และวางนโยบายสาธารณะ ทั้ง 3 ขั้นตอนตามที่เสนอโดย ศุภชัย ยาวะประภาส และ ปิยกร หวังมหาพร (2554 : 34-35) ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบาย (การระบุปัญหา การพัฒนาทางเลือก การเสนอทางเลือก) 2) การนำนโยบายไปปฏิบัติ (การแปลความนโยบาย การรวบรวมทรัพยากร การวางแผน การจัดองค์กร การดำเนินงาน) และ 3) การประเมินผลนโยบาย เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือการยกเลิก โดยอาจกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์เพื่อการประเมินผลเป็นระยะ 1 ปี 3 ปี และ 5 ปี หลังจากนั้นเทศบาลตำบลศรีดอนชัยจึงนำแผนงาน โครงการ และงบประมาณ เข้าบรรจุในแผนยุทธศาสตร์พัฒนาท้องถิ่นประจำปี เพื่อการขออนุมัติสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อดำเนินการต่อไป วิธีนี้จะช่วยให้บทบาทและแนวทางดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความชัดเจน และสามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้รองรับการจัดการท่องเที่ยวชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในแต่ละขั้นตอนอย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเทศบาลตำบลศรีดอนชัยควรมีกระบวนการส่งเสริมให้ภาคประชาชนและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เพื่อนำไปสู่กระบวนการทำงานครบวงจรของการทำงานแบบ PDCA อันจะส่งผลถึงความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน และช่วยให้ชุมชนสามารถปรับตัวรองรับสถานการณ์ใหม่ และบริบทโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

2. จากการศึกษาพบว่า บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเทศบาลตำบลศรีดอนชัย และหน่วยงานรัฐมีเงื่อนไขและข้อจำกัดในการดำเนินงานของตนเองค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ซึ่งแผนงาน โครงการ และงบประมาณต้องผ่านการประชาคมและต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นที่มีผู้แทนจากหลากหลายชุมชนมาร่วมกันพิจารณา เหล่านี้เป็นเงื่อนไขพื้นฐานในการกำหนดแนวทางดำเนินงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนต้องร่วมกันหากลยุทธ์และแนวทางบริหารความเสี่ยง เพื่อให้การจัดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศรีดอนชัยเอื้อต่อการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวที่รองรับผู้สูงอายุและเป็นฐานในการผลักดันแนวคิดเศรษฐกิจอายุวัฒน์ระดับชุมชนต่อไป

3. ภาครัฐในทุกระดับควรให้ความสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงอายุ โดยแต่ละชุมชนอาจมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไปและเนื่องจากเห็นประโยชน์ในระยะยาวในการส่งเสริมสุขภาพของคนในชุมชนควบคู่ไปกับการเสริมสร้างกิจกรรมทั้งเพื่อสร้างรายได้และกิจกรรมทางสังคมให้กับผู้สูงอายุในชุมชน อันเป็นการช่วยลดภาระการดูแลผู้สูงอายุของครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษากระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วมในการบริหารนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น โดยวิเคราะห์จากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียทั้งทางตรงและโดยทางอ้อม
2. ศึกษานโยบายสาธารณะที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ทราบปัญหาและสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น ชุมชน อย่างแท้จริง
3. ศึกษากระบวนการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจอายุวัฒน์ เพื่อจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงพื้นที่ที่ต่างบริบทกันออกไป

รายการอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2552).

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564). กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.

เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2559). ชาญชรารับมือ “สังคมสูงวัย”. *ประชาคมวิจัย*, 22(127), 24-26.

คณะกรรมการปฏิรูประบบรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. (2559). *รายงานการปฏิรูประบบเพื่อรองรับสังคมสูงวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

แผนพัฒนาจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2561 – 2564. (2561). คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดเชียงราย สำนักงานจังหวัดเชียงราย.

พจนานวน ศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.

- ภุริ ชุณหะวัณ. (2563). การสร้างมูลค่าเพิ่มในกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวเชิงอาหารท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 13(2), 31-44. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มุลินนิสถานวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ. มหาวิทยาลัยมหิดล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มุลินนิสถานวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2562). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยฯ. วีระพล ทองมา และ ประเจต อำนาง. (2547). *ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ศุภชัย ยาวะประภา และ ปิยากร หวังมหาพร. (2554). *นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอื้อมพร พิชัยสนธิ. (2558). *สังคมผู้สูงอายุที่พึงปรารถนากับการคลังที่สอดคล้อง : บทวิเคราะห์กรณีประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/26/>
- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1980). *Participations place in rural development : Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.

การวิเคราะห์การใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน (邓丽君)

The Analysis of the Song Titles of Teresa Teng

(Received: December 7, 2020; Revised: January 11, 2021; Accepted: January 22, 2021)

ศุภกร ทาพิมพ์^{1*} ดรีสุล เกษร²

Suphakorn Tapim^{1*} Threesoon Kesorn²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ในด้านคำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยคในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน อีกทั้งสำรวจและจำแนกประเภทของคำที่พบ บ่อย ตลอดจนวิเคราะห์ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ผลการศึกษาพบว่า ชื่อ เพลงมีปรากฏทั้งที่เป็นคำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยค โดยพบชื่อเพลงที่เป็นวลีมากที่สุด จำนวน 366 เพลง คิดเป็นร้อยละ 55.58 ด้านชนิดของประโยคโดยแบ่งตามการใช้ พบประโยคบอกเล่าหรือบรรยาย มากที่สุด 141 เพลง คิดเป็นร้อยละ 20.65 หากแบ่งประเภทประโยคตามโครงสร้าง พบเอกสรประโยค มากที่สุด จำนวน 210 เพลง คิดเป็นร้อยละ 92.51 โดยเป็นเอกสรประโยคแบบประโยคบทกวีคำกริยา มากที่สุด ในส่วนของชนิดของคำ พบคำนามมากที่สุด จำนวน 496 คำ รองลงมา คือ คำกริยา จำนวน 185 คำ ส่วนคำเต็มหน้าพบน้อยที่สุด จำนวน 1 คำ แต่ไม่ปรากฏคำเลียนเสียง ส่วนลักษณะเด่นของการใช้ภาษา พบมีการใช้ภาษาต่างประเทศ การเล่นคำ การซ้ำคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในชื่อเพลง ซึ่งพบเพียง เครื่องหมายอัฒเจรีและเครื่องหมายหยุดพักเสียง อีกทั้งพบว่า ในชื่อเพลงไม่นิยมใช้เครื่องหมายปรัศนีและ เครื่องหมายมหัพภาค

คำสำคัญ: ชื่อเพลง เต็ง ลี้จวิน การใช้ภาษา ประโยค

Abstract

The objective of this research is to study and analyze the grammatical structure of the words, phrases, proverbs, and sentences in Teresa Teng's song titles. We also explore and classify the lexical categories of each word that is frequently found. As well as analyzing the characteristic of language usage of her songs. The result reveals that there are also idioms and proverbs besides words, phrases, and sentences. Amid all of song titles, phrases were used 366 times (55.58% of all samples). In terms of sentences,

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University

* e-mail: suphakorn2531@gmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University

have been divided in two parts; 1) classified by usage, affirmative sentences were used 141 times (20.65% of all samples), 2) classified by structure, simple sentences were used 210 times (92.51% of all samples), and the sentence structures that were used the most is simple verbal predicate. As for the lexical categories of each word, noun was used the most, 496 times, secondly was verb, 185 times, prefix was the fewest amount, 1 time, and onomatopoeia was not found. In the matter of characteristic of language usage found that there are transliteration of foreign language, pun and reduplication. And moreover, full stop and question mark were not found in song titles apart from comma and exclamation mark.

Keywords: Song title, Teresa Teng, Language usage, Sentence

บทนำ

บทเพลงคือรูปแบบหนึ่งของวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมมาตลอดทุกยุคทุกสมัย เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ทางความคิดของมนุษย์ โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความหมาย อารมณ์และความรู้สึก ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม ความเชื่อ แนวคิดของผู้คนในยุคสมัยนั้น ๆ (ศิริไล ชูวิจิตร, 2549 : 1-3) วงการเพลงจีนยุคเก่า หากกล่าวถึงนักร้องหญิงที่มีชื่อเสียง หลายคนคงจะนึกถึง “เต็ง ลี้จวิน” เป็นอันดับต้น ๆ เต็ง ลี้จวิน คือนักร้องเพลงจีนสากลชื่อดังชาวไต้หวัน บทเพลงของเธอถือว่าเป็นบทเพลงจีนที่ทรงอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งในยุคสมัยหนึ่ง โดยเสียงร้องและบทเพลงของเธอเป็นที่จดจำทั่วทั้งเอเชียตะวันออกและในหมู่ชาวจีนทั้งในแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน และชาวจีนโพ้นทะเลทั่วโลก นอกจากนี้เพลงของเธอยังเป็นที่รู้จักและโด่งดังในหมู่ชาวญี่ปุ่น ชาวเกาหลี ชาวเวียดนาม ชาวมาเลเซีย และชาวไทย เป็นต้น (หนี เออร์ (尼尔), <https://p.dw.com/p/NJgQ>, 2021)

ในยุค ๆ หนึ่ง สื่อ บทเพลง หรือละครชุดทางจีนแผ่นดินใหญ่ ฮองกง และไต้หวัน ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อชาวไทยเป็นอย่างมาก เช่น การเข้ามาของหนังฮ่องกงราว ๆ ปี ค.ศ. 1980 หรือละครชุดจากไต้หวัน “รักใสใสหัวใจสีดวง” (流星花园) ละครไต้หวันที่เข้ามามีอิทธิพลอย่างมากและสร้างปรากฏการณ์ในประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2546 (นพคุณ บัวศรี, 2546 : 23) ตลอดจนบทเพลงของนักร้องที่มีชื่อเสียงทั้งของจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันหลายคน เช่น เต็ง ลี้จวิน (邓丽君) เจย์โจว (周杰伦) หรือ หวง ลี หง (王力宏) เป็นต้น ซึ่งเหล่านี้ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจทำให้ผู้ที่สนใจอยากจะศึกษาทางด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนเพื่อที่จะเข้าถึงในสิ่งที่ตนชื่นชอบได้มากยิ่งขึ้น (เผิง ลีฉิง, 2557 : 27-38)

สำหรับการศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยจะสังเกตเห็นว่า บ่อยครั้งที่ผู้สอนภาษาจีนหลาย ๆ ท่าน ก็มักจะนำเอาบทเพลงของ เต็ง ลี้จวิน เข้ามาประยุกต์เป็นสื่อในการเรียนการสอน เช่น วิชาภาษาจีนพื้นฐาน วิชาการแปลหรือวิชาไวยากรณ์จีน เนื่องจากเนื้อหาในบทเพลงค่อนข้างง่าย มักกล่าวถึงธรรมชาติหรือเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีเนื้อร้องที่สั้นและทำนองเพลงที่เข้าไปมา จึงทำให้เข้าถึงผู้ฟังได้ง่ายและเหมาะสำหรับการนำมาเป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาจีน หากผู้เรียนต้องการที่จะพัฒนาทักษะและใช้ภาษาจีนให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด นอกจากการศึกษาจากตำราในชั้นเรียนและการฝึกฝนกับเจ้าของ

ภาษาแล้ว สื่อต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัวในชีวิตประจำวัน เช่น การศึกษาภาษาจีนจากบทเพลง ภาพยนตร์ หรือ วรรณกรรมงานเขียนของจีนประเภทต่าง ๆ ก็ถือเป็นอีกหนึ่งส่วนประกอบและปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาจีนของตนเองให้ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของภาษาจีน รูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์ คำ วลี สำนวนสุภาพิต และประโยค เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้การศึกษาภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้นกลายเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ไม่ยาก

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนต้องการศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์ ในด้านคำ วลี สำนวนสุภาพิต และประโยคในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน รวมถึงการสำรวจและจำแนกชนิดของคำที่พบ บ่อย ตลอดจนการวิเคราะห์ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทาง ไปประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรภาษาจีน ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับ นักศึกษาที่กำลังเตรียมตัวในการเขียนงานวิจัยหรือการค้นคว้าอิสระทางด้านการวิเคราะห์โครงสร้างทาง ไวยากรณ์ภาษาจีนในรูปแบบต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ในด้านคำ วลี สำนวนสุภาพิต และ ประโยคในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน
2. เพื่อสำรวจและจำแนกชนิดของคำที่พบบ่อยในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน
3. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ในด้านคำ วลี สำนวนสุภาพิต และประโยคในชื่อเพลง ของ เต็ง ลี้จวิน
2. ได้ทราบถึงชนิดของคำที่ปรากฏอยู่ในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน
3. ได้เข้าใจถึงลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน
4. เป็นแนวทางไปประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรภาษาจีน เช่น วิชา ไวยากรณ์ วิชาการอ่านภาษาจีน วิชาสื่อสัททัศน์ภาษาจีน ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาและ นักวิจัยที่กำลังเตรียมตัวในการเขียนงานวิจัยหรือการค้นคว้าอิสระทางด้านการวิเคราะห์โครงสร้างทาง ไวยากรณ์ภาษาจีนในรูปแบบต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกรายชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน (邓丽君歌名 Mojim (魔镜歌网), <https://www.mojim.com/chn100463-1>, 2020) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่เก็บรวบรวมรายชื่อ เพลงและเนื้อเพลงของนักร้องทั้งในเอเชียและยุโรป ซึ่งข้อมูลรายชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ที่ปรากฏใน

เว็บไซต์ดังกล่าวมีจำนวนมาก นอกจากนั้นบทเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ได้ถูกขับร้องไว้หลากหลายภาษาทั้งภาษาจีนกลาง ภาษาถิ่นจีน และภาษาต่างประเทศ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวิจัยเฉพาะรายชื่อเพลงที่เป็นภาษาจีนกลาง และภาษาถิ่นจีนที่ไม่ได้ถูกเขียนโดยการถอดเสียงทับศัพท์มาจากภาษาถิ่นจีน โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 683 เพลง

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยการวิเคราะห์การใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน สามารถแบ่งขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนหลัก ๆ ได้แก่ การเลือกแหล่งข้อมูล การรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ทำมาการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ (邓丽君歌名 Mojim (魔镜歌网), <https://www.mojim.com/chn100463-1>, 2020)

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการคัดเลือกชื่อเพลงที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลเว็บไซต์ www.mojim.com (魔镜歌词网) โดยเลือกเฉพาะรายชื่อเพลงที่ถูกร้องเป็นภาษาจีนกลางและชื่อเพลงภาษาถิ่นจีนที่ไม่ได้ถูกเขียนโดยการถอดเสียงทับศัพท์ อีกทั้งทำการคัดเลือกบทเพลงที่มีชื่อซ้ำกันออก รวบรวมรายชื่อเพลงที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น 683 เพลง จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลรายชื่อเพลงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยจำแนกชื่อเพลงทั้งหมดตามรูปแบบ คำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยค จัดแบ่งประเภทเนื้อความของเพลงที่ใช้ประโยคเป็นชื่อเพลงว่าเป็นประโยคประเภทใด ดำเนินการวิเคราะห์ประโยคว่าเป็นเอกรรณประโยคหรืออเนกรรณประโยค อีกทั้งดำเนินการจำแนกชนิดของคำที่ปรากฏในชื่อเพลงตลอดจนวิเคราะห์ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ซึ่งแนวทางการวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์มาจากงานวิจัยของ ชวนพิศ เทียมทัน (2557 : 1-32) เป็นแนวทางการวิจัยหลัก เนื่องจากงานวิจัยดังกล่าวได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์การใช้ภาษาในการพาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์จีนได้อย่างละเอียดและน่าสนใจ ซึ่งถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาจีนในด้านต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนและผู้วิจัยในยุคปัจจุบัน สำหรับแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลได้ยึดถือเอาแนวคิดและทฤษฎีจากหลักไวยากรณ์จีนของ เสี่ยวอันต้า (2547 : 9-17) และเหวิน จิงเหวิน (2555 : 241-243) เป็นทฤษฎีหลักในการวิจัย ซึ่งทั้ง 2 ท่านนี้ได้อธิบายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ภาษาจีนในมิติต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม

สรุปผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาและวิเคราะห์การใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยเป็น 3 หัวข้อย่อย ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ในด้านคำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยคของชื่อเพลงเต็ง ลี้จวิน

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ คำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยค

ประเภท	ประโยค		ชนิดประโยค	จำนวน		ร้อยละ	
คำ				78		11.42	
วลี				366		53.58	
สำนวน-สุภาชิต				12		1.75	
ประโยค แบ่งตาม การใช้			ประโยคคำถาม	227	39	33.23	5.70
			ประโยคปฏิเสธ		24		3.51
			ประโยคขอเรื่อง		17		2.49
			ประโยคอุทาน		6		0.88
			ประโยคบรรยายหรือบอกเล่า		141		20.65
ประโยค แบ่งตาม โครงสร้าง	อเนกรรดประโยค		ประโยคบทกริยา คำกริยา	139		61.23	
			ประโยคบทกริยา คำคุณศัพท์	13		5.72	
			ประโยคบทกริยา นาม	5		2.20	
			ประโยคบทกริยา วลี ประธาน 				

จากตาราง รายชื่อเพลงทั้งหมดที่นำมาดำเนินการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 683 เพลง โดยแบ่งเป็น คำ วลี สำนวนสุภาพิต และประโยค พบมากที่สุด คือ วลี จำนวน 366 วลี คิดเป็นร้อยละ 53.58 รองลงมา คือ ประโยค จำนวน 227 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 33.23 ต่อมา คือ คำ มีทั้งหมด 78 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.42 และน้อยที่สุด คือ สำนวนสุภาพิต 12 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 1.75

ด้านการจำแนกประเภทประโยค พบว่า ประโยคบอกเล่ามีจำนวนมากที่สุด 141 เพลง คิดเป็นร้อยละ 20.65 รองลงมา คือ ประโยคคำถาม 39 เพลง คิดเป็นร้อยละ 5.70 ประโยคปฏิเสธ 24 เพลง คิดเป็นร้อยละ 3.51 ประโยคขอร้อง 17 เพลง คิดเป็นร้อยละ 2.49 และน้อยที่สุด คือ ประโยคอุทาน มีจำนวน 6 เพลง คิดเป็นร้อยละ 0.88

ด้านโครงสร้างของประโยคสามารถแบ่งเป็นเอกกรรณประโยค ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 210 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 92.51 โดยแบ่งเป็นประโยคบทกวีคำกริยา 139 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 61.23 ประโยค บทควบ 28 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 12.23 ประโยคบทกวีวลีประธาน – กริยา 20 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 8.81 ประโยคบทกวีคำคุณศัพท์ 13 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 5.72 จำนวนน้อยที่สุด คือ ประโยค บทกวีนามและประโยคประธาน – แสดงไม่ครบ มีจำนวน 5 ประโยคเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.20 สำหรับ เอกกรรณประโยคมีจำนวนทั้งหมด 17 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 7.48 โดยแบ่งเป็น ประโยคเชิงซ้อนคู่ขนาน และประโยคเชิงซ้อนต่างระดับ เป็นประโยคเชิงซ้อนคู่ขนานความสัมพันธ์แบบผสมผสานพบ 8 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 3.52 ประโยคเชิงซ้อนต่างระดับความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข 4 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 1.76 ประโยคเชิงซ้อนคู่ขนานความสัมพันธ์แบบสืบเนื่อง 3 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 1.32 ประโยคเชิงซ้อน ต่างระดับความสัมพันธ์แบบหักมุมและประโยคเชิงซ้อนต่างระดับความสัมพันธ์แบบสมมติ อย่างละ 1 ประโยค คิดเป็นร้อยละ 0.44

1.1 ตัวอย่างการวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของชื่อเพลง เต็ง ลีจวิน

ตัวอย่าง

ชื่อเพลง	《你不爱我我爱你》
ความหมายตามชื่อเพลง	เธอไม่รักฉัน ฉันรักเธอ
ประโยคที่สมบูรณ์	虽然你不爱我，但是我爱你。
ความหมายตามประโยคที่สมบูรณ์	ถึงแม้ว่าเธอไม่รักฉัน แต่ฉันรักเธอ
วิเคราะห์ประโยคตามการใช้	ประโยคบรรยายหรือบอกเล่า
วิเคราะห์ประโยคตามโครงสร้าง	เอกกรรณประโยค ประโยคเชิงซ้อนต่างระดับ ความสัมพันธ์แบบหักมุม

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์ของชื่อเพลงในตัวอย่าง

你	不	爱	我	我	爱	你
ประธาน	บทขยาย กริยา	กริยา	กรรม	ประธาน	กริยา	กรรม
ภาคประธาน	ภาคแสดง			ภาคประธาน	ภาคแสดง	
อนุประโยค 1				อนุประโยค 2		

2. ผลการสำรวจและจำแนกชนิดของคำที่พบบ่อยในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน

ตารางที่ 3 ผลการสำรวจและจำแนกชนิดของคำที่พบบ่อยในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน

ลำดับ	ชนิดของคำ	จำนวน (คำ)	ลำดับ	ชนิดของคำ	จำนวน (คำ)
1	คำนาม	496	9	คำบุพบท	18
2	คำกริยา	185	10	คำสันธาน	11
3	คำเสริม	111	11	คำกริยานุเคราะห์	6
4	คำคุณศัพท์	84	12	คำเติมท้าย	5
5	คำสรรพนาม	71	13	อุทาน	3
6	คำบอกจำนวน	58	14	คำเต็มหน้า	1
7	คำกริยาวิเศษณ์	52	15	คำเลียนเสียง	0
8	คำลักษณะนาม	36			

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านชนิดของคำที่ปรากฏในชื่อเพลง เต็ง ลี้จวิน พบว่า ชนิดของคำที่ปรากฏมากที่สุดในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน คือ คำนาม มีจำนวนมากที่สุด 496 คำ รองลงมา คือ คำกริยา 185 คำ คำเสริม 111 คำ คำคุณศัพท์ 84 คำ คำสรรพนาม 71 คำ คำบอกจำนวน 58 คำ คำกริยาวิเศษณ์ 52 คำ คำลักษณะนาม 36 คำ คำบุพบท 18 คำ คำสันธาน 11 คำ คำกริยานุเคราะห์ 6 คำ คำเติมท้าย 5 คำ คำอุทาน 3 คำ คำเต็มหน้า 1 คำ แต่ไม่ปรากฏการใช้คำเลียนเสียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำนามและคำกริยาถือเป็นคำเต็มหรือคำแท้ เป็นคำที่สามารถถ่ายทอดความหมายได้โดยตรง ซึ่งแตกต่างจากคำบางชนิดที่ต้องไปประกอบร่วมกับคำชนิดอื่น ๆ จึงจะสามารถถ่ายทอดความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้

3. วิเคราะห์ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน

จากการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในชื่อเพลงทั้งหมดของ เต็ง ลี้จวิน ผู้วิจัยพบลักษณะเด่นของการใช้ภาษาที่ปรากฏอยู่ในชื่อบทเพลงทั้งหมด ดังต่อไปนี้

1. ภาษาต่างประเทศ จากการวิเคราะห์ชื่อเพลงทั้งหมด พบว่า ชื่อเพลงบางเพลงมีการใช้คำยืมมาจากภาษาต่างประเทศ โดยเป็นลักษณะการแปลแบบการถอดเสียงหรือทับศัพท์ ตัวอย่างเช่น เพลง 《迷你迷你》ที่เป็นคำยืมมาจากภาษาอังกฤษซึ่งแปลว่า “ขนาดเล็ก” (มินิ) หรือเพลง 《噢！琳达》ที่หมายถึงหญิงสาวผู้น่ารัก และเพลง 《关达拉美拉》ที่หมายถึงหญิงสาวที่มาจากเมืองกวนตานาโม ซึ่งทั้ง 2 เพลงล้วนเป็นคำยืมมาจากภาษาสเปน จากการที่มีปรากฏคำยืมในลักษณะดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่า ภาษาต่างประเทศทั้งภาษาอังกฤษและสเปนเข้ามามีบทบาทในสังคมสมัยนั้น

2. การเล่นคำ พบว่า มีการเล่นคำปรากฏในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ซึ่งรูปแบบของการเล่นคำสามารถแบ่งออกได้เป็นสองลักษณะหลัก ๆ คือ 1) การเล่นคำที่มีเสียงพยัญชนะหรือสระที่คล้องจองกัน เช่น 《妈妈我是个好娃娃》 ซึ่งคำว่า “妈妈” และ “娃娃” เป็นคำที่มีเสียงสระ “a” ทั้งสองคำ 2) พบว่า มีการเล่นคำโดยการใช้คำคำเดิมแต่วางในตำแหน่งที่ต่างกัน ซึ่งการเล่นคำลักษณะดังกล่าวพบว่า มีปรากฏให้เห็นอยู่มาก ตัวอย่างเช่น เพลง 《心里梦里》《有个你有个我》《记得你记得我》《山南山北走一回》《忘也忘不了》《天外天上天无涯》 ซึ่งการเล่นคำทั้งสองลักษณะดังกล่าวจะทำให้ชื่อเพลงง่ายต่อการจดจำ

3. การซ้ำคำ การใช้คำคำเดียวหรือวลีที่เหมือนกันทั้งรูป เสียง และความหมาย มาเรียงติดกัน โดยวัตถุประสงค์ของการซ้ำคำเพื่อเป็นการเพิ่มระดับความเข้มข้นให้กับความหมายของคำ และนอกจากนี้ยังทำให้การใช้ภาษามีชีวิตชีวขึ้นอีกด้วย จากการศึกษารายชื่อเพลงทั้งหมดของ เต็ง ลี้จวิน พบว่า มีการซ้ำคำปรากฏอยู่มาก ตัวอย่างเช่น เพลง 《雨中的点点滴滴》โดยมีการซ้ำคำว่า “点点滴滴” หมายถึง “หยดเล็ก ๆ จำนวนมาก” ซึ่งมากจากคำว่า “点滴” หมายถึง “หยด” เพลง 《丝丝小雨》ซ้ำคำว่า “丝丝” หมายถึง “เป็นเส้นเล็ก ๆ คล้ายกับเส้นไหมหลาย ๆ เส้น” ซึ่งมากจากคำว่า “丝” หมายถึง “เส้นไหม” เพลง 《旧情绵绵》ซ้ำคำว่า “绵绵” หมายถึง “ติดต่อกันยาวเหยียด” ซึ่งมากจากคำว่า “绵” หมายถึง “ติดต่อกัน” เพลง 《深情默默》ซ้ำคำว่า “默默” หมายถึง “เงียบสงัดมาก” ซึ่งมากจากคำว่า “默” หมายถึง “เงียบ” เป็นต้น

4. เครื่องหมายวรรคตอนที่ปรากฏในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน พบว่า มีเพียงการใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) เช่น เพลง 《噢！琳达》เพลง 《嗨！我告诉你》 เป็นต้น และเครื่องหมายหยุดพักเสียง (、) เช่น เพลง 《昨天、今天、再见！》 นอกจากนี้พบว่า ชื่อเพลงที่เป็นประโยคคำถามและประโยคบอกเล่าไม่นิยมใส่เครื่องหมายปรัศนี (?) และเครื่องหมายมหัพภาค (。) ทั้งนี้เนื่องจากชื่อเพลงเป็นเพียงข้อความเพียงสั้น ๆ ที่บ่งบอกขอบเขตของเนื้อหาบางส่วนในบทเพลง ไม่ได้มีลักษณะการใช้ภาษาที่ร้อยเรียงเป็นเรื่องราวเช่นงานเขียนรูปแบบอื่น อีกทั้งการตั้งชื่อเพลงไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอนในการใช้ภาษา แต่ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประพันธ์ว่าจะต้องการให้การใช้ภาษาในชื่อเพลง ตลอดจนการใช้เครื่องหมายวรรคตอนออกมาในลักษณะใด ด้วยเหตุนี้จึงไม่ค่อยปรากฏเครื่องหมายวรรคตอนหรือข้อกำหนดที่ตายตัวในการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในชื่อเพลง

การอภิปรายผล

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์การใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ในด้านคำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยค สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า ชื่อเพลงทั้งหมด 683 เพลง พบทั้งคำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยค โดยพบชื่อเพลงที่เป็นวลีมากที่สุด จำนวน 366 เพลง คิดเป็นร้อยละ 55.58 และ สำนวนสุภาพน้อยที่สุดพบเพียง 12 เพลง ร้อยละ 1.75

ในส่วนของชื่อเพลงที่เป็นประโยค หากแบ่งตามประเภทของการใช้ พบประโยคบรรยายหรือบอกเล่ามากที่สุด 141 เพลง คิดเป็นร้อยละ 20.65 และน้อยที่สุด คือ ประโยคอุทาน 6 เพลง คิดเป็นร้อยละ 0.88

หากแบ่งชื่อเพลงที่เป็นประโยคตามหลักโครงสร้าง พบเอกรรพประโยคมากที่สุด 210 เพลง คิดเป็นร้อยละ 92.51 โดยเป็นเอกรรพประโยคแบบประโยคบทกวีคำกริยามากที่สุด 139 เพลง คิดเป็นร้อยละ 61.23 ส่วนอนเอกรรพประโยคพบเพียง 17 เพลง ร้อยละ 7.48 โดยอนเอกรรพประโยคที่พบเป็นประโยคเชิงซ้อนคู่ขนานความสัมพันธ์แบบผสมผสานมากที่สุด 8 เพลง คิดเป็นร้อยละ 3.52

ในส่วนของชนิดของคำที่ปรากฏมากที่สุดในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน พบว่า คำนามมีจำนวนมากที่สุด 496 คำ รองลงมา คือ คำกริยา 185 คำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ชวนพิศ เทียมทัน, 2557 : 30) ส่วนคำที่พบน้อยที่สุด คือ คำเติมหน้า พบเพียง 1 คำ แต่ไม่พบว่ามีการใช้คำเลียนเสียง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำนามและคำกริยาเป็นคำที่สามารถถ่ายทอดความหมายได้โดยตรง ซึ่งแตกต่างจากคำบางชนิดที่ต้องไปประกอบร่วมกับคำชนิดอื่น ๆ จึงจะสามารถถ่ายทอดความหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้นได้

ส่วนในด้านลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน พบว่า 1) มีการใช้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ภาษาอังกฤษและภาษาสเปน 2) การเล่นคำ เช่น การเล่นคำที่มีเสียงพยัญชนะหรือสระที่คล้องจองกัน และการเล่นคำโดยการใช้คำคำเดิมแต่วางในตำแหน่งที่ต่างกัน 3) การซ้ำคำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริโล ขวูจิตร(2549 : 20) 4) การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในชื่อเพลง ซึ่งพบเพียงเครื่องหมายอัศเจรีย์และเครื่องหมายหยุดพักเสียง อีกทั้งพบว่าในชื่อเพลงไม่นิยมใช้เครื่องหมายปริศน์และเครื่องหมายมหัพภาค

ตามที่กล่าวไปในขั้นต้นว่า ชื่อบทเพลงของ เต็ง ลี้จวิน มีปรากฏทั้งการใช้คำ วลี สำนวนสุภาพ และประโยคในชื่อเพลง แต่พบมากที่สุดก็คือ วลี ทั้งนี้เนื่องจากวลีเป็นโครงสร้างทางภาษาที่ไม่ยาวเกินไปเหมือนประโยคหรือสั้นเกินไปเหมือนคำ อีกทั้งวลีเป็นโครงสร้างทางภาษาที่สามารถสื่อความหมายหรือบ่งบอกเนื้อหาโดยรวมของบทเพลงได้คล้าย ๆ กับประโยค ด้วยเหตุนี้วลีจึงมักเป็นที่นิยมในการใช้มาเป็นชื่อเพลงของ เต็ง ลี้จวิน ในด้านของประโยคพบว่า ถูกใช้มาเป็นชื่อเพลงเช่นกัน โดยส่วนมากมักจะเป็นประโยคบอกเล่าหรือบรรยายในรูปแบบเอกรรพประโยค เนื่องจากเพลงของ เต็ง ลี้จวิน มักจะเป็นเพลงที่บอกเล่าเรื่องของธรรมชาติ ชีวิตรัก หรือเรื่องราวในชีวิตประจำวัน อีกทั้งเพลงถือเป็นวรรณกรรมรูปแบบหนึ่งที่โดยพื้นฐานแล้ววรรณกรรมมักมีเจตนาเพื่อบอกเล่าหรือถ่ายทอดเนื้อหาเป็นสำคัญ ตลอดจนรูปแบบเอกรรพประโยคก็เป็นประโยคที่สามารถสื่อความได้โดยตรงและเข้าถึงผู้ฟังได้ง่าย ไม่ซับซ้อน ดังนั้นประโยคบรรยายหรือบอกเล่าและเอกรรพประโยคจึงเป็นประโยคที่ปรากฏในชื่อเพลงรองลงมาจากวลี

การศึกษาวិเคราะห์ทางภาษาโดยศึกษาจากสื่อต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว ถือเป็นอีกหนึ่งส่วนประกอบและปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา สามารถวิเคราะห์องค์ประกอบของภาษาจีน รูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์ คำ วลี และประโยค เหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้การศึกษารวบรวมภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้นกลายเป็นเรื่องที่ไม่ยาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำผลการวิจัยด้านการวิเคราะห์คำ โครงสร้างประโยค ลักษณะเด่นทางการใช้ภาษาไปบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรภาษาจีน เช่น วิชาไวยากรณ์จีน วิชาอ่านภาษาจีน วิชาสื่อทัศนภาษาจีน ตลอดจนประยุกต์กับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ทางภาษาและไวยากรณ์จีน
2. ใช้เป็นแนวทางสำหรับนักศึกษาและนักวิจัยที่กำลังเตรียมตัวในการเขียนงานวิจัยหรือการค้นคว้าอิสระทางด้านการวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์หรือภาษาศาสตร์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการต่อยอดและสร้างสรรค์การศึกษาวิเคราะห์ทางด้านภาษาจีนและภาษาศาสตร์

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาด้านคำ วลี หรือประโยค ของสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหรือในยุคใดยุคหนึ่ง เช่น พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์จีน ชื่อเพลง ชื่อละคร ชื่อภาพยนตร์จีน หรือชื่อละครและภาพยนตร์ไทยที่ถูกแปลเป็นภาษาจีน เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นถึงลักษณะเด่นทางด้านการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อศึกษาวิเคราะห์ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในแหล่งข้อมูลที่น่ามาดำเนินการวิจัย

รายการอ้างอิง

- ชวนพิศ เทียมทัน. (2557). การพาดหัวข่าวในหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป่าและซินหวารื่อเป่าในแง่ความหมายของคำศัพท์ โครงสร้างวลี และประโยค. *วารสารจีนศึกษา*, 7(2), 1-32.
- นพคุณ บัวศรี. (2546, กุมภาพันธ์ 23). *ถามตอบกับ 4 ตี FA*. มติชน, หน้า 23.
- เผิง ลี่อิง. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม. *วารสารกระแสนวัตกรรม*, 15(28), 27-38.
- ศิริไล ชูจิตร. (2549). *การวิเคราะห์การใช้ภาษาในเพลงไทยสากลของบริษัท อาร์.เอส. โปรโมชั่น 1992 จำกัด ช่วงปี พ.ศ. 2542-2546*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.

เสี่ยวอันต้า. (2547). *ไวยากรณ์จีน*. กรุงเทพฯ: ทฤษฎี.

เหียน จิ่งเหวิน. (2555). *ไวยากรณ์ภาษาจีนฉบับเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.

邓丽君歌名 Mojim (魔镜歌网). Retrieved August 26, 2020 from <https://mojim.com/chn100463-1.htm>

尼尔. (2010). 永远的华人巨星邓丽君. Retrieved January 10, 2021 from <https://p.dw.com/p/NJgQ>

ผลการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์
เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม

The 5-Step Learning Process for the Phayaphiphak Forest Park History Subject
Empowering Critical Thinking Skills and Learning Outcome of Matthayomsuksa 1
Students at Khuntan Wittayakom School

(Received: December 8, 2020; Revised: February 8, 2021; Accepted: February 10, 2021)

สุรเชษฐ์ ศรีวิชัย^{1*} วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์²

Surachet Sriwichai^{1*} Wilaiporn Rittikoop²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียน-หลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 22 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ผลการศึกษาพบว่า

¹ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Education, University of Phayao

* e-mail: 61170702@up.ac.th

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Education, University of Phayao

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคมที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ในรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม พบว่า ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ย 7.64 คะแนน และหลังเรียนคะแนนรวมเฉลี่ย 38.32 คะแนน ซึ่งความก้าวหน้าทางการเรียนคะแนนรวมเฉลี่ย 30.68 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยก่อนเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ย 8.90 คะแนน และหลังเรียนคะแนนรวมเฉลี่ย 25.32 คะแนน ซึ่งความก้าวหน้าทางการเรียนคะแนนรวมเฉลี่ย 16.42 คะแนน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ พบว่า มีระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 รองลงมา คือ ประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และด้านกิจกรรมการเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์

Abstract

The aims of this study were 1) to develop the learning management plan underlying the 5-step learning process for Phayaphiphak Forest Park History Subject empowering critical thinking skills and learning outcome of matthayomsuksa 1 students at Khuntan Witthayakom School, 2) to compare the students' critical thinking skills before and after implementing the 5-step learning process for Phayaphiphak Forest Park History Subject of matthayomsuksa 1 students at Khuntan Witthayakom School, 3) to compare the students' learning outcome before and after implementing the 5-step learning process for Phayaphiphak Forest Park History Subject of matthayomsuksa 1 students at Khuntan Witthayakom School, and 4) to examine the students' satisfaction towards the implementation of 5-step learning process for Phayaphiphak Forest Park History Subject.

The samples were 22 matthayomsuksa 1 students while the research instruments were 5-step learning process lesson plans, critical thinking skills test, achievement test, and questionnaire assessing satisfaction of matthayomsuksa 1 students towards the implementation of 5-step learning process.

The results showed that:

1. The 5-step learning process for Phayaphiphak Forest Park History Subject empowering critical thinking skills and learning outcome of matthayomsuksa 1 students at Khuntan Wittayakom School assessed by 3 experts, in overall, was rated appropriate at the highest level with the mean at 4.66 and standard deviation at 0.10.

2. The comparison of critical thinking skills of students before and after implementing the 5-step learning process for Phayaphiphak Forest Park History Subject of matthayomsuksa 1 students at Khuntan Wittayakom School indicated that the students' post-implementation critical thinking skills were higher than those of the pre-implementation at the significance level of .01 in that the pre-test mean was 7.64 while the posttest mean was 38.32, and the progress mean was 30.68 which agreed with the hypothesis.

3. The comparison of pre- and post-learning outcome indicated that the posttest mean was higher than that of the pre-test at the significance level of .01 in that the pre-test mean was 8.90 while the posttest mean was 25.32 and the progress mean was 16.42 which agreed with the hypothesis.

4. The satisfaction of matthayomsuksa 1 students towards implementing the 5-step learning process for Phayaphiphak Forest Park History Subject, in overall, was rated at the high level with the mean of 4.43. The individual aspects analysis showed that the aspect holding the highest satisfaction was learning management atmosphere with the mean of 4.51, followed by benefits of learning with the mean of 4.43 and learning activities with the mean of 4.34 respectively.

Keywords: 5-step learning process, Phayaphiphak Forest Park, Critical thinking skills

บทนำ

การคิดมีความสำคัญและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของมนุษย์แต่ละบุคคล ถ้าบุคคลคิดดี คิดถูกต้อง คิดเหมาะสมแล้ว ย่อมส่งผลต่อสังคมมีความสงบสุข บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กต้องช่วยพัฒนาในการคิดให้แก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจากการวัดผลจากหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ในทักษะการคิดวิเคราะห์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา แต่ผลการวัด

และประเมินผลพบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำและต้องปรับปรุง ดังที่ สิทธิพล อาจอินทร์ (2554 : 162-168) กล่าวว่า โรงเรียนมากกว่าร้อยละ 90 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทาง วิชาการ ทักษะการคิดของนักเรียนอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการคิดวิเคราะห์ และยังสอดคล้องกับ วรรัชชล พิเชียรวิไล (2561 : 37-47) กล่าวว่า มีนักเรียนเพียงร้อยละ 1.07 ที่สอบผ่าน การวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนไทยมีความสามารถด้านการคิด วิเคราะห์ที่ต่ำ

ปัจจุบัน โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม ตั้งอยู่ ณ อำเภอขุนตาลวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ได้ประสบ ปัญหาเช่นเดียวกัน กล่าวคือ โรงเรียนขุนตาลวิทยาคมยังมีผลคะแนนในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับ ชาติ (O – NET) ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 ในกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ 50 โดยมีคะแนนเฉลี่ย 33.85 (โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม, 2562 : 2) อีกทั้งจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – พ.ศ. 2558) โดยสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2555 : 204) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อ พัฒนามาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษาว่า สถานศึกษาควรพัฒนานักเรียนในด้านทักษะ การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ ครูควรศึกษาเทคนิคการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอนให้หลากหลาย เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการ คิด ทดลองสืบค้นด้วยตนเอง

ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนสอนที่ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการ คิดวิเคราะห์ของนักเรียน จนพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (Five Steps for Student Development) พัฒนาขึ้นโดย Limbach, Duron, Limbach, (<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/download/96255/75170/>, 2006) โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การตั้ง ประเด็นคำถาม/สมมติฐาน (Hypothesis Formulation) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด สังเกต ตั้งข้อสงสัย ตั้งคำถามอย่างมีเหตุผล ขั้นตอนที่ 2 การสืบค้นความรู้จากแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศ (Searching for Information) เป็นการฝึกแสวงหาความรู้ข้อมูลและสารสนเทศจากแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ต หรือจากการปฏิบัติทดลอง เป็นต้น ขั้นตอนที่ 3 การสรุปองค์ความรู้ (Knowledge Formation) เป็นการฝึกให้นำความรู้และข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้จากการอภิปรายการทดลองมาคิด วิเคราะห์สังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ความรู้ ขั้นตอนที่ 4 การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Communication) เป็นการฝึกให้นำความรู้ที่ได้มานำเสนอและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพให้ เกิดความเข้าใจ ขั้นตอนที่ 5 บริการสังคมและจิตสาธารณะ (Public Service) เป็นการนำความรู้ สู่การปฏิบัติ ซึ่งนักเรียนจะต้องมีความรู้ในบริบทรอบตัวและบริบทโลกตามภาวะที่เหมาะสมโดยจะนำ องค์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มาใช้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาหนึ่งที่เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาเหตุการณ์ เรื่องราว และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของมนุษย์ตั้งแต่

อดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์จึงเปรียบเสมือนการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ แหล่ง วิทยาการความรู้ต่าง ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งหวังว่าการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ให้แก่แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ในรายวิชา ประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการ เรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ในรายวิชา ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียน- หลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน ขุนตาลวิทยาคม
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เสริมสร้าง ทักษะการคิดวิเคราะห์ในการประกอบการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์
2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในรายวิชาประวัติศาสตร์ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่สูงขึ้น
3. ผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ โดยการนำวิธี การสอนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มาใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะหรือ ความสามารถด้านอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 42 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ดังนี้

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัด

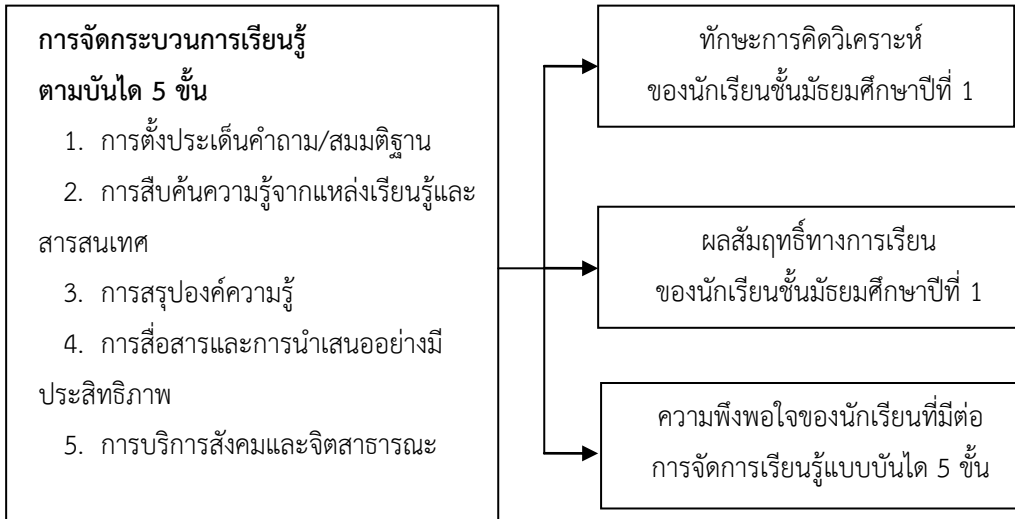
1. วิเคราะห์ความสำคัญของเวลาในการศึกษาประวัติศาสตร์
2. เปรียบศักราชตามระบบต่าง ๆ ที่ใช้ศึกษาประวัติศาสตร์
3. นำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม โดยมีแผนภูมิกรอบแนวคิดดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคมสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ สูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 42 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 22 คน โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) โดยทำการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 แผน เวลา 12 ชั่วโมง
2. แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post – test)
3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ไปยังโรงเรียนขุนตาลวิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
2. ประชุมชี้แจง เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วัดผลประสพผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล
3. ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ และบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนเพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
4. ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1
5. เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การสอนแบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ แล้วทำการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน บันทึกผลการตรวจไว้เป็นคะแนนสอบหลังเรียนเพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล
6. หลังการทดลองผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างแล้วให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น

7. นำผลมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชา ประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม ในภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	5.00	0.00	มากที่สุด
2. จุดประสงค์การเรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
3. สารสำคัญ	4.78	0.19	มากที่สุด
4. สารการเรียนรู้	4.75	0.14	มากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้	4.61	0.96	มากที่สุด
6. การวัดผลประเมินผล	4.22	0.19	มาก
7. สื่อ/แหล่งเรียนรู้	4.78	0.19	มากที่สุด
ภาพรวม	4.66	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม โดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียน-หลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ นำไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม จำนวน 22 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนเรียน – หลังเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม

ผล การทดลอง	n	df	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	P
				$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ทักษะ กระบวนการ คิดวิเคราะห์	22	21	45	7.64	2.56	38.32	2.98	33.025*	.000

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 จะแสดงให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนจากการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม จำนวน 22 คน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียน - หลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียน – หลังเรียน ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม

กลุ่มตัวอย่าง	n	df	คะแนนเต็ม	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	P
				$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
นักเรียนชั้น ม. 1	22	21	30	8.90	2.04	25.32	1.89	37.319*	.000

หมายเหตุ* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 จะแสดงให้เห็นถึงค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม เมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ในภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้	4.51	0.37	พึงพอใจมากที่สุด
2. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.34	0.32	พึงพอใจมาก
3. ประโยชน์ที่ได้รับ	4.45	0.34	พึงพอใจมาก
เฉลี่ยรวม	4.43	0.29	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า ด้านมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 รองลงมา คือ ประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ตามลำดับ

การอภิปรายผล

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม ที่สร้างขึ้นโดยภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด เนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างมีระบบและวิธีที่เหมาะสม โดยศึกษาหลักสูตรวิเคราะห์หลักสูตร สารการเรียนรู้ แนวทางการเขียนแผน เทคนิคการสร้าง จากตำราที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ผ่านการตรวจสอบข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับ รจนา บ่อมแดง (2557 : 91) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิลักษณะของภูมิภาคต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง ภูมิลักษณะของภูมิภาคต่าง ๆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับ ธัญดา นันทธรรมโชติ (2557 : 69 – 155) ที่วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ประกอบแบบฝึกทักษะเรื่องคำพ้องรูป คำพ้องเสียง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ประกอบแบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ รายวิชาประวัติศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการวิเคราะห์ มีคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลี่ยเท่ากับ 7.64 คะแนน และ 38.32 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียน พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอน เริ่มจากครูตั้งคำถามให้เกิดประเด็นให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลประเด็นศึกษา ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลของแต่ละคนในกลุ่ม แล้วสรุปเป็นองค์ความรู้โดยเขียนแผนภูมิความคิด ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น จะเป็นการเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนหลังเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิษณุ กันธิยะ, วีระศักดิ์ ชมพูคำ และ สกล แก้วศิริ (2559 : 137-152) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มีทักษะการการคิดวิเคราะห์หลังได้รับการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม มีค่าคะแนนก่อนและหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 8.90 คะแนน และ 25.32 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชญะ กันธิยะ, วีระศักดิ์ ชมพุดา และ สกล แก้วศิริ (2559 : 137-152) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับ พุฒินารัตน์ วรรณสุข (2562 : 44 - 46) เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (QSCCS) ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นตอน QSCCS ที่ส่งเสริมความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ โดยเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ซึ่งอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เรื่อง วนอุทยานพญาพิภักดิ์ ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนรู้ที่ครูตั้งจุดประสงค์เอาไว้ ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นลงมือปฏิบัติด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม การศึกษาข้อมูลจากเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นตนเอง สอดคล้องกับ กษมล จันทร์ดอน (2560 : 86) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและพัฒนากาพย์ ดุ พุด และเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บันได 5 ขั้น ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการ โดยภาพรวม ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับ กิตติ รัตนราช และ เบญจมาภรณ์ จันท (2561 : 38-48) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (QSCCS) ในรายวิชา การใช้โปรแกรมสำนักงานขั้นสูงของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.77)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูต้องสร้างความเหมาะสมของกิจกรรม สื่อ เวลาที่ใช้ ต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. ครูและนักเรียนจะต้องเตรียมความพร้อม โดยครูผู้สอนจะต้องมีการชี้แจงให้ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ในบทบาทของครู หน้าที่ของนักเรียน เนื้อหาสาระที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนอย่างไร ตลอดจนการวัดผลและประเมินผล
3. ครูต้องทราบพื้นฐานความรู้เดิมของนักเรียนแต่ละคน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความสามารถที่ต่างกัน และการจัดกลุ่มครูควรจัดกลุ่มให้นักเรียน โดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ใช้เกณฑ์การละความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่หลากหลายและไม่เกิดความเหลื่อมล้ำกันระหว่างกลุ่ม
4. ครูควรจัดเตรียมความพร้อมของสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียน หรือแหล่งเรียนรู้ที่เตรียมพร้อม เพื่อเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ครูควรเสนอแนวทางในการเรียนรู้ นอกห้องเรียน เช่น แหล่งค้นคว้าข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ให้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น การให้ผู้เรียนได้อภิปรายร่วมกันเพื่อให้เกิดการแสดงความคิดเห็น เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ในแต่ละกลุ่ม ที่สุดนำไปสู่การวัดผลและประเมินผลด้วยตนเองระหว่างกันของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น กับนักเรียนระดับอื่นหรือรายวิชาอื่น เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน
2. ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ไปใช้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอน หรือร่วมกับแนวคิดอื่น ๆ เพื่อให้ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น
3. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น เพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
4. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในชุมชนของผู้เรียน ผู้เรียนจะได้สร้างองค์ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลแหล่งประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นของผู้เรียน

รายการอ้างอิง

- กขมล จันทร์ดอน. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและ
พัฒนาการฟัง ดู พูด และเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 โดยวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้โดยใช้บันได 5 ขั้น (Steps for student
development). พัทลุง: โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย.
- กิตติ รัตนราช และ เบญจมาภรณ์ จันทร. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม
การเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (QSCCS) ในรายวิชา การใช้โปรแกรมสำนักงานชั้นสูงของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์. วารสารนวัตกรรม
และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, 1(1), 38-48.
- ธัญดา นันทธรรมโชติ. (2557). การเปรียบเทียบผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ 5 STEPs ประกอบ
แบบฝึกทักษะเรื่องคำพ้องรูป คำพ้องเสียง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2. อุบลราชธานี: โรงเรียนอนุบาลน่องหญิง.
- พิชญะ กันธิยะ, วีระศักดิ์ ชมพูคำ และ สกล แก้วศิริ. (2559). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้
การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.
วารสารบัณฑิตวิจัย, 7(2), 137-152.
- พุดผกา วรรณสุข. (2562). การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น (QSCCS) ที่ส่งเสริม
ความสามารถด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านทุ่งสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครราชสีมา เขต 7. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.
- รจนา ป้อมแดง. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง ภูมิลักษณะของภูมิภาคต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้
5 STEPs. อุบลราชธานี: โรงเรียนอนุบาลน่องหญิง.
- โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม. (2562). รายงานการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (O-NET)
ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562. เชียงราย: โรงเรียนฯ.
- วรรัชล พิชัยวิไล. (2561). ผลการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ต่อความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี, 12(1), 37-47.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน). (2555). คู่มือประเมิน
คุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:
สำนักงานฯ.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2554). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 5E. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 6(3), 162-168.

Limbach, B., Duron, R., Limbach, B., et al. (2006, April 20). Critical thinking framework for any discipline. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 17(2), Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/download/96255/75170/>

การสร้างแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีน ที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

The Construction of Listening Comprehension Exercise Package for Chinese Students Learning Thai as a Foreign Language

(Received: January 21, 2021; Revised: March 5, 2021; Accepted: March 9, 2021)

LING TIANJIAN¹

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ในสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่มีความบกพร่องทางการฟังจำนวน 1 ห้องเรียน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบฝึกทักษะการฟัง จำนวน 10 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้การฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทย จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องทักษะการฟัง ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการฟัง จำนวน 15 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.56/80.56 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศหลังการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.0 คิดเป็นร้อยละ 80.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.55 มีคะแนนพัฒนาการเท่ากับ 7.40 คิดเป็นร้อยละ 17.67 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย t-test พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

¹ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

* e-mail: 269077795@QQ.com

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47

คำสำคัญ: แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ นักศึกษาจีน

Abstract

The objectives of this study were to construct and examine the efficiency of listening comprehension exercise package for Chinese students learning Thai as a foreign language following the 80/80 efficiency criteria, to investigate the learning outcome of Chinese students undergoing the use of the listening comprehension exercise package, and to assess the Chinese students' satisfaction towards the use of listening comprehension exercise package. The population was 13 third-year Chinese students learning Thai language in their semester 1/2019 at the Institute of International Language and Culture, Chiang Rai Rajabhat University. The research instruments were 10 sets of listening exercise package, 10 learning management plans on listening comprehension, 42-item multiple choice listening comprehension achievement test, 15-item questionnaire assessing Chinese students' satisfaction towards the use of listening comprehension exercise package. The results showed that:

1. The constructed listening comprehension showed efficiency (E_1/E_2) at 83.56/80.56 which was higher than the 80/80 standard criteria.

2. The learning outcome of listening comprehension of Chinese students learning Thai as a foreign language, before undergoing the use of listening comprehension, showed the pre-test means at 26.62 accounting for 63.36% with standard deviation at 2.87, while the posttest means was 34.0 accounting for 80.95% with standard deviation at 3.55, and the learning progress was at 7.4 or 17.67%. When comparing the difference in achievement scores before and after taking t-test, there was a significant difference at the level of 0.01.

3. The Chinese students learning Thai as a foreign language showed their satisfaction towards the use of listening comprehension exercise package, in overall, at the high level with the means at 4.82 and standard deviation at 0.47.

Keywords: Exercise package, Listening for comprehension, Chinese student

บทนำ

การฟังเป็นการสื่อสารที่สำคัญที่สุดในชีวิตประจำวันของมนุษย์และเป็นทักษะทางภาษาที่มนุษย์ใช้มากที่สุด ดังที่ ภทรตรา พันธุ์สีดา (2551 : 13) กล่าวถึงความสำคัญของการฟังว่า การฟังเป็นทักษะทางภาษาที่ใช้มากที่สุด และมีส่วนสำคัญต่อการพูด การอ่าน และการเขียน การฟังช่วยให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ ความสนุกสนาน สร้างมนุษย์สัมพันธ์ และส่งผลต่อการเลือก ประเมิน และตัดสินใจ

การสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนเราใช้การฟังมากกว่าทักษะอย่างอื่น ดังเช่น นพดล จันทรเพ็ญ (2557 : 43-44) ได้กล่าวว่า การฟังนับเป็นทักษะที่ใช้มากที่สุดมากกว่าทักษะอีก 3 อย่าง คือ การพูด การอ่าน และการเขียน จะเห็นได้ว่า การฟังเป็นความสามารถในการรับรู้สิ่งที่ได้ยินแล้วสามารถตีความหรือจับใจความสิ่งที่รับรู้นั้นสามารถเข้าใจและจดจำไว้ได้ ซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญาที่ต้องอาศัยการฝึกฝนบ่อย ๆ ในการสอนเพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะในการฟังครูสอนจะต้องจัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกซ้ำ ๆ อยู่เสมอ จนเกิดทักษะการฟังที่ดี และแบบฝึกเป็นเครื่องมือสำคัญ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่ใช้ฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจทักษะเพิ่มขึ้น

แบบฝึกจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ให้มีความรู้มากขึ้น ได้ฝึกด้วยตนเอง เกิดความมั่นใจที่จะเรียนรู้ อุษณีย์ เสือจันทร์ (2553 : 17-18) ได้กล่าวว่า แบบฝึกช่วยในการฝึกเสริมทักษะ ทำให้จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน สามารถนำมาแก้ปัญหาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มได้ดี โดยทั่วไปนักศึกษายังขาดทักษะในการฟัง จึงทำให้เกิดปัญหาต่อการฟังในชีวิตประจำวัน คือ ฟังไม่เป็น ฟังแล้วไม่เข้าใจ ฟังแล้วจับใจความไม่ได้ มีผลกระทบต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังเช่น นิภา กุฬพงษ์ศักดิ์ (2555 : 123) กล่าวว่า หากคนไทยพูดเร็วมากจะทำให้ นักศึกษาจีนฟังไม่ทัน ฟังไม่ออก และไม่เข้าใจว่าคนไทยพูดอะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากคำนั้นเป็นคำพ้องเสียง คือ คำที่ออกเสียงเหมือนกันแต่เขียนและมีความหมายต่างกัน ทำให้บางครั้งฟังผิดเป็นอีกความหมายหนึ่ง ปัญหานักศึกษาจีนขาดประสิทธิภาพในการฟังดังกล่าวเพราะไม่ได้รับการฝึกทักษะการฟังจับใจความนั้น ทำให้ผู้วิจัยมีแนวความคิดว่าควรฝึกฝนทักษะการฟังจับใจความด้วยเครื่องมือที่เหมาะสม คือ แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความ ซึ่งจะพัฒนาทักษะการฟังของนักศึกษาได้ดี

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะการฟังเป็นสิ่งที่ มีประโยชน์ต่อการฝึกทักษะการฟังของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจสร้างแบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยสำหรับนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาทักษะการฟังของนักศึกษาชาวจีนและเพื่อเป็นเครื่องมือให้ครูนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักศึกษาจีนที่มีประสิทธิภาพ 80/80
2. ได้ทราบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาจีนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ
3. ได้ทราบระดับความพึงพอใจของนักศึกษาชาวจีนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการฟังมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ คือ 80/80 ที่กำหนดไว้
2. นักศึกษาประชากรมีพัฒนาการผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้วยแบบฝึกสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน
3. นักศึกษาประชากรมีระดับความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญในระดับมากขึ้นไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ นักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ในสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักศึกษา 22 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชาวจีนที่มีความบกพร่องทางการฟัง จำนวน 13 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วยแบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักศึกษาจีนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 10 ชุด
3. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพ 80/80 2) ตัวแปรตาม ผลสัมฤทธิ์ทักษะการฟังภาษาไทย/ระดับความพึงพอใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาชาวจีนที่มีความบกพร่องทางการฟัง สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการฟังสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 10 ชุด ได้แก่ แบบฝึกชุดที่ 1 บทความเรื่อง ผึ้งกับวิถีชีวิตไทย ปลุกต้นไม้เพื่อรักษาผึ้ง แบบฝึกชุดที่ 2 บทความเรื่อง กระเทียมรักษาสิว แบบฝึกชุดที่ 3 บทความเรื่อง ความสำคัญของโปรตีน แบบฝึกชุดที่ 4 ตำนานดอยนางนอน แบบฝึกชุดที่ 5 นิทานเรื่อง หมิกับผึ้ง แบบฝึกชุดที่ 6 บทความเรื่อง ความรู้เรื่องน้ำมัน แบบฝึกชุดที่ 7 บทความเรื่อง การนอนหลับที่เหมาะสม แบบฝึกชุดที่ 8 นิทานเรื่อง เกี่ยวกับนกพิราบ แบบฝึกชุดที่ 9 นิทานเรื่อง ชาวสวนกับลูก แบบฝึกชุดที่ 10 บทความเรื่อง มะนาวมีดีมากกว่าความเปรี้ยว

2. แผนการจัดการเรียนรู้การฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 10 แผน รวมเวลาทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องทักษะการฟังของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 42 ข้อ

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการฟัง จำนวน 15 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นวิเคราะห์

1.1.1 วิเคราะห์เนื้อหา โดยวิเคราะห์รายวิชาการฟังเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ชั้นปีที่ 3 ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.1.2 วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ทักษะการฟังให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

1.2 ขั้นตอนออกแบบ

1.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะจากทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 กำหนดเนื้อหาและแบบทดสอบด้วยบทเรียนของแบบฝึกทักษะการฟัง จำนวน 10 เรื่อง 10 ชุด

1.3 ขั้นพัฒนา

1.3.1 สร้างแบบฝึกทักษะการฟังตามรูปแบบที่กำหนดไว้

1.3.2 สร้างแบบประเมินแบบฝึกทักษะการฟัง โดยใช้แบบประเมินคุณภาพมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.3.3 นำแบบฝึกทักษะการฟังและแบบประเมินคุณภาพแบบฝึกทักษะการฟังเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม และประเมินคุณภาพของแบบฝึกโดยกำหนดเกณฑ์การประเมินจะมีค่าอยู่ระหว่าง 3.51 ถึง 5.00 มีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.51 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

1.4 ขั้นทดลอง

1.4.1 นำไปทดลองหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 3 คน ได้ค่าประสิทธิภาพ 84.44/84.92 จากนั้นนำข้อบกพร่องนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4.2 นำแบบฝึกที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับกลุ่มเล็ก คือ นักศึกษาที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 6 คน ซึ่งไม่ซ้ำกับนักศึกษาในกลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง พบว่า แบบฝึกทักษะการฟังมีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 83.56/80.56 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

1.5 ขั้นประเมินผล นำแบบฝึกทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพมาจัดเป็นฉบับสมบูรณ์และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน ต่อไป

2. แผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ขั้นวิเคราะห์ วิเคราะห์จุดประสงค์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

2.2 ขั้นออกแบบ

2.2.1 กำหนดหัวข้อตามรายละเอียดของรายวิชาที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ม.ค.อ) และกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ตามรายละเอียดของรายวิชาให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่กำหนดไว้

2.2.2 กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลที่ใช้ในรายละเอียดของรายวิชา

2.3 ขั้นพัฒนา

2.3.1 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

ภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ จำนวน 10 แผน

2.3.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาเหมาะสมกับกิจกรรมและการวัดประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบประเมินคุณภาพมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.51 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การยอมรับที่ระดับ 3.51 – 5.00 เป็นเกณฑ์ตัดสินการผ่านให้นำไปใช้ได้

2.3.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงตามที่เสนอแนะ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินคุณภาพ ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสมมาก

2.4 ขั้นทดลอง นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ประเมินคุณภาพแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งและแบบกลุ่มเล็ก โดยใช้ควบคู่กับการทดลองใช้แบบฝึกทักษะการฟัง

2.5 ขั้นประเมินผล นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทักษะการฟังของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ขั้นวิเคราะห์

3.1.1 วิเคราะห์ผู้เรียน ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความบกพร่องทางการฟัง สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 13 คน

3.1.2 วิเคราะห์จุดประสงค์ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยนำคำอธิบายรายวิชา กำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักศึกษามีความสามารถในการฟัง

3.2 ขั้นออกแบบ

3.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ

3.2.3 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ใช้ฝึก

3.3 ขั้นพัฒนา

3.3.1 สร้างแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ กับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC

3.3.2 นำข้อสอบที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม สอดคล้องและให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำข้อสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ความเหมาะสมสอดคล้องแล้วนำไปหาค่าดัชนีความเหมาะสมสอดคล้อง ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.91 แสดงว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกข้อ

3.4 ขั้นทดลอง นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง ใช้นักศึกษาจีนกลุ่มรอบรู้ คือ นักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 36 คน แล้วนำคะแนนที่เก็บมาคำนวณค่าความยากง่าย (p) และ ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าระดับความยากง่าย (p) และค่าอำนาจ จำแนก (r) ที่เหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จำนวน 42 ข้อ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.93 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานสามารถนำไปใช้วัดผลสัมฤทธิ์ได้

3.5 ขั้นประเมินผล นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่หาคุณภาพแล้ว จำนวน 42 ข้อ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศที่มีต่อ การเรียนรู้ด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

4.1 ขั้นวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เนื้อหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาของแบบ ฝึกทักษะการฟัง รูปเล่มของแบบฝึกทักษะการฟัง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ความพึงพอใจ หลังจากนั้นวิเคราะห์จุดประสงค์และโครงสร้างของความพึงพอใจ และกำหนดประเด็น

4.2 ขั้นออกแบบ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ตามเทคนิคของของลิเคิร์ท (Likert Technique) หรือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4.3 ขั้นพัฒนา

4.3.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาจีนและสร้างแบบประเมิน แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้เชี่ยวชาญโดยกำหนดเกณฑ์การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

4.3.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนออาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบความถูกต้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พิจารณาความเหมาะสมสอดคล้องของเนื้อหา ได้ค่าความเหมาะสมสอดคล้อง เท่ากับ 0.66 สามารถนำไปใช้ได้

4.4 ขั้นทดลอง นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับนักศึกษากลุ่มทดลองแบบฝึก เพื่อหาข้อบกพร่องของข้อคำถามและข้อบกพร่องต่าง ๆ จากนั้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้เป็นแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์

4.5 ขั้นประเมินผล นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การฟังเพื่อจับใจความ สำคัญ ก่อนเรียน ซึ่งแบบทดสอบมีจำนวน 42 ข้อ

2. ดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ จำนวน 10 ชุด ควบคู่กับแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน เวลา 10 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

4. ให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

5. รวบรวมข้อมูลการวิจัยเพื่อจัดกระทำกับข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญด้วยแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ

คนที่	แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทย	
	คะแนนระหว่างเรียน (คะแนนเต็ม 75 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (คะแนนเต็ม 42 คะแนน)
กลุ่มทดลอง 6 คน	376	203
$\bar{X}$	62.67	33.83
S.D.	3.25	0.89
E_1/E_2	83.56	80.56

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.56/80.56

ตอนที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นสื่อพัฒนาทักษะความสามารถการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีรายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลความแตกต่างของคะแนนความก้าวหน้าของผลสัมฤทธิ์ทางการฟังจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญ

คนที่	คะแนน		คะแนน
	ก่อนเรียน (42 คะแนน)	หลังเรียน (42 คะแนน)	ความแตกต่าง
กลุ่มตัวอย่าง 13 คน	346	442	99
$\bar{X}$	26.62	34.00	7.38
S.D.	2.87	3.55	2.24
ร้อยละ	63.36	80.95	17.67

จากตารางที่ 2 พบว่า ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการฟังจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญ ก่อนใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.62 คิดเป็นร้อยละ 63.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.87 และหลังใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.00 คิดเป็นร้อยละ 80.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.55 มีคะแนนความแตกต่างเท่ากับ 7.38 คิดเป็นร้อยละ 17.67

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียน เรื่อง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นสื่อพัฒนาทักษะความสามารถการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศด้วยตาราง t-test

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	Df	t-test	P
ก่อนเรียน	13	26.62	2.45	12.00	11.43*	0.00
หลังเรียน	13	34.00	2.92			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียน เรื่อง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นสื่อพัฒนาทักษะความสามารถการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศด้วยตาราง t-test ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

26.62 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.00 ก่อนเรียนมีความแตกต่างจากหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 3 ระดับความพึงพอใจในการเรียนการสอนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญ

รายการ	ความคิดเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
กลุ่มตัวอย่าง 13 คน	142	52	7			4.82	0.47	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาชาวจีนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญ โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญพัฒนาความสามารถด้านการฟัง จับใจความสำคัญของนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีประสิทธิภาพรวมโดยเฉลี่ย 83.56/80.56 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ก่อนใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.62 คิดเป็นร้อยละ 63.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.87 และหลังใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.00 คิดเป็นร้อยละ 80.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.55 มีคะแนนพัฒนาการเท่ากับ 7.40 คิดเป็นร้อยละ 17.60 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนเรื่อง การฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญเป็นสื่อพัฒนาทักษะความสามารถฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศด้วยตาราง t-test พบว่า ก่อนเรียนแตกต่างจากหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47

การอภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อจับใจความสำคัญภาษาไทยสำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ มีประสิทธิภาพรวม 83.56/80.56 ที่สูงกว่า 80/80 ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้พัฒนาแบบฝึกทักษะอย่างเป็นระบบโดยการวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านหลักการสร้างแบบฝึกทักษะ สอดคล้องกับหลักการดังที่ สุนทรสินทรพานนท์ (2551 : 89) กล่าวถึงหลักการสร้างแบบฝึกทักษะไว้ว่า แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน จึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุยีน (2559 : 138) ที่ทำวิจัยเรื่อง การใช้นิทานพื้นบ้านของไทย-จีน สร้างแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มีประสิทธิภาพ 82.62/89.42 และสอดคล้องกับ สุชาติ ฐุสรานนท์ (2554 : 2) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยเพื่อการสื่อสารโดยใช้วิธีธรรมชาติสำหรับนักศึกษาชาวเกาหลี ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยเพื่อการสื่อสารที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.54/93.81

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังเพื่อจับใจความสำคัญโดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ก่อนใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.62 คิดเป็นร้อยละ 63.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.87 และหลังใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 34.00 คิดเป็นร้อยละ 80.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.55 มีคะแนนความแตกต่างเท่ากับ 7.40 คิดเป็นร้อยละ 17.60 เมื่อเปรียบเทียบกับตาราง t-test พบว่า มีความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาพัฒนาสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะแบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญเป็นแบบฝึกหัดที่ผ่านกระบวนการคัดกรองด้านเนื้อหาที่หลากหลาย ตรงกับความสนใจของนักศึกษาจีน และผ่านกระบวนการทดลองหาประสิทธิภาพด้านการฟังจับใจความสำคัญของผู้เรียนได้ ประกอบกับการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักการของ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 56-58) ที่ได้กล่าวว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์จุดประสงค์ เนื้อหาวิชา และตำรา กำหนดลักษณะข้อสอบต้องการให้เกิดสมรรถภาพในด้านใด 2) กำหนดแบบของข้อคำถาม และศึกษาวิธีเขียนข้อสอบ 3) เขียนข้อสอบ ให้ครอบคลุมทุกหัวข้อ 4) ตรวจทานข้อสอบ พิจารณาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น 5) พิมพ์แบบทดสอบฉบับทดลอง โดยจัดพิมพ์คำชี้แจงหรือคำอธิบายวิธีการทำแบบทดสอบอย่างละเอียดและชัดเจน 6) ทดลองใช้กับกลุ่มที่คล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่าง นำผลการสอบมาตรวจ ให้คะแนน ทำการวิเคราะห์คุณภาพ คัดเลือกเอาข้อที่มีคุณภาพและนำมาหาค่าความเชื่อมั่น 7) พิมพ์แบบทดสอบฉบับจริงคำนึงถึงความประหยัด ความถูกต้อง ซึ่งต้องตรวจทานให้ดี จากการสร้างข้อสอบที่มีคุณภาพทำให้ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับ ศวิมล จันทะบาล (2561 : 91) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังและด้านการพูดภาษาจีน

โดยใช้สื่อเทคโนโลยีร่วมกับเทคนิคการเสริมแรงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความก้าวหน้าทางการเรียน เท่ากับ 7.28 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 36.38 และยังสอดคล้องกับ สุจิรา สัทธิศาสตร์ (2553 : 84) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการฟังภาษาไทยขั้นพื้นฐานของผู้เรียนชาวต่างประเทศหลังเรียนสูงขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจในการใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญเพื่อพัฒนาทักษะการฟังจับใจความสำคัญของนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำบทเรียนการฝึกการฟังเพื่อจับใจความสำคัญ โดยได้ดำเนินการตามลำดับด้วยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และสร้างแบบฝึกการฟังไปตามลำดับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ ได้แบบฝึกการฟังที่มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน(E1/E2) เท่ากับ 83.56/80.56 ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมานั้นจึงทำให้บทเรียนการฟังเพื่อจับใจความสำคัญครั้งนี้มีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียนได้ในระดับมากที่สุด ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพิน เกษมสุข (2560 : 119) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังเพื่อจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุฏажานวิทยาฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนักเรียนโดยได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99 ซึ่งอยู่ในระดับพอใจมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยู นานวง (2559 : 127-131) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย มาตราตัวสะกดแม่ก แม่ก ก แม่กต สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาจีนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.06

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผลการใช้แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะการฟังจับใจความสำคัญ เป็นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาความเข้าใจในการฟังและความคิดของนักศึกษาจีนและสามารถนำไปใช้กับวิธีสอนอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดความสนใจ เข้าใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น

2. ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการฟังจับใจความสำคัญ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาจีน สามารถนำแบบฝึกดังกล่าวไปใช้กับนักศึกษากลุ่มอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำเนื้อหาเฉพาะด้าน เช่น เนื้อหาวิชาการ สารคดีนำไปสร้างแบบฝึกการฟังเพื่อพัฒนาทักษะการฟังของนักศึกษาจีนในระดับต่าง ๆ มากขึ้น

รายการอ้างอิง

- นพดล จันทรเพ็ญ. (2557). *หลักการใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: เจเนซิส มีเดียคอม.
- นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์. (2555). ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติ : กรณีศึกษานักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์*, 31(1), 123.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพิน เกษมสุข. (2560). การพัฒนาทักษะการฟังเพื่อจับใจความภาษาอังกฤษ โดยใช้เทคนิคการคิดวิเคราะห์แบบ 5W1H ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกุ้งจานวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี.
- ภัทรตรา พันธุ์สีดา. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ SPARPS เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยู นานวาง. (2559). การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านออกเสียงภาษาไทย มาตราตัวสะกดแม่ก แม่กก แม่กด สำหรับนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- ศวิมล จันทะบาล. (2561). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟังและด้านการพูด ภาษาจีน โดยใช้สื่อเทคโนโลยีร่วมกับเทคนิคการเสริมแรงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.
- สุคนธ์ สีนธพานนท์. (2551). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชน*. กรุงเทพฯ: เทคนิคพรินติ้ง.
- สุจิรา สิทธิศาสตร์. (2553). การพัฒนาทักษะการฟังภาษาไทยขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนชาวต่างประเทศ โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่าย. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- สุชาดา ธุสรานนท์. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการฟังภาษาไทยเพื่อการสื่อสารโดยใช้วิธีธรรมชาติ สำหรับนักศึกษาชาวเกาหลี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- อุษณีย์ เสือจันทร์. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง วิธีเรขาคณิต และวิธีจัดหมู่กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- อุ ยิน. (2559). การใช้นิทานพื้นบ้านของไทย-จีน สร้างแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาความสามารถอ่านจับใจความสำคัญของนักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. เชียงราย.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการเรื่อง ปริมาตรและความจุ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา
จังหวัดนครสวรรค์

The Effects of Hands-on Learning Activities in the Topic of Volume and Capacity
on Mathematics Learning Achievement and Mathematical Connection Ability
of Grade 3 Students at Banphot Burapha School Network,
Nakhon Sawan Province

(Received: January 20, 2021; Revised: February 19, 2021; Accepted: March 9, 2021)

สุริจันทร์ ม่วงขวัญ^{1*} สุรีรัตน์ อารักษ์สกุลก้องโลก² วินิจ เทือกทอง²

Surichan Muangkhwan^{1*}, Sureerat Areeruksakul konglok², Vinit Thueakthong²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดวิเวตาราม กลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียน 19 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ เรื่อง ปริมาตรและความจุ และ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ และ 3) แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ Wilcoxon Signed-ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการทาง

¹ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Sukhothai Thammathirat Open University

* e-mail: surichan2520@gmail.com

² สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Sukhothai Thammathirat Open University

คณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare mathematics learning achievements in the topic of Volume and Capacity of grade 3 students at Watwiwittaram School in Nakhon Sawan province before and after learning with the hands-on learning activities; and 2) to compare mathematics connection ability in the topic of Volume and Capacity of grade 3 students before and after learning with the hands-on learning activities.

The research sample consisted of 19 grade 3 students an intact classroom of Wat Wiwittaram School in Nakhon Sawan province during the first semester of the 2020 academic year, obtained by cluster random sampling. The employed research instruments comprised 1) learning management plans with the hands-on learning activities in the topic of Volume and Capacity; 2) a mathematics learning achievement test in the topic of Volume and Capacity; and 3) a mathematics connection ability test in the topic of Volume and Capacity. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and Wilcoxon sign-ranks test.

Research findings showed that 1) the post-learning mathematics learning achievement in the topic of Volume and Capacity of grade 3 students who learned with the hands-on learning activities was significantly higher than their pre-learning counterpart achievements at the .05 level; and 2) the post-learning mathematics connection ability in the topic of Volume and Capacity of grade 3 students who learned with the hands-on learning activities was significantly higher than their pre-learning counterpart achievements at the .05 level.

Keywords: Hands-on learning activities in Mathematics, Mathematics learning achievement, Mathematics connection ability

บทนำ

คณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาในศาสตร์อื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมถึงการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตจริง การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้นักเรียนมีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอ จำเป็นต้องบูรณาการการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างเนื้อหาคณิตศาสตร์ด้วยกันหรือเชื่อมโยงความรู้โดยใช้คณิตศาสตร์ในการเรียนรู้และการแก้ปัญหาในศาสตร์อื่น ๆ (รุ่งฟ้า จันทจักรภรณ์, 2555 : 33-42)

จากรายงานผลการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของกลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา จังหวัดนครสวรรค์ โดยการเปรียบเทียบผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2559-2561 พบว่า วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.58 32.25 และ 34.62 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผลการทดสอบมีคะแนนปีการศึกษา 2559 และ 2560 ลดลงร้อยละ 2.33 และปีการศึกษา 2561 เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 2.37 ซึ่งไม่ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะเนื้อหาในสาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต พบว่า เป็นสาระที่ควรเร่งปรับปรุงเป็นอันดับแรก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2, 2562 : 11) ทั้งนี้พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในกลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา จังหวัดนครสวรรค์ ผู้สอนไม่ได้เน้นบทบาทนักเรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้แบบบรรยายประกอบแบบเรียนเป็นส่วนใหญ่ เน้นการท่องจำ ส่งผลให้นักเรียนทำความเข้าใจได้ช้า ไม่เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในทางกลับกันหากการจัดการเรียนรู้เน้นบทบาทนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นและเข้าใจอย่างแท้จริง สามารถสร้างความคิดรวบยอดและเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปสู่การแก้ปัญหาสถานการณ์ในชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ (Learning by Doing) และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการค้นพบ ทดลองด้วยตนเองให้มากที่สุด รวมถึง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) (2560 : 45) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะด้านการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ จำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง ตลอดจนให้นักเรียนเห็นว่าคณิตศาสตร์มีคุณค่า น่าสนใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ ยุพิน พิพิธกุล (2537 : 81) ยังได้กล่าวถึงการเรียนรู้แบบปฏิบัติการว่า เป็นการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผ่านการลงมือฝึกปฏิบัติ ทดลอง เสาะหาข้อมูล จัดระเบียบข้อมูล เชื่อมโยงข้อสรุปหรือข้อคาดการณ์ แล้วหาเหตุผลยืนยันข้อคาดการณ์ เป็นวิธีการและกระบวนการหาความรู้ด้วยตนเอง นำเอารูปธรรมมาอธิบายนามธรรม ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้ความเข้าใจและรักคณิตศาสตร์ และถ้าเลือกใช้เนื้อหาวิชาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดี บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเนื้อหาที่เลือกใช้ นั้น ลาวัลย์ พลกล้า (2523 : 3-85) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558 : 361-362) กล่าวว่า ควรเลือกเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมจะเป็นบทเรียนปฏิบัติการ มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ได้แก่ การวัด คุณสมบัติของรูปสามเหลี่ยม เป็นต้น

นอกจากนี้นักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ โดยที่ อัญญา สืบสกุล (2557 : 47-53) ศึกษาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเชื่อมโยงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ ส่งผลให้สัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสูงขึ้น ส่วน ชีร์ธวัช โพธิ์เจริญ (2557 : 63-65) และพัชรา ทรงประศาสน์ (2551 : 91-92) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกับทักษะการสื่อสาร โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการเหมือนกัน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ยังมีนักวิจัยบางท่านที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเชื่อมโยง โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองและมีลักษณะใกล้เคียงกับการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ ดังที่ จตุพร ผ่องลุนหิต (2560 : 115-116) ศึกษาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการเชื่อมโยง โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และทำให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาและการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการจะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น จึงได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความสามารถในการเชื่อมโยงทางความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา จังหวัดนครสวรรค์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. สามารถนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการไปเป็นแนวทางจัดการเรียนรู้เรื่องอื่นได้
2. โรงเรียนสามารถนำแนวทางการเรียนรู้แบบปฏิบัติการไปวางแผนนิเทศการเรียนการสอนได้

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม

2. ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2563 จำนวนนักเรียน 187 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เนื้อหาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ปริมาตรและความจุ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

3. ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดวิเวตาราม กลุ่มโรงเรียนบรรพตบุรพา จังหวัดนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียน 19 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ตรวจสอบภาพโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา และการจัดกิจกรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำ เพื่อจัดทำแผนการจัดกิจกรรมที่สมบูรณ์พร้อมใช้

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก แบบคู่ขนานจำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบภาพโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ซึ่งพบว่าทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียน เรื่อง ปริมาตรและความจุ มาแล้ว เพื่อหาค่าความยาก (p) และอำนาจจำแนก (r) พบว่าแบบทดสอบก่อนเรียนทุกข้อคำถามมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.60-0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27-0.60 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 ส่วนแบบทดสอบหลังเรียนได้ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.50-0.77

และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27-0.67 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82

2.3 แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เป็นแบบอัตนัยฉบับคู่ขนานกันและมีข้อคำถามในการเชื่อมโยงความรู้ เพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและแสดงวิธีทำในการวิเคราะห์และหาคำตอบ จำนวน 9 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพ โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ซึ่งพบว่า ทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และเคยเรียน เรื่อง ปริมาตรและความจุ มาแล้ว พบว่า แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยง ก่อนเรียน ทุกข้อคำถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.82 ส่วนแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงหลังเรียนได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ก่อนเรียน) จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง และแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ก่อนเรียน) จำนวน 9 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง ในต่างวันและเวลาอื่น แล้วบันทึกคะแนนไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 แผน รวม 18 ชั่วโมง พร้อมสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและบันทึกข้อมูล ข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข

3.3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยจึงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (หลังเรียน) จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง และแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (หลังเรียน) จำนวน 9 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง ในต่างวันและเวลาอื่น และบันทึกคะแนนไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการโดยใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Sign Ranks Test

4.3 หาค่าสถิติพื้นฐานจากคะแนนความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 เปรียบเทียบผลของความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตร และความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ โดยใช้สถิติทดสอบ Wilcoxon Sign-ranks Test

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยไว้ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

ในการทดสอบสมมติฐานวิจัยว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Post) สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม (Pre)” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 19 คน มีค่าเฉลี่ยตัวแปร Pre และ Post เท่ากับ 8.42 และ 16.05 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.71 และ 1.82 คะแนน ตามลำดับ นั่นคือ การวัดหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน 7.63 คะแนน โดยที่ค่าเฉลี่ยตัวแปร Post มีค่าสูงประมาณสองเท่าของตัวแปร Pre แสดงว่า ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการได้ผลดีมาก และจากผลการทดสอบโดยใช้ Wilcoxon Sign-ranks Test พบว่า ค่า Z เท่ากับ 3.843 และ Asymp. Sig. (1-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด ($\alpha = .05$) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์

ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D.	Z	Asymp. Sig. (1-tailed)
Pre	19	8.42	1.71	3.843*	0.000
Post	19	16.05	1.82		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

ในการทดสอบสมมติฐานวิจัยว่า “ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ (Post) สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Pre)” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายสรุปได้ว่า จากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 19 คน มีค่าเฉลี่ยตัวแปร Pre และ Post เท่ากับ 15.11 และ 22.37 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.45 และ 2.83 คะแนน ตามลำดับ นั่นคือ การวัดผลความสามารถ ในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียน 7.26 คะแนน โดยที่ค่าเฉลี่ยตัวแปร Post มีค่าสูงมากกว่าประมาณ 1.5 เท่าของตัวแปร Pre แสดงว่า ตัวแปรจัดกระทำ คือ การเรียนรู้แบบปฏิบัติการ สามารถทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ สูงขึ้น และจากผลการทดสอบโดยใช้ Wilcoxon Sign-ranks Test พบว่า ค่า Z เท่ากับ 3.627 และ Asymp. Sig. (1-tailed) เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด ($\alpha = .05$) ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์

ตัวแปร	n	$\bar{X}$	S.D.	Z	Asymp. Sig. (1-tailed)
Pre	19	15.11	3.45	3.627*	0.000
Post	19	22.37	2.83		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้สื่อของจริง ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ชอบ และสนุกสนาน มีความตั้งใจเรียน สามารถสรุปความรู้ด้วยตนเองได้ดี เข้าใจเนื้อหา และเกิดความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ในที่สุด ซึ่งนำไปสู่การเชื่อมโยงความรู้เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี การเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ลงมือ

ปฏิบัติด้วยตนเองดังกล่าว สอดคล้องกับหลักปรัชญาของ จอร์น ดิวอี้ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้จากการกระทำ (ลาวัลย์ พลกล้ำ, 2523 : 1-2; ยุพิน พิพิธกุล, 2537 : 12; ทิศนา แคมมณี, 2553 : 26-27) สร้างให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด เกิดการพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านการเชื่อมโยงความรู้ในการสรุปความรู้และหลักการร่วมกันของนักเรียน โดยอภิปรายในกลุ่มใหญ่ก่อนไปสู่การสรุปความคิดรวบยอด แล้วจึงนำไปฝึกทักษะความรู้ด้วยตนเองจากบัตรงาน ถือเป็นความสามารถทางสติปัญญาของนักเรียนในการดึงความรู้ที่ได้ออกมาใช้แก้ปัญหา สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ที่เชื่อว่า การเรียนรู้ไม่ได้ตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการสะสมข้อมูลและดึงข้อมูลออกมาใช้ เมื่อได้รับการเรียนรู้ที่เหมาะสม (ลาวัลย์ พลกล้ำ, 2523 : 1-2; ยุพิน พิพิธกุล, 2537 : 12; ทิศนา แคมมณี, 2553 : 26-27) และสอดคล้องทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ของวิกทอสกี (Vygotsky) ที่เชื่อว่า นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง ไม่เป็นเพียงผู้รับอย่างเดียว แต่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติเรียนรู้จากบริบทจริง โดยแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (ทิศนา แคมมณี, 2553 : 94; ลักขณา สรวิวัฒน์, 2557 : 187; ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558 : 51) ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมให้ตรงตามแผนที่วางไว้มากที่สุดโดยคำนึงถึงเป้าหมายของกิจกรรมในแต่ละชั้น โดยเฉพาะในชั้นปฏิบัติการนักเรียนลงมือปฏิบัติการด้วยตนเอง ผู้วิจัยคอยดูแลให้นักเรียนได้ลงมือกระทำปฏิบัติการตามขั้นตอนในบทเรียนปฏิบัติการอย่างเคร่งครัดและกำกับเวลา รวมถึงใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียนธรรมชาติ โรงอาหาร ส่วนชั้นฝึกทักษะ นักเรียนจะได้ฝึกทักษะด้วยตนเองโดยใช้บัตรงาน ซึ่งในบัตรงานจะมีลักษณะแบบฝึกให้ทบทวนความรู้ความคิดรวบยอดเรื่องที่เรียนมาแล้วด้วยตนเองเป็นรายบุคคล หลังจากผ่านการเรียนรู้แบบรายกลุ่มจะทำให้เกิดทักษะชำนาญมากขึ้น นักเรียนบางคนทำบัตรงานได้รวดเร็วมาก อาจเนื่องจากมีความชำนาญมากขึ้น สอดคล้องกับ สมวงษ์ แผลงประสพโชค และ ภัทรวดี หาดแก้ว (2555 : 4) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558 : 360; อ้างอิงจาก Cooney, 1975 : 351) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการจะต้องมีใบคำสั่ง สื่อปฏิบัติการ ได้แก่ บทเรียนกิจกรรม บทเรียนปฏิบัติการ บัตรงาน มีขั้นตอนการปฏิบัติที่จะทำให้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือข้อคาดการณ์และยืนยันข้อคาดการณ์นั้น จะทำให้นักเรียนได้อรรถความรู้ที่สมเหตุสมผลเหมาะสมกับการนำไปใช้ในชีวิตจริง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการที่เน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติการด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ของ พัทธรา ทรงประศาสน์ (2551 : 91-92) อัญญา สืบสกุล (2557 : 47-53) ธีรวัช โพธิ์เจริญ (2557 : 63-65) นอกจากนี้การเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมแบบปฏิบัติการ ยังส่งผลให้การออกแบบกิจกรรมนั้นมีความน่าสนใจและง่ายต่อการเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งเนื้อหาคณิตศาสตร์ เรื่อง ปริมาตรและความจุ นั้นสามารถออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการได้หลากหลายและน่าสนใจ สอดคล้องกับ ลาวัลย์ พลกล้ำ (2523 : 3) ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558 : 361) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการควรเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมจะเป็นบทเรียนให้นักเรียนปฏิบัติการด้วยตนเองได้ เช่น การวัด คุณสมบัติรูปสามเหลี่ยม ความเท่ากันทุกประการของรูปสามเหลี่ยม เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรวัช โพธิ์เจริญ (2557 : 63-65) ศึกษาเนื้อหาเรื่อง ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และงานวิจัยของ อัญญา สืบสกุล (2557 : 56) ศึกษาเนื้อหาเรื่อง

การวัดความยาว พื้นที่ และปริมาตร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งทั้งสองงานวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบปฏิบัติการส่งผลให้นักเรียนมีความอยากรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากในขั้นตอนสุดท้ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนจะได้นำความรู้รวบยอดมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงทุกคาบเรียน ส่งผลให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ปัญหาและเชื่อมโยงความรู้ที่ได้มาใช้แก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายที่ผู้สอนออกแบบไว้ ส่งผลให้ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับ สมาคมครูคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of Mathematics. 1991 : 360) อัมพร ม้าคะนอง (2554 : 60) และ รุ่งฟ้า จันทจักรุณณ์ (2555 : 934) ที่กล่าวว่า การเชื่อมโยงเป็นการนำเนื้อหาคณิตศาสตร์วิชาเดียวกันหรือตั้งแต่สองวิชามาสัมพันธ์กัน มาคิดวิเคราะห์และริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเรียนรู้และนำมาใช้เรียนรู้เนื้อหาใหม่และใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน หรือประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ผู้สอนควรให้นักเรียนได้หาข้อมูลนอกห้องเรียนเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง เชื่อมโยงความคิดรวบยอดคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ๆ เกิดประสบการณ์การจดจำว่าความรู้ในตอนเริ่มต้น จำนวน ขนาด รูปร่าง และรูปแบบ มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่อยู่รอบตัวผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้วัดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนจากแบบอัตรานัยที่มีข้อคำถามในการเชื่อมโยงความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและแสดงวิธีทำในการวิเคราะห์และหาคำตอบ สอดคล้องกับ ชานนท์ จันทรา (2554 : 14-36) และ สสวท. (2555 : 30-38) ได้กล่าวถึงการวัดความสามารถในการเชื่อมโยง ว่า เป็นการวัดพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียนถึงการหาความสัมพันธ์และเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ตรงกับแนวคิดการแสดงออกถึงการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการควรมีทั้งแบบรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้ช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และในขณะเดียวกันนักเรียนทุกคนต้องได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

2. ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องอธิบายและชี้แจงรายละเอียด วิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัตินั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการควรกำหนดเวลาและกิจกรรมให้เหมาะสม เพราะบางกิจกรรมใช้เวลาไม่เท่ากัน กรณีที่เวลาไม่พอผู้สอนควรมอบงานและติดตามให้นักเรียนทำนอกเวลาเรียนได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เนื้อหาอื่น เช่น เส้นขนาน ความน่าจะเป็น เศษส่วน เป็นต้น

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์กับความคงทนในการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อวิชาคณิตศาสตร์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการ

3. ควรมีการศึกษาลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการที่มีต่อทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น การแก้ปัญหา การให้เหตุผล ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- จตุพร ผ่องลุดิน. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่มีต่อทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นนทบุรี: พิบาลานซ์ ดีไซน์แอนด์พริ้นติ้ง.
- ชานนท์ จันทรา. (2554). การประเมินความสามารถทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน. ใน ประมวลสาระชุด วิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ หน่วยที่ 14 (หน้า 14 - 36). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา แคมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวัช โพธิ์เจริญ. (2557). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติการโดยใช้โปรแกรมเรขาคณิตพลวัต ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มโรงเรียน พระตำหนัก จังหวัดอ่างทอง. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- พัชรา ทรงประศาสน์. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีศรีน่าน จังหวัดน่าน. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.
- ยุพิน พิพิธกุล. (2537). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: เอดิสันเพรสโปรดักส์.

รุ่งฟ้า จันท์จารุภรณ์. (2555). กิจกรรมส่งเสริมทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ หน่วยที่ 9* (หน้า 33 – 42). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ลักขณา ศรีวัฒน์. (2557). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ลาวัลย์ พลกล้า. (2523). *การสอนคณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: สถาบันฯ.

สมวงษ์ แปลงประสพโชค และ ภัทรวดี หาดแก้ว. (2555). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ หน่วยที่ 11* (หน้า 4 – 27). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2562 เอกสารลำดับที่ 20/2562* หน้า 11. นครสวรรค์: สำนักงานฯ.

อัญญา สืบสกุล. (2557). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบปฏิบัติการ เรื่อง การวัดความยาว พื้นที่ และปริมาตร ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดศรีสว่าง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

อัมพร ม้าคะนอง. (2554). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

National Council of Teachers of Mathematics (NCTM). (1991). *Professional standards for teaching mathematics*. Reston, VA: NCTM.

ปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาล เขตภาคกลาง

The Antecedents and Consequence of Emotional Exhaustion of Hospital Pharmacists in Central Region

(Received: January 12, 2021; Revised: February 19, 2021; Accepted: March 19, 2021)

ปพิชญา สนธิชัย^{1*} วงศ์ลัดดา วีระไพบุลย์²

Papichaya Sonthichai^{1*} Wongladda Weerapaiboon²

บทคัดย่อ

เภสัชกรเป็นหนึ่งในอาชีพผู้ให้บริการแก่ผู้ป่วยในเรื่องการจ่ายยาและแนะนำวิธีการใช้ยา ซึ่งถือว่าเป็นอาชีพที่มีบทบาทสำคัญในหน่วยงานด้านการแพทย์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอิทธิพลของความก้าวร้าวของลูกค้ำที่ส่งผลต่อความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกและสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล 2) ศึกษาอิทธิพลของความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกที่ส่งผลต่อความอ่อนล้าทางอารมณ์และสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล และ 3) ศึกษาอิทธิพลของความอ่อนล้าทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล งานการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวัด กลุ่มตัวอย่าง คือ เภสัชกรโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนบริเวณภาคกลางในประเทศไทย จำนวน 380 คน ผลการวิจัยพบว่า มีการยอมรับ 6 สมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ 1) ความก้าวร้าวของลูกค้ำมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล 2) ความก้าวร้าวของลูกค้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาล 3) ความก้าวร้าวของลูกค้ำมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกของเภสัชกรโรงพยาบาล 4) ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาล 5) ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล และ 6) ความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างจากการใช้โปรแกรม AMOS มีค่าผลของโมเดลที่เหมาะสมที่สุดซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ $CMIN/df = 2.328$, $RMR = 0.049$, $GFI = 0.960$, $CFI = 0.914$, $SRMR = 0.000$, $RMSEA = 0.045$ ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาสามารถเป็นแนวทางให้ผู้บริหารหรือฝ่ายทรัพยากรมนุษย์นำไปใช้ในการพัฒนาสุขภาวะและธำรงรักษาบุคลากรด้านเภสัชกรในโรงพยาบาล

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Management, Silpakorn University

* e-mail: lordpalm_777@hotmail.com

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Management, Silpakorn University

คำสำคัญ: ความก้าวร้าวของลูกค้า ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก
สุขภาวะ เภสัชกรโรงพยาบาล

Abstract

Pharmacist is one of service provider with patients in the field of dispensing and recommending how to use the drug, which is considered to play an important role in the medical treatment. The objectives of this study were: 1) to study the effect of customer aggressive on emotional dissonant, emotional exhaustion, and well-being of pharmacists; 2) to study the effect of emotional dissonant on emotional exhaustion and well-being of pharmacists and 3) to study the effect of emotional exhaustion on well-being of pharmacists. This study is the quantitative research and the questionnaire was employed. The 380 participants were the pharmacists who worked for the government and private hospitals in central region in Thailand. The results showed

that sixed hypotheses were supported: 1) the customers aggressive had a negative effect on well-being of hospital pharmacists; 2) the customers aggressive had a positive effect on emotional exhaustion of hospital pharmacists; 3) the customers aggressive had a positive effect on emotional dissonant of hospital pharmacists; 4) the emotional dissonant has a positive effect on emotional exhaustion of hospital pharmacists; 5) the emotional dissonant has a negative effect on well-being of hospital pharmacists; and 6) the emotional exhaustion has a negative effect on well-being of hospital pharmacists. The result of the Structural Equation Model using AMOS analysis program indicated that the model fit well to the empirical data by the indicators of CMIN/df = 2.328, RMR = 0.049, GFI = 0.960, CFI = 0.914, SRMR = 0.000, RMSEA = 0.045. The implication of this study will be the direction for the human resource manager to improve the well-being and retain the pharmacists in the hospital.

Keywords: Customers aggression, Emotional exhaustion, Emotional dissonance, Well-being, Hospital pharmacists

บทนำ

งานบริการ คือ งานที่เกิดจากการที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องการใช้บริการกับผู้ให้บริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ และส่งเสริมการขายสำหรับผู้ให้บริการ ดังนั้นการบริการที่มี

ประสิทธิภาพจะช่วยให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ (เทียน ทองแก้ว, <http://wahnwanz.blogspot.com/2010/01/service-mind.html>, 2563) อย่างไรก็ตามเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการในบางครั้งอาจจะเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งหรือกระทบกระทั่งขึ้นได้ งานเภสัชกรรมเองก็ถือเป็นงานบริการประเภทหนึ่ง โดยมีเภสัชกร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านยาเป็นผู้ให้บริการ บางครั้งปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่าย คือ เภสัชกรกับลูกค้าหรือผู้ป่วยที่มารับยา อาจเกิดความไม่เข้าใจกันเนื่องจากลูกค้าไม่พึงพอใจเภสัชกรระหว่างรับยา ซึ่งความรู้สึกไม่พึงพอใจดังกล่าวเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การก่อให้เกิดการแสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะพฤติกรรมก้าวร้าวของลูกค้า ส่งผลให้สภาวะของเภสัชกรลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Akkawanitcha, Patterson, Buranapin et, al. (2015 : 268) เรื่อง การประเมินความรู้ความเข้าใจและความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงานบริการส่วนหน้าเมื่อเผชิญกับความก้าวร้าวของลูกค้าในวัฒนธรรมตะวันออก พบว่า ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับสภาวะ นอกจากนี้พฤติกรรมก้าวร้าวของลูกค้าที่แสดงออกมาก็ทำให้เภสัชกรเกิดความเครียด และเมื่อความเครียดหรือความกดดันเหล่านั้นสะสมเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่สามารถระบายความรู้สึกตึงเครียดหรือความกดดันนั้นได้ก็จะส่งผลให้เภสัชกรเกิดความรู้สึกท้อแท้ อ่อนล้าทั้งร่างกายและจิตใจ หหมดกำลังใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gilardi, Guglielmetti, Converso et, al. (2019 : 21) เรื่อง ความก้าวร้าวของบุคคลที่สามและอารมณ์จากการทำงาน พบว่าความก้าวร้าวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ แต่ในฐานะที่เป็นเภสัชกรเป็นผู้ให้บริการที่ต้องรับมือกับลูกค้าและปัญหาที่เกิดขึ้น ในสถานการณ์นั้นทำให้ไม่สามารถต่อต้านหรือปฏิเสธความก้าวร้าวที่ลูกค้าแสดงออกมาได้ สิ่งที่สามารถจะกระทำได้คือการยอมรับพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น และพยายามที่จะแสดงความรู้สึกที่แตกต่างกับอารมณ์ความรู้สึกที่รู้สึกอยู่ในขณะนั้นออกมาเพื่อบริการให้ลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ หรือที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Han, Kang and Park (2020 : 126) เรื่อง ผลกระทบของความก้าวร้าวของลูกค้าที่มีต่อองค์กร เบี่ยงเบนชีวิตและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกและความเครียดจากการทำงานเป็นสื่อกลาง พบว่าความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก นอกจากนี้การพยายามที่จะแสดงความรู้สึกที่แตกต่างกับอารมณ์ความรู้สึกที่รู้สึกอยู่ในขณะนั้นออกมา อาจส่งผลทำให้เภสัชกรเกิดความรู้สึกอ่อนล้าทั้งร่างกายและจิตใจ หหมดกำลังใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhong (2019 : 33) เรื่อง ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก ความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความขัดแย้งในครอบครัวจากการทำงาน : การศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยในประเทศจีน พบว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ อีกทั้งความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกของเภสัชกรยังส่งผลให้สภาวะของผู้ให้เภสัชกรลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alrawadieh, Cetin, Dincer et, al. (2020 : 50) เรื่อง ผลกระทบของความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกต่อคุณภาพชีวิตการทำงานและความพึงพอใจในชีวิตของมัคคุเทศก์ พบว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์ในทางลบกับสภาวะ เภสัชกรแม้จะเป็นผู้ให้บริการแต่หากต้องพบเจอกับความอ่อนล้าทางอารมณ์จนเกิดความเครียดสะสมก็จะทำให้สภาวะของเภสัชกรลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ Jeon, Buettner and Grant (2018 : 53) เรื่อง สุขภาวะทางจิตของครูปฐมวัย : การสำรวจผู้ทำนายที่มีศักยภาพของภาวะซึมเศร้า ความเครียดและความอ่อนล้าทางอารมณ์ พบว่า ความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ ผลลัพธ์ดังกล่าวเหล่านี้มีโอกาสนำให้เภสัชกรเลิกกิจการหรือลาออกจากการทำงานด้านเภสัชกรรม จากสถิติข้อมูลสัดส่วนเภสัชกรต่อประชากร พ.ศ. 2552 – 2561 ของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ในระยะเวลา 10 ปี สัดส่วนเภสัชกรต่อประชากรลดลงจาก 8,253 ราย คงเหลือ 4,569 ราย และมีแนวโน้มที่จะลดลงทุกปี โดยปัจจัยในเรื่องของความก้าวร้าวของลูกค้า ความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก ซึ่งส่งผลต่อความสุขในชีวิตของเภสัชกร ปัจจัยเหล่านี้เองก็มีส่วนที่ทำให้จำนวนเภสัชกรลดลง และเภสัชกรถือว่ามีบทบาทในเรื่องการแพทย์หรือสถานพยาบาล หากเภสัชกรมีจำนวนลดลงมากก็มีโอกาสที่เภสัชกรจะขาดแคลนจากประเทศไทย

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับงานบริการของเภสัชกรที่พบเจอกับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของลูกค้า ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุและผลลัพธ์ของความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาลที่มีโอกาสพบเจอกับพฤติกรรมที่ก้าวร้าวของลูกค้าในโรงพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรหรือหน่วยงานโรงพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความก้าวร้าวของลูกค้าที่ส่งผลต่อความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกและสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกที่ส่งผลต่อความอ่อนล้าทางอารมณ์และสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของความอ่อนล้าทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ของตัวแปรความก้าวร้าวของลูกค้า ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก และสุขภาวะในเภสัชกรโรงพยาบาล
2. ผลของการศึกษานี้สามารถนำไปใช้ในการศึกษาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้และเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในอนาคต
3. ผู้บริหารทรัพยากรมนุษย์ในโรงพยาบาลสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ ช่วยให้เภสัชกรผู้ทำงานได้มีสุขภาวะที่ดี และเป็นแนวทางการดำรงรักษาและลดปัญหาการลาออกของเภสัชกรได้

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล

สมมติฐานที่ 2 ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาล

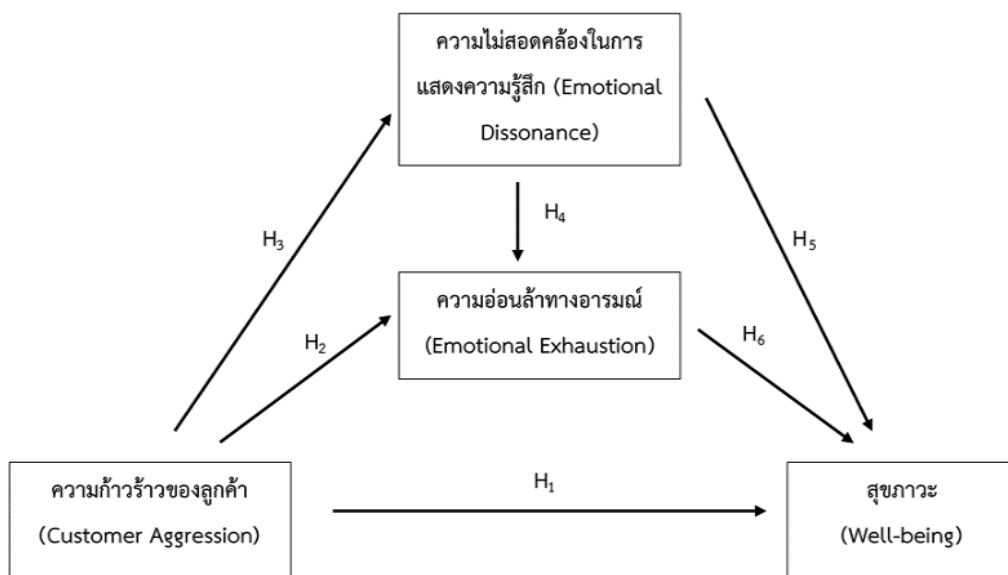
สมมติฐานที่ 3 ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกของเภสัชกรโรงพยาบาล

สมมติฐานที่ 4 ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาล

สมมติฐานที่ 5 ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล

สมมติฐานที่ 6 ความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Model)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของระดับความก้าวร้าวของลูกค้า ความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก ที่ส่งผลต่อสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ เภสัชกรที่ลงทะเบียนกับสภาเภสัชกรรมแห่งประเทศไทยและกำลังปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนบริเวณภาคกลาง ประเทศไทย

ขอบเขตด้านตัวแปร การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาก่อนหน้าทั้งหมด 4 ตัวแปร คือ ความก้าวร้าวของลูกค้า (Customers Aggression) ความอ่อนล้าทางอารมณ์ (Emotional Exhaustion) ความไม่สอดคล้อง ในการแสดงความรู้สึก (Emotional Dissonance) และสุขภาวะ (Well-being)

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตพื้นที่ คือ โรงพยาบาลภายในประเทศไทย บริเวณภาคกลาง

ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตระยะเวลาตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 ซึ่งมีระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้ารวมทั้งสิ้น 7 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์ด้วยการสร้างแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) โดยใช้โปรแกรม AMOS มีประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ เภสัชกรโรงพยาบาลรัฐบาลและเอกชนบริเวณภาคกลาง ประเทศไทย ที่ลงทะเบียนกับสภาเภสัชกรรมแห่งประเทศไทย โดยเภสัชกรผู้ที่ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมจากสภาเภสัชกรรมแห่งประเทศไทย ในปี 2563 มีจำนวน 21,582 คน (สภาเภสัชกรรมแห่งประเทศไทย, https://pharmacycouncil.org/index.php?option=com_pharmacist_list_province, 2563) ทั้งนี้ Kline (2011 : 203) แนะนำว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิเคราะห์ควรมีประมาณ 10 ต่อพารามิเตอร์ที่ใช้ประมาณค่าในการวิเคราะห์ หรือ 10 เท่าของตัวแปรสังเกต (Observed Variable) การศึกษานี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 38 ตัวแปร ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการศึกษานี้ คือ 380 (38X10) ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการศึกษานี้ คือ 380 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ต้องมีประสบการณ์ที่เคยประสบกับพฤติกรรมก้าวร้าวของลูกค้ามาก่อน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผ่านการแจกแบบสอบถามโรงพยาบาลในภาคกลาง และผ่านแบบสอบถามในระบบออนไลน์ (Online Survey) โดยส่ง URL ของแบบสอบถามไปยัง Social Media ต่าง ๆ คือ LINE, Facebook เป็นต้น ได้รับการตอบรับจำนวน 380 ราย คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน และระยะเวลาการทำงาน

ส่วนที่ 2 ความก้าวร้าวของผู้รับบริการ โดยแปลจากผลงานวิจัยของ Tepper (2000 : 189-190) และ Karatepe (2011 : 295) จำนวน 8 ข้อคำถาม เป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ไม่เคย นาน ๆ ครั้ง เป็นครั้งคราว บ่อยครั้ง และเป็นประจำ

ส่วนที่ 3 ความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยแปลจากผลงานวิจัยของ Maslach and Jackson (1981 : 103) และ Karatepe (2011 : 295) จำนวน 7 ข้อคำถาม รูปแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ไม่เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วย และเห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก โดยแปลจากผลงานวิจัยของ Chu and Murmann (2006 : 1187) จำนวน 8 ข้อคำถาม เป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ ไม่เคย นาน ๆ ครั้ง เป็นครั้งคราว บ่อยครั้ง และเป็นประจำ

ส่วนที่ 5 สุขภาวะ ใช้แบบประเมินดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทยฉบับสั้น 15 ข้อ (Thai Mental Health Indicator Version 2007 : TMHI-15) ของ อภิชัย มงคล และ คนอื่น ๆ (2550 : 234) กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 15 ข้อคำถาม เป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ไม่เคย เล็กน้อย มาก และมากที่สุด

การประเมินความเที่ยงตรง และทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือมีการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ได้ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาข้อคำถามถึงความสอดคล้อง จากผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 1.00 ซึ่งมีค่าเกิน 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99-100) สรุปได้ว่า แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงตามเนื้อหาส่วนการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้เขียนนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน จากผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามวัดความก้าวร้าวของลูกคามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค คือ 0.920 แบบสอบถามวัดความอ่อนล้าทางอารมณ์มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค คือ 0.845 แบบสอบถามวัดความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค คือ 0.893 และแบบสอบถามวัดสุขภาวะมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค คือ 0.802 ซึ่งตัวแปรทุกตัวมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมากกว่า 0.7 (Cronbach, 1951 : 297) สรุปได้ว่า แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS 22 และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ AMOS 22 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation : r) หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ +1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยหาก r มีเครื่องหมายบวก หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน หาก r มีเครื่องหมายลบ หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม (Hinkle, Wiersma and Jurs, 1998 : 110) นอกจากนี้การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path Analysis) และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษานี้ โดยมีรายละเอียดของเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าต่าง ๆ คือ ค่าไคสแควร์ (Chi-square) ควรมีค่า p-value มากกว่าหรือเท่ากับ 0.05 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (Goodness of Fit Index : GFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ค่า Comparative Fit Index (CFI) ควรมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือมาตรฐาน (Standard Root of Mean Square Residual : SRMR) ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 ค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (Root Mean Square Error of Approximation : RMSEA) ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 (Diamantopoulos and Siguaw, 2000 : 422) เมื่อค่าต่าง ๆ ดังกล่าวเป็นไปตามเกณฑ์ทุกค่าจึงจะถือว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาความถี่ ร้อยละ ผลการศึกษา พบว่า เภสัชกรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 75.50) อายุระหว่าง 26 – 30 ปี (ร้อยละ 65.30) สถานภาพโสด (ร้อยละ 65.00) มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี (ร้อยละ 68.40) และทำงานในโรงพยาบาลเอกชน (ร้อยละ 56.30)
2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง สำหรับการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลและข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด

การวิเคราะห์องค์ประกอบยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดให้ข้อคำถามต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากกว่า 0.5 ขึ้นไป (Byrne, 2010 : 152) จึงจะสามารถสรุปได้ว่า ข้อคำถามข้อนั้น ๆ ใช้วัดตัวแปรแฝงได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตทั้งหมด 38 ตัวแปร มี 6 ตัวแปร ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยกว่า 0.5 ประกอบไปด้วยตัวแปรสังเกตของความก้าวร้าวของ

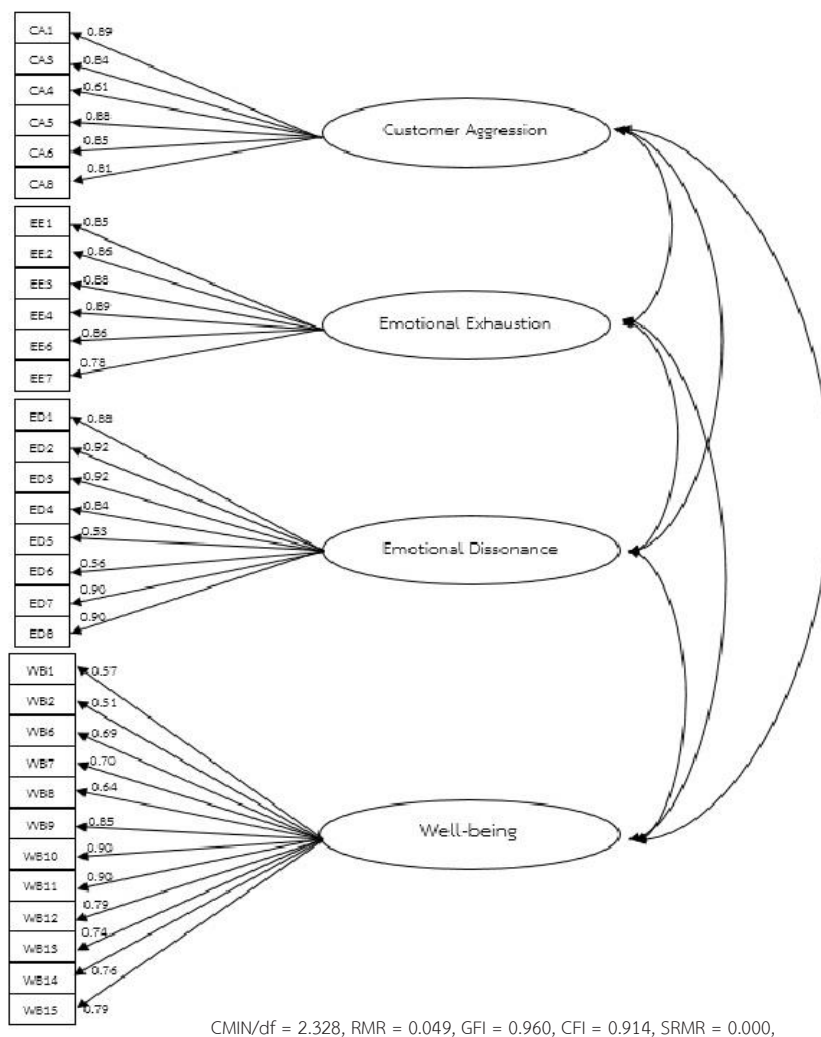
ลูกค่า จำนวน 2 ตัวแปร ตัวแปรสังเกตของความอ่อนล้าทางอารมณ์ จำนวน 1 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตของสุขภาวะ จำนวน 3 ตัวแปร จึงเหลือตัวแปรสังเกต 32 ตัวแปร ที่สามารถใช้วัดตัวแปรแฝงได้ และทำการประเมินความสอดคล้องของโมเดลการวัด (Measurement Model) หลังการปรับโมเดล พบว่า $CMIN/df = 2.328$, $RMR = 0.049$, $GFI = 0.960$, $CFI = 0.914$, $SRMR = 0.000$, $RMSEA = 0.045$ จากค่าดัชนีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการเปรียบเทียบค่าสถิติของโมเดลระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลสมมติฐาน (Hypothesized Model) และรูปแบบที่ปรับใหม่ (Modified Model)

ดัชนีความสอดคล้อง	เกณฑ์การพิจารณา	ก่อนปรับโมเดล		หลังปรับโมเดล	
		ค่าสถิติ	ความสอดคล้อง	ค่าสถิติ	ความสอดคล้อง
CMIN/df	< 3.00	9.328	ไม่สอดคล้อง	2.328	สอดคล้อง
RMR	< 0.05	0.069	ไม่สอดคล้อง	0.049	สอดคล้อง
GFI	> 0.90	0.893	ไม่สอดคล้อง	0.960	สอดคล้อง
CFI	> 0.90	0.720	ไม่สอดคล้อง	0.914	สอดคล้อง
SRMR	< 0.05	0.000	สอดคล้อง	0.000	สอดคล้อง
RMSEA	< 0.05	0.148	ไม่สอดคล้อง	0.045	สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

สำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง จากค่าดัชนีดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังภาพที่ 2 และสามารถสรุปผลการยอมรับสมมติฐานงานวิจัยทั้งหมดได้ดังนี้

ภาพที่ 2 การแสดงโมเดลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบยืนยัน

Customers Aggression : ความก้าวร้าวของผู้รับบริการ Emotional Exhaustion : ความอ่อนล้าทางอารมณ์ Emotional Dissonance : ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก Well-being : สุขภาวะ

สมมติฐานที่ 1 : จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.029 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.049$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 : จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.343 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 : จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความก้าวร้าวของลูกคามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.633 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 : จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานเท่ากับ 0.441 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 : จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.065 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.011$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

สมมติฐานที่ 6 : จากการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า ความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.127 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.003$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ 6

การอภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 : ความก้าวร้าวของลูกคามีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล จากผลการศึกษานี้ พบว่า ความก้าวร้าวของลูกคามีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.029 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 แสดงว่า เมื่อเภสัชกรโรงพยาบาลพบเจอกับความก้าวร้าวของลูกค้าไม่ว่าทางร่างกาย วาจา หรือ อวัจนภาษา ย่อมส่งผลให้สุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาลลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Velotti, Garofalo, Bottazzi, et al. (2017 : 171) เรื่อง ความอับอาย : ความหมายสำหรับการเห็นคุณค่าในตนเอง การควบคุมอารมณ์ ความก้าวร้าวและสุขภาวะ พบว่า ผู้ที่พบเจอกับความก้าวร้าวของลูกค้าส่งผลให้สุขภาวะของตนต่ำลงอย่างมีนัยสำคัญ และการศึกษาของ Alorani and Alradaydeh (2017 : 269) เรื่อง ภาวะซึมเศร้า ความก้าวร้าวและสุขภาวะทางจิตในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยในจอร์แดน เก็บข้อมูลจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า นักศึกษาที่ประสบกับความก้าวร้าวส่งผลให้สุขภาวะทางจิตลดลงอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าความก้าวร้าวของลูกคามีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ

สมมติฐานที่ 2 : ความก้าวร้าวของลูกคามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาล จากผลการศึกษานี้ พบว่า ความก้าวร้าวของลูกคามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.343 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 แสดงว่า เมื่อเภสัชกรโรงพยาบาลพบเจอกับความก้าวร้าวของลูกค้าไม่ว่าทางร่างกาย วาจาหรือ อวัจนภาษา ส่งผลให้เภสัชกรเกิดความเครียด หากต้องประสบกับความก้าวร้าวบ่อยครั้งความเครียดที่สูงขึ้นก็จะนำไปสู่ความอ่อนล้าทางอารมณ์ ทำให้เภสัชกรรู้สึกหมดไฟ ไม่อยากทำงานในวันต่อ ๆ ไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Looft, Nijman, Didden, et al. (2018 : 506) เรื่อง ความเหนื่อยหน่ายในพยาบาลจิตเวชนิติวิทยาศาสตร์และความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพความฉลาดทางอารมณ์และความก้าวร้าวของลูกค้า : การศึกษาแบบภาคตัดขวาง ทำการเก็บข้อมูลจากพยาบาลในจิตเวช

นิตี พบว่า พยาบาลในจิตเวชชนิดที่ประสบกับความก้าวร้าวของลูกค้าส่งผลให้ตัวพยาบาลเองเกิดความเหนื่อยหน่ายหรือความอ่อนล้าทางอารมณ์สูงอย่างมีนัยสำคัญ และการศึกษาของ Gilardi, Guglielmetti, Converso, et al. (2019 : 21) เรื่อง ความก้าวร้าวของบุคคลที่สามและอารมณ์จากการทำงาน เก็บข้อมูลจากพยาบาล พบว่าพยาบาลที่พบเจอกับความก้าวร้าวของบุคคลที่สามทำให้พยาบาลเกิดความเหนื่อยหน่ายหรือความอ่อนล้าทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์

สมมติฐานที่ 3 : ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกของเภสัชกรโรงพยาบาล จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.633 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 แสดงว่า เมื่อเภสัชกรโรงพยาบาลพบเจอกับความก้าวร้าวของลูกค้า ไม่ว่าจะทางร่างกาย วาจา หรือ อวัจนภาษา ตัวเภสัชกรเองย่อมมีอารมณ์ขุ่นมัวที่ไม่เหมาะต่อการบริการลูกค้า เภสัชกรจึงต้องเก็บซ่อนเร้นความรู้สึกแท้จริงไว้ภายใน ปรับอารมณ์ให้เป็นปกติเพื่อให้บริการลูกค้าได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Han, Kang and Park (2020 : 126) เรื่อง ผลกระทบของความก้าวร้าวของลูกค้าที่มีต่อองค์กร เบี่ยงเบนชีวิตและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกและความเครียดจากการทำงานเป็นสื่อกลาง ทำการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่บริการทางการแพทย์ในภาคการบริการลูกค้าของโรงพยาบาล พบว่า เจ้าหน้าที่บริการทางการแพทย์ที่ประสบกับความก้าวร้าวของลูกค้าส่งผลให้เจ้าหน้าที่บริการทางการแพทย์เกิดความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกอย่างมีนัยสำคัญ โดยแสดงอารมณ์และเก็บซ่อนเร้นความรู้สึกแท้จริงไว้ภายในเพื่อให้บริการลูกค้า แสดงให้เห็นว่า ความก้าวร้าวของลูกค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก

สมมติฐานที่ 4 : ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ของเภสัชกรโรงพยาบาล จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ 0.441 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 แสดงว่า เมื่อเภสัชกรโรงพยาบาลเกิดความไม่สอดคล้อง ในการแสดงความรู้สึกขึ้น ไม่จำเป็นจะเป็นการเก็บซ่อนเร้นความรู้สึกแท้จริงไว้ภายใน การแสดงอารมณ์หรือ สร้างทำเป็นอารมณ์ดี สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ตัวเภสัชกรเกิดความเครียด ความเครียดที่สูงขึ้นนี้ก็จะทำให้เภสัชกร มีภาวะความอ่อนล้าทางอารมณ์ ทำให้เภสัชกรรู้สึกหมดไฟ ไม่อยากทำงานในวันต่อ ๆ ไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Fiabane, Dordoni, Setti, et al. (2019 : 841) เรื่อง ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกและความอ่อนล้าทางอารมณ์ในเจ้าหน้าที่ด้านการดูแลสุขภาพ : บทบาทของคุณภาพการรับรู้ของการดูแล ทำการเก็บข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ด้านการดูแลสุขภาพ พบว่า เจ้าหน้าที่ด้านการดูแลสุขภาพที่มีความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกส่งผลให้ตัวเจ้าหน้าที่ด้านการดูแลสุขภาพเองเกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความอ่อนล้าทางอารมณ์

สมมติฐานที่ 5 : ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล จากผลการศึกษานี้พบว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.065 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5 แสดงว่า เมื่อเภสัชกรโรงพยาบาลเกิดความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเก็บซ่อนเร้นความรู้สึกแท้จริงไว้ภายใน การแสร้งแสดงอารมณ์ หรือแสร้งทำเป็นอารมณ์ดี สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเครียดต่อตัวเภสัชกรจนส่งผลให้สุขภาวะของเภสัชกรลดต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Afsar, Cheema and Masood (2017 : 87) เรื่อง บทบาทของความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกและความฉลาดทางอารมณ์ต่อความเครียดในงาน ความเหนื่อยหน่ายและสุขภาวะของพยาบาล ทำการเก็บข้อมูลจากพยาบาลที่ทำงานในโรงพยาบาลภาครัฐ พบว่า พยาบาลที่ต้องแสดง ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกในการบริการลูกค้าส่งผลให้ตัวพยาบาลเองมีสุขภาวะลดต่ำลง อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ

สมมติฐานที่ 6 : ความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาล จากผลการศึกษานี้พบว่า ความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน เท่ากับ -0.127 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 6 แสดงว่า เมื่อเภสัชกรโรงพยาบาลเผชิญกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ทำให้เภสัชกรรู้สึกหมดไฟและไม่อยากทำงานในวันต่อ ๆ ไป ส่งผลให้สุขภาวะของเภสัชกรลดต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jeon, Buettner and Grant (2018 : 53) เรื่อง สุขภาวะทางจิตของครูปฐมวัย : การสำรวจผู้ทำนายนที่มีศักยภาพของภาวะซึมเศร้า ความเครียดและความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยเก็บข้อมูลจากครูที่สอนเด็กก่อนวัยเรียนพบว่า คุณครูสอนเด็กก่อนวัยเรียนต้องพบเจอกับความอ่อนล้าทางอารมณ์ โดยรู้สึกเครียดเมื่อต้องทำงานกับเด็กจนรู้สึกเหนื่อยหน่าย หมดไฟไม่มีแรงทำงาน สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาวะทางจิตของตัวคุณครูอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า ความอ่อนล้าทางอารมณ์มีความสัมพันธ์เชิงลบกับสุขภาวะ

จากผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุป ได้ว่าเภสัชกรโรงพยาบาลได้พบเจอกับความก้าวร้าวของลูกค้า โดยเฉพาะเมื่อเภสัชกรโรงพยาบาลถูกลูกค้าโกหก ลูกค้าแสดงกริยาประชด แดกดัน และลูกค้าวิจารณ์ กับผู้อื่นในแง่ลบ ทำให้เภสัชกรโรงพยาบาลมีอารมณ์ขุ่นมัว เกิดความอ่อนล้าทางอารมณ์ ทำให้เภสัชกรโรงพยาบาลรู้สึกหมดแรงหลังเลิกงาน รู้สึกเหนื่อยล้าเมื่อตื่นนอนตอนเช้าและต้องเผชิญหน้ากับการทำงานในวันต่อ ๆ ไป และรู้สึกเหนื่อยหน่าย หมดไฟจากการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เภสัชกรโรงพยาบาลมีอารมณ์ความรู้สึกที่ไม่เหมาะต่อการบริการลูกค้า เภสัชกรจึงต้องจัดการกับความรู้สึกของตนเอง และแสดงออกมาเพื่อให้บริการลูกค้าได้อย่างเหมาะสม ต้องปรับอารมณ์ของตน เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้า และเมื่อให้บริการลูกค้าเภสัชกรโรงพยาบาลต้องแสร้งแสดงอารมณ์เพื่อให้เหมาะสมกับงานบริการของตน ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ไม่ว่าจะเป็นความก้าวร้าวของลูกค้า ความอ่อนล้าทางอารมณ์ และความไม่สอดคล้องในการแสดงความรู้สึกนี้ ล้วนทำให้สุขภาวะของเภสัชกรโรงพยาบาลลดต่ำลง คือ เภสัชกรโรงพยาบาลรู้สึกไม่สบายใจ เกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจในชีวิต และไม่มั่นใจที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ประโยชน์ทางด้านบริหารจัดการจากผลการศึกษา ผู้บริหารหรือฝ่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในโรงพยาบาลสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ เช่น การฝึกอบรมในการรับมือกับลูกค้าในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้กับเภสัชกร การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ให้กับเภสัชกรให้ทำงานได้อย่างมีความสุขที่ดีหรือมีความสุข ซึ่งจะช่วยในการลดปัญหาการลาออกและอัตรารักษาพนักงานเภสัชกรในโรงพยาบาลไว้ซึ่งเป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะเภสัชกรในเขตภาคกลางและเป็นการเก็บข้อมูลช่วงเวลาหนึ่ง (Cross-sectional Studies) จึงทำให้ผลการศึกษาในช่วงเวลานั้น ๆ อาจจะไม่ได้นิยามอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแบบพรรณนาระยะยาว เพื่อที่จะได้ข้อมูลอย่างต่อเนื่องและเป็นข้อมูลเชิงลึก หรืออาจจะทำเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพจะได้ข้อมูลแบบเชิงลึก นอกจากนี้ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะเภสัชกรโรงพยาบาลเท่านั้น โดยตัวของโรงพยาบาลไม่ว่าจะของเอกชนหรือรัฐบาลก็มักจะมีนโยบายมาช่วยเหลือเภสัชกรแตกต่างจากสายงานเภสัชกรร้านยาที่เภสัชกรเป็นคนบริหารควบคุมเอง ผลของการศึกษาที่ได้ อาจมีความแตกต่างกัน หรือสายงานเภสัชกรอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเภสัชกรอุตสาหกรรมหรือเภสัชกรผู้แทนยา การศึกษาค้นคว้าต่อไปควรมุ่งเน้นสายงานเภสัชดังกล่าว อีกทั้งควรศึกษาหาปัจจัยหรือตัวแปรอื่นที่จะมีบทบาทในการลดปัญหาการลาออกและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเภสัชกรในโรงพยาบาลได้

รายการอ้างอิง

- เทื่อน ทองแก้ว. (2553). *การมีหัวใจบริการ (Service Mind)*. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2563, จาก <http://wahnwanz.blogspot.com/2010/01/service-mind.html>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สภาเภสัชกรรมแห่งประเทศไทย. (2563). *รายชื่อเภสัชแต่ละจังหวัด*. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2563, จาก https://pharmacycouncil.org/index.php?option=com_pharmacist_list_province
- อภิชัย มงคล และ คนอื่น ๆ. (2550). *การพัฒนาและทดสอบดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย*. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- Afsar, B., Cheema, S. and Masood, M. (2017). The role of emotional dissonance and emotional intelligence on job-stress, burnout and well-being among nurses. *International Journal of Information Systems and Change Management*, 9(2), 87-105.

- Akkawanitcha, C., Patterson, P., Buranapin, S., et al. (2015). Frontline employees' cognitive appraisals and well-being in the face of customer aggression in an Eastern, collectivist culture. *Journal of Services Marketing*, 29(4), 268-279.
- Alorani, O. I. and Alradaydeh, M. F. (2017). Depression, aggression and spiritual well-being among the university students in Jordan. *European Scientific Journal*, 13(2), 269-280.
- Alrawadieh, Z., Cetin, G., Dincer, M. Z., et al. (2020). The impact of emotional dissonance on quality of work life and life satisfaction of tour guides. *The Service Industries Journal*, 1(1), 50-64.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS : Basic concepts, applications, and programming (2nd ed.)*. New York: Taylor & Francis Group. 7384.
- Chu, K. H. and Murrmann, S. K. (2006). Development and validation of the hospitality emotional labor scale. *Tourism Management*, 27(1), 1181-1191.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the internal structure of test. *Psychometrik*, 16(1), 297-334.
- Diamantopoulos, A. and Siguaw, J. A. (2000). *Introduction to LISREL : A guide for the uninitiated*. London: SAGE Publications.
- Fiabane, E., Dordoni, P., Setti, I., et al. (2019). Emotional dissonance and exhaustion among healthcare professionals : The role of the perceived quality of care. *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health*, 32(6), 841-851.
- Gilardi, S., Guglielmetti, C., Converso, D., et al. (2019). Third-party aggression and emotion work. *International Journal of Stress Management*, 13(1), 1-40.
- Han, N. Y., Kang, M. Y. and Park, S. B. (2020). The effects of customer rude behaviors on organizational deviance, life violations, and creativity using emotional dissonance and job stress as mediators. *Management & Information Systems Review*, 39(2), 126-143.
- Hinkle, D. E., Wiersma, W. and Jurs, S. G. (1998). Correlation: a measure of relationship. *Applied statistics for the behavioral sciences*, 4(1), 105-131.
- Jeon, L., Buettner, C. K. and Grant, A. A. (2018). Early childhood teachers' psychological well-being : Exploring potential predictors of depression, stress, and emotional exhaustion. *Early education and development*, 29(1), 53-69.

- Karatepe, O. M. (2011). Customer aggression, emotional exhaustion, and hotel employee outcomes : A study in the United Arab Emirates. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 28(1), 279-295.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling (3rd ed)*. New York: Guilford Press.
- Looff, P. D., Nijman, H., Didden, R., et al. (2018). Burnout symptoms in forensic psychiatric nurses and their associations with personality, emotional intelligence and client aggression : A cross-sectional study. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 25(1), 506-516.
- Maslach, C. and Jackson, S. E. (1981). The measurement of experienced burnout. *Journal of Occupational Behaviour*, 2(1), 99-113.
- Tepper, B. J. (2000). Consequence of abusive supervision. *Academy of Management Journal*, 43(1), 178-190.
- Velotti, P., Garofalo, C., Bottazzi, F., et al. (2017). Faces of shame : Implications for self-esteem, emotion regulation, aggression, and well-being. *The journal of Psychology*, 151(2), 171-184.
- Zhong, M. (2019). *Emotional dissonance, emotional exhaustion and work-family conflict : A study of college teachers in China*. (Doctoral dissertation), Iscte – University Institute of Lisbon.

รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อให้ผลงานวิชาการในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องได้รับการเผยแพร่ต่อสาธารณชน 2) เพื่อเป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

กำหนดวาระการออกวารสาร

วารสารบัณฑิตศึกษา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารราย 4 เดือน ปีละ 3 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม)

การเสนอเพื่อตีพิมพ์

บทความที่รับตีพิมพ์ในวารสารได้แก่

1. บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น

3. ต้องเป็นบทความที่มีรูปแบบเป็นไปตามหลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับการเขียนบทความ กรณีกองบรรณาธิการได้รับบทความและได้ตรวจสอบพบว่ายังไม่ถูกต้องตามรูปแบบ กองบรรณาธิการจะส่งคืนให้ผู้เขียนไปทำการแก้ไขให้ถูกต้อง โดยผู้เขียนต้องกรอกข้อมูลผ่านบนระบบ https://www.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal/user/register

4. กรณีกองบรรณาธิการเห็นว่าบทความมีความถูกต้องตามรูปแบบแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปยังผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของบทความนั้นๆ เพื่อกลั่นกรองและพิจารณาบทความละ 2 ท่าน ซึ่งแต่งตั้งโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

5. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองและพิจารณาเสร็จแล้ว หากมีการแก้ไขใด ๆ กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปให้ผู้เขียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดระยะเวลาให้ผู้เขียนแก้ไขให้แล้วเสร็จภายใน 10 วัน

6. กองบรรณาธิการจะตอบรับให้ผู้เขียนภายใน 5 วัน นับแต่วันที่กองบรรณาธิการได้รับบทความที่ได้ดำเนินการแก้ไข ตามข้อ 5. เรียบร้อยแล้ว

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

บทความอาจนำเสนอเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ โดยมีส่วนประกอบ คือ ชื่อบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเจ้าของบทความ ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา หน่วยงานสังกัด บทคัดย่อ Abstract คำสำคัญ (Key Word) บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

1. ขนาดกระดาษ

ให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ เอ 4 พิมพ์หน้าเดียว จำนวนไม่เกิน 10-12 หน้า

2. กรอบของข้อความ

2.1 เว้นระยะจากขอบบนของกระดาษมาถึงข้อความบรรทัดแรก 1.50 นิ้ว

2.2 เว้นระยะจากขอบล่างของกระดาษถึงข้อความบรรทัดล่างสุด 1 นิ้ว

2.3 เว้นระยะจากขอบซ้ายของกระดาษถึงอักษรตัวแรกของแต่ละบรรทัด ซึ่งเรียกว่า “แนวคั่นหน้า” 1.50 นิ้ว

2.4 เว้นระยะจากขอบขวามือของกระดาษถึงอักษรตัวสุดท้ายของแต่ละบรรทัด 1 นิ้ว

3. การย่อหน้า/ตั้งแท็บ

การย่อหน้าให้เว้นระยะ โดยย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 7 ตัวอักษรและให้เริ่มพิมพ์ตัวที่ 8 กรณีพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ย่อหน้าที่ 1 ให้ตั้งแท็บที่ 0.60 นิ้ว และย่อหน้าที่ 2 ถึง 5 ตั้งแท็บที่ 0.85 นิ้ว 1.15 นิ้ว 1.55 นิ้ว และ 2.10 นิ้ว

4. ระยะห่างระหว่างบรรทัด

หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์

5. ตัวอักษร

ใช้ TH Sarabun New และพิมพ์ตามที่กำหนด

6. ชื่อเรื่อง (Title)

6.1 ภาษาไทย ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

6.2 ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

7. ชื่อเจ้าของบทความ (ทุกคน)

ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

8. ชื่อหลักสูตร สาขาวิชา หน่วยงานสังกัด

ภาษาไทย ขนาด 18 point กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา

9. บทคัดย่อ

9.1 ก่อนและหลังชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ให้เว้น 1 บรรทัดขนาด 18 point โดยให้พิมพ์กึ่งกลางหน้ากระดาษเป็นตัวหนา

9.2 Text บทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

9.3 Text บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

9.4 ย่อหน้า 0.60 นิ้ว

10. คำสำคัญ (Key Word)

ให้พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อก่อนขึ้นส่วนของเนื้อหา ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 4-5 คำ ใช้ตัวอักษรภาษาไทยหรืออังกฤษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

11. ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำตาราง

ภาพประกอบ/ตาราง ควรมีเฉพาะที่จำเป็น หัวภาพ/ตารางให้จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ หมายเลขประจำภาพ/ตาราง ให้เขียนคำว่า ภาพที่/ตารางที่ ตามด้วยหมายเลขภาพที่/ตารางที่ชิดแนวนั้น หน้า ใช้ตัวอักษรหนาสีดำ ขนาด 16 Point เว้น 2 ตัวอักษร แล้วจึงพิมพ์ชื่อภาพ/ตารางด้วยตัวอักษรธรรมดา

ที่อ้างอิงจากแหล่งอื่นให้ระบุแหล่งที่มาของภาพ/ตารางด้วย โดยระบุไว้ได้ภาพ/ตาราง จัดชิดซ้ายของหน้ากระดาษ ให้เขียนคำว่า ที่มา ขนาด 16 Point เว้น 1 ตัวอักษร แล้วจึงพิมพ์แหล่งที่มาด้วยตัวอักษรธรรมดา

12. การอ้างอิงที่แทรกในเนื้อหา

การอ้างอิงที่แทรกในเนื้อหา (In-text Reference) คือ การเขียนเฉพาะ “ชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์” ของสิ่งอ้างอิงที่นำมาใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้า โดยเขียนแทรกเข้าไปในเนื้อหาของแต่ละบท (โดยไม่ต้องบอกรายละเอียดอย่างอื่น) เพื่อบอกให้ทราบว่าเนื้อความที่นำมาใช้อ้างอิงนั้นมาจากแหล่งใด

การอ้างอิงที่แทรกในเนื้อหานี้อาจเรียกว่า การอ้างอิงระบบ “นามปี” เนื่องจากเขียนอ้างอิงเฉพาะ นาม (ชื่อ) ผู้แต่ง และปีที่พิมพ์เท่านั้น เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2541 : 1) และ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2541 : 1)

13. การเขียนเอกสารอ้างอิง

รูปแบบการเขียนรายการอ้างอิงจำแนกตามประเภทของสิ่งอ้างอิง รูปแบบการเขียน “รายการอ้างอิง” ของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ รายชื่อรูปแบบการเขียนตามระบบ APA ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

13.1 หนังสือ

13.1.1 หนังสือทั่วไป

ชื่อผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์). | ชื่อหนังสือ | (พิมพ์ครั้งที่-ถ้ามี). | เมืองที่พิมพ์: | สำนักพิมพ์.

13.1.2 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์ของหนังสือแปล). | ชื่อหนังสือ. | (ระบุชื่อผู้แปล, ผู้แปล). |
เมืองที่พิมพ์หนังสือแปล: | สำนักพิมพ์. | (งานของผู้แต่งพิมพ์เมื่อ | ระบุปีที่พิมพ์).

13.1.3 หนังสือชุด (มีหนังสือหลายเล่มในชุด)

ชื่อผู้แต่ง. | (ปีที่พิมพ์). | ชื่อหนังสือ | (เล่ม | ระบุเลขของเล่มแรก-เล่มสุดท้าย). | เมืองที่พิมพ์: |
สำนักพิมพ์.

13.1.4 หนังสือรายปี

ชื่อองค์กรหรือผู้จัดทำหนังสือรายปี.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.5 หนังสือที่จัดพิมพ์ในโอกาสพิเศษ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.(รายละเอียดว่าพิมพ์ในโอกาสใด)

13.1.6 หนังสือที่มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|.ชื่อบรรณาธิการ,(บรรณาธิการ).|เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.7 บทหนึ่ง ๆ ในหนังสือที่มีบรรณาธิการ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อบท.ใน|ชื่อบรรณาธิการ|(บรรณาธิการ).|ชื่อหนังสือ|(หน้า|ระบุเลข
หน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบท).|เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.8 หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่มีบรรณาธิการ

ชื่อบรรณาธิการ.(บรรณาธิการ).(ปีที่พิมพ์).|ชื่อหนังสือ|.เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.1.9 หนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง/บรรณาธิการ/ผู้รวบรวม

ชื่อหนังสือ.(ปีที่พิมพ์).|(พิมพ์ครั้งที่-ถ้ามี).|เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.2 บทความ/บทวิจารณ์

13.2.1 บทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อบทความ|.ชื่อวารสาร,|ระบุเลขของปีที่หรือเล่มที่(ระบุเลขของฉบับที่),|
ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.

13.2.2 บทความของ “วารสารออนไลน์” ทางอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง.(ปี,|เดือน|วันที่เผยแพร่).|ชื่อบทความ|.ชื่อวารสาร,|ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของ
ฉบับที่),|สืบค้นจาก|http://xxxxxx

13.2.3 บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง.(ปี,|เดือน|วันที่ตีพิมพ์).|ชื่อบทความ/คอลัมน์/หัวข้อข่าว|.ชื่อหนังสือพิมพ์,|หน้า|
ระบุเลขหน้าที่นำมาอ้างอิง.

13.2.4 บทความในสารานุกรม

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อบทความ.|ชื่อสารานุกรม,|ระบุเลขเล่มที่:|ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย
ของบทความ.

13.2.5 บทวิจารณ์หนังสือที่ตีพิมพ์ในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทวิจารณ์.(ปีที่พิมพ์).|วิจารณ์หนังสือ|ชื่อหนังสือ,|โดย|ชื่อผู้แต่งหนังสือ.|
ชื่อวารสาร,|ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่),|ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทวิจารณ์.

13.3 วิทยานิพนธ์

13.3.1 วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ในฐานะข้อมูล

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อวิทยานิพนธ์.(ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์).|ชื่อสถาบันการศึกษา.|
สืบค้นจาก|ชื่อฐานข้อมูล.(ระบุเลขที่อ้างอิงในฐานข้อมูล-ถ้ามี)

13.3.2 วิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่บนเว็บไซต์ทั่วไป

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อวิทยานิพนธ์.(ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์).|ชื่อสถาบันการศึกษา.|เมืองที่พิมพ์.|
สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือน|ปี,|จาก|http://xxxxxx

13.3.3 วิทยานิพนธ์ทั่วไป (ไม่ได้ค้นจากฐานข้อมูล)

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อวิทยานิพนธ์.(ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์).|ชื่อสถาบันการศึกษา.|
เมืองที่พิมพ์.

13.4 เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์หรือเอกสารอัดสำเนา

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อเอกสาร.|เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.(อัดสำเนา).

13.5 รายงานการประชุมทางวิชาการ/สัมมนา

ชื่อผู้จัดประชุม.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อรายงาน.|เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี:|สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

13.6 เอกสาร/สิ่งพิมพ์รัฐบาล หรือ เอกสารทางราชการ

ชื่อหน่วยงาน.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อเอกสาร|(ระบุเลขที่เอกสาร-ถ้ามี).|เมืองที่พิมพ์:|สำนักพิมพ์.

13.7 ประกาศหรือคำสั่ง

ชื่อหน่วยงาน.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อประกาศหรือคำสั่ง.|วัน|เดือน|ปีที่ประกาศหรือออกคำสั่ง.

13.8 กฎหมาย

ชื่อกฎหมาย.(ปี|เดือน|วันที่ประกาศใช้).|ราชกิจจานุเบกษา.|เล่ม|X|ตอนที่|X.|หน้า|
ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของกฎหมายที่อ้างอิง.

13.9 แผนที่

ชื่อผู้จัดทำ.(ปีที่พิมพ์).|ชื่อแผนที่.(มาตราส่วน|X:XXXX)

13.10 การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.|ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์ (ถ้ามี).|สัมภาษณ์.|วัน|เดือน|ปีที่สัมภาษณ์.

13.11 โสตทัศนวัสดุ

ชื่อผู้จัดทำ.(ตำแหน่งของผู้ทำ-ถ้ามี).|ปี|เดือน|วันที่เผยแพร่).|ชื่อของงานโสตทัศนวัสดุ|
[ประเภทโสตทัศนวัสดุ].|เมืองที่จัดทำ:หน่วยงานที่จัดทำ-ถ้ามี.

13.12 เว็บไซต์

13.12.1 เว็บไซต์ที่สามารถระบุชื่อเจ้าของเว็บไซต์ได้

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่เผยแพร่).|ชื่อเรื่อง.|สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือน|ปี|,จาก|ชื่อเจ้าของเว็บไซต์:|
<http://xxxxxx>

13.12.2 เว็บไซต์ที่ไม่สามารถระบุชื่อเจ้าของเว็บไซต์ได้

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่เผยแพร่).|ชื่อเรื่อง.|สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือน|ปี|,จาก|<http://xxxxxx>

13.12.3 เว็บไซต์ที่ไม่สามารถระบุชื่อผู้แต่งและชื่อเจ้าของเว็บไซต์

ชื่อเรื่อง.|สืบค้นเมื่อ|ระบุวันที่|เดือน|ปี|,จาก|<http://xxxxxx>

หมายเหตุ: | หมายถึง เว้นระยะ 1 เคาะ

การส่งบทความ

ผู้เขียนต้องส่งไฟล์ต้นฉบับที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/crrugds_ejournal/user/register ที่เป็น Microsoft Word for Windows ให้มีรายละเอียดครบตามแบบฟอร์มของวารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย หรือติดต่อสอบถามโดยตรงที่ คุณรัชชานนท์ แยมศรี เบอร์โทรศัพท์ 0-5377-6026 ผู้เขียนบทความสามารถติดตามรายละเอียดและดาวน์โหลดแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้ที่ <https://grad.crru.ac.th>

ชื่อบทความภาษาไทย.....
 ชื่อบทความภาษาอังกฤษ.....
 ชื่อเจ้าของบทความภาษาไทย¹ (ไม่ต้องใส่คำนำหน้า)
 ชื่อเจ้าของบทความภาษาอังกฤษ² (ไม่ต้องใส่คำนำหน้า)

} 18 Point ตัวหนา
 } 16 Point ตัวเอียง+หนา

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

บทคัดย่อ (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
 (Font Sarabun 16 Point).....

คำสำคัญ:

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

Abstract (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
 (Font Sarabun 16 Point)

Keywords:,,,

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

บทนำ (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
 (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
 (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

¹ คณะ..... มหาวิทยาลัย..... e-mail.....

² faculty of University of e-mail.....

ประโยชน์ของการวิจัย (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ขอบเขตของการวิจัย (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

วิธีดำเนินการวิจัย (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา) (ระบุประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, กระบวนการ
เลือกกลุ่มตัวอย่าง, เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล, การเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

สรุปผลการวิจัย (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา) (เน้นสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

.....
..... (Font Sarabun 16 Point)

การอภิปรายผล

..... (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ข้อเสนอแนะ (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ (Font Sarabun 16 Point)

..... (Font Sarabun 16 Point)

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป (Font Sarabun 16 Point)

..... (Font Sarabun 16 Point)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

รายการอ้างอิง (Font Sarabun 16 Point ตัวหนา) (เรียงตามอักษร)

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

ก.....

..... (Font Sarabun 16 Point)

ข.....

เว้น 1 บรรทัด (16 Point)

- หมายเหตุ :**
1. บทความมีความยาว 10 หน้า แต่ไม่เกิน 12 หน้า กระดาษ A4
 2. เอกสารที่ไม่อ้างอิงในเนื้อหาไม่ต้องลงในหัวข้อย่อยรายการอ้างอิงและเขียนตามรูปแบบ APA
 3. ใช้รูปแบบตัวอักษร Sarabun ขนาดตัวหนังสือ 16 Point
 4. หัวข้อหลักใช้รูปแบบตัวอักษร Sarabun ขนาดตัวหนังสือ 16 Point จัดชิดซ้าย
 5. ก้นหน้า-หลัง 1 นิ้ว
 6. การตั้งแท็บ _____ 0.6 นิ้ว (ค่าเริ่มต้น)
_____ 0.8 นิ้ว
_____ 1.0 นิ้ว

ใบแจ้งความจ้างตอบรับวารสาร

โปรดกรอรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail:

ตอบรับ

- ☐ สมาชิกทั่วไป ปีละ 500 บาท
☐ สมาชิกนักศึกษา ปีละ 400 บาท

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่..... /..... /.....

การตอบรับ แจ้งความจ้างได้ที่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100

โทรศัพท์. 0-5377-6000 ต่อ 1632-1633, 0-5377-6026

Graduate School Chiang Rai Rajabhat University
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100
โทรศัพท์/โทรสาร 0-5377-6026
<http://grad.crru.ac.th>

